

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

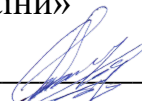
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Цифрове врядування
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	28 Публічне управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	281 Публічне управління та адміністрування

Форма навчання: *заочна*

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Стратегія цифрового розвитку: досвід ЄС для України»

здобувача *Савченко Юлії Віталіївни*

_____
(підпис)

Науковий керівник: *д.е.н., доц. Усик Віра Іванівна*

_____
(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: *д.держ.упр., доц. Карпенко О.В.*

_____
(підпис)

Київ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Цифрове врядування

28 Публічне управління та адміністрування

281 Публічне управління та адміністрування

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

О.В. Карпенко

(підпис)

2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

О.В. Карпенко

(підпис)

2022 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
здобувачу вищої освіти **Савченко Юлії Віталіївни**

заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему «Стратегія цифрового розвитку: досвід ЄС та України»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «25» жовтня 2022 р. № 1

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах Міністерства цифрової трансформації України

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Формування та впровадження цифрового розвитку: теоретичні засади та досвід ЄС
Розділ 2	Ключові аспекти та тренди цифрового розвитку України
Розділ 3	Стратегія реалізації цифрової трансформації економіки: напрямки та перспективи
Об'єкт дослідження:	Цифровий розвиток
Предмет дослідження:	Стратегії цифрового розвитку в країнах ЄС
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	розробка сценаріїв цифрового розвитку в Україні через призму досвіду європейських країн для подальшої інтеграції до міжнародного цифрового середовища

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

Здійснити дослідження теоретичних основи цифрового розвитку, зокрема основних понять та етапів формування. Проаналізувати сучасний цифровий розвиток країн ЄС: виокремити тенденції та наявні стратегії.

У розділі 2

Проаналізувати передумови формування цифрового розвитку в Україні. Здійснити етапізацію формування. Здійснити порівняльну характеристику результативності політики цифрового розвитку України та ЄС.

У розділі 3

Виокремити стратегічні напрямки цифрового розвитку в Україні крізь призму досвіду Європейських країн. Розробити сценарії цифрового розвитку в Україні.

Завдання підготував
науковий керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Усик В.І.

«10» жовтня 2022 р.

Завдання одержав
здобувач

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Савченко Ю.В.

«10» жовтня 2022 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 111 сторінок, 10 таблиць, 9 рисунків, список використаних джерел з 87 найменувань, додатки.

«Стратегія цифрового розвитку: досвід ЄС для України»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи є цифровий розвиток України.

Предметом дослідження є сукупність практичних, методологічних і теоретичних підходів формування та реалізації стратегій цифрового розвитку в країнах ЄС.

Мета і завдання дослідження полягає у розробці сценаріїв цифрового розвитку в Україні через призму досвіду європейських країн для подальшої інтеграції до міжнародного цифрового середовища

Відповідно до поставленої мети визначені такі завдання:

- Здійснити дослідження теоретичних основи цифрового розвитку, зокрема основних понять та етапів формування.
- Проаналізувати сучасний цифровий розвиток країн ЄС: виокремити тенденції та наявні стратегії.
- Проаналізувати передумови та етапізацію формування цифрового розвитку в Україні.
- Здійснити порівняльну характеристику результативності політики цифрового розвитку України та ЄС.
- Виокремити стратегічні напрямки цифрового розвитку в Україні крізь призму досвіду Європейських країн.
- Розробити сценарії цифрового розвитку в Україні.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Під час дослідження було систематизовано різноманітні підходи до трактування поняття «цифрова економіка», проаналізовано вплив використання цих результатів провадження цифровізації при подальшій розробці сценаріїв цифрового розвитку в Україні.

Практичні результати дослідження полягають у виявленні результативності політики цифрового розвитку між Україною та країнами ЄС, для формування стратегічних напрямків цифрового розвитку в Україні, а також розроблені пропозиції та рекомендації цифрового розвитку можуть бути використані в ході подальшого вивчення цієї проблеми.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2022.

Рік захисту роботи – 2022.

Ключові слова: цифровий розвиток, ЄС, політика цифрового розвитку, економіка, цифровізація, диджиталізація.

В і д г у к
про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету економіки та управління
освітньо-професійної програми «Цифрове врядування»

Савченко Юліанна Віталіївни

на тему «СТРАТЕГІЯ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ»

1. Актуальність теми. Безсумнівно обрана тема є актуальною, адже економіка України перебуває у стані активної цифровізації усіх процесів, а стратегія здійснення цифрового розвитку залежить, в тому числі від впровадження важливих реформ та змін в даній сфері. Прийнята Урядом України Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року передбачає низку кроків та заходів, тому надзвичайно актуальним є моніторинг та оцінка здійсненого.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: 1. Аналіз теоретичних основ цифрового розвитку з побудовою взаємопов'язаних визначень та понять. 2. Порівняльна характеристика результативності політики цифрового розвитку України та ЄС, яка засвідчила основні відмінні та спільні риси. 3. Обґрунтовані висновки та рекомендації для покращення сучасного стану цифрового розвитку в Україні.

3. Наявність самостійних розробок автора. Автор проаналізувавши тренди цифрового розвитку в Україні, виділила його три часові перспективи та три сценарії майбутніх тенденцій.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій. Теоретичні висновки студента цінні своїми узагальненнями та систематизацією понять, а практичні рекомендації - внеском у розробку сценаріїв цифрового розвитку в Україні.

5. Наявність недоліків: Незважаючи на позитивні характеристики, в роботі не вистачило більш глибокого аналізу результативності впровадження стратегій цифрового розвитку в Україні та інших країнах світу. Варто було також більше сфокусуватися на виявленні основних викликів та проблем, результатів та наслідків у відповідній політиці.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК. В цілому було виконано більшість поставлених завдань, оформлення роботи відповідає поставленим вимогам до такого виду робіт, тому магістерська кваліфікаційна робота Савченко Ю.В. заслуговує бути рекомендованою до захисту перед ЕК. Рекомендований бал – добре.

Науковий керівник професор кафедри національної економіки та публічного управління, д.е.н, «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

(підпис)

Усик В.І.

“5” грудня 2022 р.

Рецензія

на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача вищої освіти
Савченко Юлії Віталіївни

Тема «Стратегія цифрового розвитку: досвід ЄС для України»

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи і доцільність її розроблення. Тема дослідження є актуальною та соціально значущою, адже спостерігається недостатнє вивчення питань щодо цифрового розвитку крізь призму досвіду ЄС та обмежена кількість стратегічних державних програм, які пов'язані з розвитком цифрового економічного середовища задля покращення добробуту населення.

Якість проведеного дослідження. На достатньому рівні здійснено дослідження теоретичних основ цифрового розвитку та тенденцій в країнах ЄС. Були проаналізовані передумови, тренди цифрового розвитку України із порівняльною характеристикою результатів цифрової економічної трансформації країн ЄС. В результаті дослідження розроблені стратегічні напрямки та сценарії цифрового розвитку в Україні крізь призму досвіду ЄС.

Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи. Структура роботи повністю відповідає завданню з підготовки магістерського наукового дослідження. Авторкою обґрунтовано розроблені сценарії розвитку цифрової економіки країни.

Зауваження. Недостатньо проаналізовано дослідження щодо особливостей цифрового розвитку різних країн крізь призму досвіду впровадження тих чи інших сервісів.

Практична значимість висновків і рекомендацій. Матеріали та висновки роботи можна використовувати у розробці майбутніх стратегій цифрового розвитку державних послуг. Завдяки впровадженню розроблених сценаріїв цифровізації державного сектору у наданні та використанні деяких послуг, які мають соціальну важливість та значущість, кількість користувачів даними послугами значно підвищиться, що сприятиме підвищенню ефективності економічного розвитку країни.

Рецензент:

к.т.н., доцент, керівник експертної групи з питань інтеграції
до Європейського дослідницького простору директорату науки та інновацій
Міністерства освіти і науки України

Мозолевич Г.Я.

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 10:00:13 08.12.2022

Назва файлу з підписом: Рецензія_Савченко(1).pdf.p7s Розмір файлу з підписом: 153.1 КБ

Перевірені файли: Назва файлу без підпису: Рецензія_Савченко(1).pdf
Розмір файлу без підпису: 134.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно.
Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Мозолевич Григорій Якович П.І.Б.: Мозолевич Григорій Якович
Країна: Україна
РНОКПП: 2981104798

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:00:12 08.12.2022

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 3ED5083160DBC59B0400000032392800F9B3B300

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301 Алгоритм підпису: ДСТУ-4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в CMS-файлі (CAAdES)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОСВІД ЄС	7
1.1 Теоретичні основи цифрового розвитку: основні поняття та етапи формування	7
1.2 Сучасний цифровий розвиток країн ЄС: тенденції та аналіз стратегій	17
РОЗДІЛ 2 КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ТRENДИ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	36
2.1 Передумови формування цифрового розвитку в Україні.....	36
2.2 Порівняльна характеристика результативності політики цифрового розвитку України та ЄС.....	51
РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НАПРЯМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	70
3.1 Стратегічні напрямки цифрового розвитку в Україні крізь призму досвіду Європейських країн.....	70
3.2 Можливості політики цифрового розвитку: пропозиції та рекомендації.....	83
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	100
ДОДАТКИ.....	110

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ВВП - Валовий внутрішній продукт
- СЕЕОА - Асоціація аутсорсингу Центральної та Східної Європи
- НДДКР - Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи
- МСП - Міністерство соціальної політики України
- ООН - Організація Об'єднаних Націй
- МРА - Державна архівна служба України
- ІКТ - Інформаційно-Комунікаційні Технології
- DESI - Індекс цифрової економіки та суспільства
- ЕО - Електронно-обчислювальної машини
- ЕЕСС - Європейський кодекс електронних комунікацій
- ЕІТ - Європейський інститут інновацій та технологій
- ЕОСХ - Європейська хмара відкритої науки
- ЕРА - Європейський дослідницький простір
- ЕРАС - Координаційний комітет ЄДП
- ЕІС - Консорціум Європейської дослідницької інфраструктури
- ВРУ - Верховна рада України
- ЄК - Європейська комісія
- ЄС - Європейський Союз
- ЄЦР - Єдиний цифровий ринок
- КМУ - Кабінет міністрів України
- МОН - Міністерство освіти та науки України
- ЦОВВ - Центральний орган виконавчої влади
- ШСД - Широкопasmовий доступ

ВСТУП

Актуальність теми. Наразі масове використання нових інформаційно-комунікаційних технологій для створення, розповсюдження та використання інформації об'єктивно спрямовує не лише нас, а й усе світове суспільство почати реалізацію заходів спрямованих на захист інформаційної діяльності передусім задля добробуту населення.

Насамперед цифровий розвиток являє собою основний інструмент, який допомагає розширювати способи співпраці людей між собою або між підприємствами та установами. Успішний розвиток цифрової економіки в Україні потребує ефективної регуляції в контексті політики «цифрового розвитку».

Аналіз наукових досліджень. Визначення поняття «цифрова економіка», дослідили в своїх працях: С. Веретюк, С. Коляденка, В.В. Апалькова. Питанням цифрової трансформації публічного управління та цифрового розвитку суспільства присвячені праці О. Карпенка, В. Наместнік, Н. Савченко, Л. Федулової. Праці Карчева Г. Т, Россо А., Натан М. полягали у вивченні впливу цифровізації економіки на суспільство. В роботах, вони показують, що цифровізація базується на сучасній тенденції збільшення швидкості взаємного обміну, доступності та безпеки інформації та постійного вдосконалення всіх бізнес-процесів в економічній та пов'язаних із нею соціальних сферах.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка сценаріїв цифрового розвитку в Україні через призму досвіду європейських країн для подальшої інтеграції до міжнародного цифрового середовища

Відповідно до мети дослідження в процесі виконання роботи були поставлені наступні завдання:

- Здійснити дослідження теоретичних основи цифрового розвитку, зокрема основних понять та етапів формування.
- Проаналізувати сучасний цифровий розвиток країн ЄС: виокремити тенденції та наявні стратегії.

- Проаналізувати передумови та етапізацію формування цифрового розвитку в Україні.
- Здійснити порівняльну характеристику результативності політики цифрового розвитку України та ЄС.
- Виокремити стратегічні напрямки цифрового розвитку в Україні крізь призму досвіду Європейських країн.
- Розробити сценарії цифрового розвитку в Україні.

Об'єкт дослідження - цифровий розвиток України.

Предмет дослідження - Стратегії цифрового розвитку в країнах ЄС .

Методи дослідження. В роботі використовуються загальнонаукові методи серед яких присутні аналогії, системний аналіз, формалізація (для характеристики цифрового розвитку України); методи логічної абстракції а саме аналіз і синтез, індукція та дедукція (для дослідження сутності поняття «цифровий розвиток»); економіко-математичні методи: факторний, системно-структурного аналізу (для розкриття сутності цифрового розвитку України та ЄС); методи економіко-статистичного аналізу: табличні графічні, групування, класифікації (для виявлення проблем розвитку цифрового ринку)

Теоретична, методологічна та практична значущість отриманих результатів полягає у можливості використання цих результатів при подальшій розробці сценаріїв цифрового розвитку в Україні. Розглянутий аналіз характеристик результативності політики цифрового розвитку між Україною та країнами ЄС може бути використаний для формування стратегічних напрямків цифрового розвитку в Україні. А розроблені пропозиції та рекомендації цифрового розвитку можуть бути використані в ході подальшого вивчення цієї проблеми.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють цифрову діяльність в Україні; наукові публікації українських вчених, монографічні дослідження; звітні дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері цифрового розвитку; відображає узагальнений перелік джерел інформації (праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, статистичні дані офіційних сайтів, звіти рейтингових агентств).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Апробація дослідження. Результати дослідження представлені автором на науково-практичній конференції «Публічне управління та кібербезпека: теорія та практика» (м. Київ, 15 вересня 2022 року) [Стратегія цифрового розвитку: досвід ЄС для України¹] та науково-практичній конференції, присвяченої тижню права в ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» «Публічне управління: проведення реформи в Україні» (м. Покровськ 9-10 грудня 2021р) [Електронна демократія для розвитку територіальних громад²]

---

¹ Савченко Ю. В Стратегія цифрового розвитку: досвід ЄС для України. Публічне управління та кібербезпека: теорія та практика: зб матеріалів наук.-практ. Конф., м. Київ, 15 вересня 2022 р. Київ, 2022. С. 96-101.

² Савченко Ю. В. Електронна демократія для розвитку територіальних громад Публічне управління: проведення реформи в Україні: зб матеріалів наук.-практ. Конф., м. Покровськ, 9-10 грудня 2021 р. Київ, 2021. С. 116-118.

РОЗДІЛ 1

ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОСВІД ЄС

1.1 Теоретичні основи цифрового розвитку: основні поняття та етапи формування

У сучасній науці немає єдиного визначення поняття «цифрова економіка». Продукти цифрової економіки — це товари та послуги, подібні до традиційної економіки, але здебільшого, надаються за допомогою інформаційних технологій, цифрових систем та Інтернету. Ось чому цифрова економіка тісно пов'язана з традиційною.

Безпосередньо визначення “цифрова економіка” трактується як інноваційна динамічна економіка, що базується на активному впровадженні інновації та інформаційно-комунікаційних технологій в усі види економічної діяльності, сфер життєдіяльності суспільства, що дозволяє підвищити ефективність і конкурентоспроможність окремих компаній, економіки та рівня життя населення.

Класичне поняття «цифрова економіка» розкривається з точки зору діяльності, яка використовує цифрові дані, цифрові технології та послуги як основний засіб виробництва. За такого трактування на практиці такі категорії, як «економіка даних», «інтернет-економіка», «нова економіка», «мережева економіка» часто вживаються як одні й ті самі терміни³.

Однією з невід'ємних складових людського життя в цивілізації є цифровий розвиток який дозволяє покращувати механізми управління шляхом розширення доступу до використовування тих самих державних послуг та сфер: освіти; охорони здоров'я; банківських справ та ін.

---

³ Карчева Г. Т., Огородня Д. В., Опенько В. А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. URL:<https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/523/521> (дата звернення 07.11.2022)

Насамперед цифровий розвиток являє собою основний інструмент, який допомагає розширювати способи співпраці людей між собою або між підприємствами та установами. В 2022 році цифровий розвиток дає можливість людству швидко та на високому рівні обмінюватися даними або інформацією.

Розвиток цифрової економіки полягає у створенні ринкових стимулів, мотивації, попиту та формування потреб у використанні цифрових технологій, продуктів і послуг серед українських галузей, сфер життя, бізнесу та суспільства.

Для їх ефективності, конкурентоспроможності та розвитку країни, здебільшого збільшується потужність виробництв високотехнологічної продукції, яка покликана забезпечити доступ до цифрових технологій та умовно включає такі ключові компоненти:

- фіксовану телекомунікаційну інфраструктуру (магістральні та локальні мережі, точки обміну трафіком тощо);
- мобільну інфраструктуру (3G, 4G, 5G, радіо та супутниковими технологіями, Wi-Fi тощо);
- інфраструктуру цифрового телебачення;
- радіо для проектів Інтернету речей (сенсори, датчики тощо);
- інфраструктуру центрів обробки та збереження даних (хмарна або віртуалізована інфраструктура);
- інфраструктуру кібербезпеки;
- спеціалізовані інфраструктури.⁴

Рисунок 1.1 – Компоненти необхідні для розвитку цифрової економіки.

Джерело: розроблено на основі⁵

⁴ Фіщук В. Цифрова інфраструктура економічного зростання. Новое время. 2017. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/fichuk/tsifrovainfrastruktura/ekonomichnogo/zrostantnja/1408403.html> (дата звернення 25.11.2022).

⁵ World Bank Group (2016). Digital Dividends. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/896971468194972881/pdf/102725-PUB-Replacement-PUBLIC.pdf> (дата звернення 25.11.2022).

Відповідні компоненти (рис 1.1) впливають на цифровізацію, яка в свою чергу є насиченням фізичного світу електронними та цифровими пристроями, засобами, системами і виконує функцію налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможлиблює цілісну взаємодію віртуального та фізичного світів, тобто створює кіберфізичний простір⁶, а цифрові технології — це і величезний ринок, галузь і платформа для ефективності та конкурентоспроможності у інших ринках і галузях.

Масштаб і швидкість цифрової трансформації повинні бути в центрі уваги економічного розвитку, якому сприятимуть високотехнологічне виробництво та промислова модернізація, за допомогою інформаційних, комунікаційних та цифрових технологій.

Наразі масове використання нових інформаційно-комунікаційних технологій для створення, розповсюдження та використання інформації об'єктивно спрямовує не лише нас, а й усе світове суспільство почати реалізацію заходів спрямованих на захист інформаційної діяльності передусім задля добробуту населення.

При розробці цих заходів використовують такі поняття та терміни, як:⁷

- Захист інформації - процес забезпечення безпеки інформації. При цьому варто розуміти, що забезпечуючи якісний процес захисту, буде забезпечена безпека (або зведені до мінімуму небезпеки та загрози);⁸
- Інформаційна безпека особистості – це стан і умови життя особистості, за яких реалізуються інформаційні права і свободи особистості. До життєво важливих інтересів особи у сфері інформації належать: дотримання та реалізація конституційних прав на пошук, отримання, виготовлення та поширення інформації; використання інформації для розумового, фізичного

---

⁶ Федоров М. А. Цифровізація - це поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси URL:<https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorennya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi> (дата звернення 07.11.2022)

⁷ О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний Безпека життєдіяльності та цивільний захист URL:https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41133/1/Bezpeka_pidruchnyk.pdf (дата звернення 07.11.2022)

⁸ Так само

та інтелектуального розвитку; захист прав на об'єкти інтелектуальної власності; забезпечення громадянам право на захист власного здоров'я; захист від шкідливої інформації, про яку люди не знають;

- Інформаційна безпека суспільства – це стан суспільства, який не може бути серйозно порушений шляхом впливу на його інформаційну сферу. Інформаційна безпека в суспільстві може бути досягнута, як в результаті заходів, спрямованих на підтримку самого інформаційного середовища в безпечному для об'єкта захисту стані, захисту об'єкта від шкідливих впливів, так і шляхом підвищення імунітету і розвитку соціальної здібності. Його члени уникають шкідливих інформаційних впливів;

- Національна інформаційна безпека - стан збереження національних інформаційних ресурсів і захищеність законних прав особи і суспільства в галузі інформації. Іншими словами, під національною інформаційною безпекою розуміється стан країни, при якому використання інформаційних ресурсів і систем не завдасть шкоди її інформаційному середовищу і системам; національна інформаційна безпека є невід'ємною частиною національної безпеки, і її забезпечення здійснюється через інтеграцію всіх ресурсів і систем;

- Інформаційна війна - використання та управління інформацією з метою отримання конкурентної переваги над супротивником. Інформаційна війна може включати збір інформації з метою спотворення або перетворення інформації в процесі поширення необхідних для перемоги дій і дезінформації з метою деморалізації противника;

- Інформаційний тероризм – надзвичайно небезпечне суспільно-політичне явище, спричинене діяльністю спецслужб, спрямованою на сплутання свідомості людей з метою деструктивної зміни знань та світогляду;

- Інформаційна залежність - залежність від різних джерел інформації, стійке бажання отримати інформацію за всяку ціну, хвороблива нездатність відмовитися від постійної інформації;

- Інформаційна небезпека - ситуація, в якій інформація або її похідні можуть вплинути на людину або оточення і таким чином спричинити її виправлення або спотворення, навіть якщо вона не функціонує далі і не розвивається в позитивному напрямку. Якщо це небезпека для населення - це обов'язок держави захистити та ліквідувати небезпеку.

- Цифрове середовище — це цифрова економічна платформа з набором функцій і послуг, які задовольняють потреби споживачів і виробників і створюють можливості для прямої взаємодії між ними.

Зв'язок цих понять з розвитком безпосередньо цифрової економіки досить простий, так як вони впливають на життєдіяльність та добробут населення, набуваючи важливості захищати в цифровому полі населення країни.

Людство бажає жити в країні яка гарантує безпеку. Можна багато спостерігати, серед різних країн ЄС і не тільки, економічний розвиток, за умовами безпечності життя для населення, та зробити висновок - там де безпечно економіка країни процвітає.

Цифровізація стає найважливішим фактором економічного зростання будь-якої країни. Це базується на сучасній тенденції збільшення швидкості взаємного обміну, доступності та безпеки інформації та постійного вдосконалення всіх бізнес-процесів. Порівняємо різні підходи та бачення щодо поняття «цифрова економіка (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Основні акценти у визначенні поняття «цифрова економіка» за різними авторами.

Автор	Поняття
С. Веретюк	«Цифрова економіка» - визначається, як нереалізована трансформація всіх економічних секторів, завдяки перенесенню всіх інформаційних ресурсів і знань на комп'ютерні платформи.
С. Коляденка	Цифрова економіка базується на виробництві електронних продуктів і послуг, які поєднуються за допомогою електронної комерції через високотехнологічні бізнес-структури та дистрибуції цих продуктів. погляд. Цифрова економіка представлена виробництвом, продажі постачання продукцій через комп'ютерні мережі.

Продовження таблиці 1.1

Автор	Поняття
В.В. Апалькова	Через поняття «цифрова економіка» підкреслює важливість глобальної мережі економічної та соціальної діяльності через такі платформи, як Інтернет, мобільні та сенсорні мережі

Джерело: розроблено на основі^{9 10 11}

Визначення всіх цих експертів об'єднує те, що вони виділяють три основні складові цифрової економіки :

- Апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації, мережі та ІТ-інфраструктура підтримки;
- Господарська діяльність та будь-який інший бізнес-процес через комп'ютерні мережі (мова йде про електронну комерцію та бізнес-процеси);
- Розповсюдження товарів через Інтернет або електронну комерцію.

Так як економічний розвиток тісно пов'язаний з безпекою та добробутом населення, країнам необхідно пристосуватися до захисту і цієї сфери. Немає захисту - вочевидь економічне зростання зупиняється.

В умовах глобалізації цифрова економіка змінила спосіб використання інформаційних технологій у бізнесі, особливо: системі управління маркетингом, продажами та обслуговуванням; системі документообігу та управління персоналом; системі бухгалтерського обліку та багато інших підприємств.

Отже, цифрові технології знаходяться на передньому розвитку та надають країнам унікальну можливість прискорити економічне зростання та підключити громадян до послуг та робочих місць.

Однак за часів кризи - від стихійних лих до пандемій, подібних до тієї, яку світ пережив у 2019-2020 роках назва якої відома у світі «COVID-19», - цифрові технології підтримують зв'язок між людьми, урядами та підприємствами. Вони

⁹ Апалькова В. В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumi_2015_23_4_4 (дата звернення 06.11.2022)

¹⁰ Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2016_6_11 (дата звернення 07.11.2022)

¹¹ Веретюк С. М. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. Наукові записки Українського науково-дослідного інституту зв'язку. 2016. № 2. С. 51–58. (дата звернення 07.11.2022)

забезпечують інноваційні рішення складних завдань розвитку та допомагають надавати послуги цифрового банкінгу та телемедицини.

Цифрові технології також можуть трансформувати ринки та економічні можливості. Так наприклад цифровізація операцій та послуг державного сектора разом із розвитком цифрових галузей та робочих місць сприяє соціально-економічному розвитку.

Експерти виділяють вісім пунктів економічної системи цифрової економіки, таких як: держава та суспільство, маркетинг та реклама, фінанси та торгівля, інфраструктура та комунікація, медіа та розваги, кібер-безпека, освіта та таланти, підприємництво та інвестиції.¹²

Виходячи з цього, при визначенні основних цілей розвитку цифрової економіки можна виділити створення: розумних міст, автономного транспорту, запобігання кібератакам, відповідальне поводження з персональними даними, усунення цифрової нерівності, телемедицина, розумне сільське господарство, інтернет механізми довіри.

В умовах глобалізації цифрова економіка змінила спосіб використання інформаційних технологій у бізнесі, особливо: системи управління маркетингом, продажами та обслуговуванням; телефон і месенджер; системи документообігу та управління персоналом; системи бухгалтерського обліку та багато інших підприємств. додаток.¹³ Тому сучасні цифрові технології стали інноваційним трендом у трансформації соціально-економічного середовища.

Водночас розвиток інформаційно-комунікаційних технологій дав змогу виробникам налагодити зв'язок із кожним кінцевим споживачем, що позитивно вплинуло на основний розвиток цифровізації економічного сектору.

Як вже раніше зазначалося цифрове середовище створює можливості для прямої взаємодії між споживачами та виробниками шляхом планування та «ринку», які допомагають визначитись з характеристикою побудови цифрової економіки, де ринковий підхід передбачає, що держава створює найкращі умови,

---

¹² Фішук В. В. Україна 2030 - країна з розвинутою цифровою економікою URL:<https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення 06.11.2022)

¹³ Так само

головним чином для створення сприятливого середовища для функціонування цифрової економіки та стимулювання компаній до входу в цю нову сферу, а планування, полягає в поетапному розвитку інфраструктури під керівництвом держави.

Держава створює оптимальні умови для існування нормативно-правового, економічного, соціального характеру та певної технологічної бази. У цифровому світі розробка більшості вітчизняних систем (сфер) була б недоцільною, якби існували цифрові альтернативи.

Принцип «цифровий за замовчуванням» стосується переведення тих вітчизняних систем у цифровий формат, розробка та обслуговування яких явно нерентабельні та неефективні. Цифрова держава стає нормальним станом функціонування та розвитку багатьох систем, доменів, організацій, галузей промисловості та економіки.

Основними цілями цифрового розвитку економіки є¹⁴:

- Прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- Перетворення економічного сектору на конкурентоспроможний та ефективний;
- Промислові технології в новому та зручному форматі, цифрова модернізація та створення високотехнологічних виробництв;
- Надання громадянам переваги та можливості цифрового світу;
- Впроваджувати людські ресурси, розвивати цифрові галузі та цифрове підприємництво.

Сектори економіки, які використовують цифрові технології, розвиваються швидше, дешевше та краще. Сфери життя, особливо освіта, медицина, транспорт - модернізувалися завдяки цифровим технологіям, стали більш ефективними та створили нову цінність і якість.

---

¹⁴ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018– 2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 24.12.2018 No 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (дата звернення 08.11.2022)

У сфері послуг цифрові технології дозволяють здійснювати діяльність з будь-якої точки світу, проводити відеоконференції, купувати товари та різні побутові речі через Інтернет.

Цифрування може бути досягнуто шляхом полегшення доступу до основних послуг у сферах охорони здоров'я (системи електронної охорони здоров'я) та освіти (дистанційне навчання), надання фінансових послуг, прозорості та ефективності діяльності уряду (електронний уряд: електронні нормативні акти та системи реєстрації) та інше.

Сьогодні формується принципово нова економіка (економіка знань), яка базується на раціональній організації наукової освіти та інформаційно-обмінної діяльності в основних країнах світу.

Мінімізація витрат (оцифрування документів, що призводить до загальної оптимізації процесів), децентралізація виробництва, підвищення ефективності та продуктивності, швидкі та ефективні прийняті рішення у реальному часі, покращений захист навколишнього середовища, виробництво екологічно чистих продуктів, скорочення часу та вартості розробки продукту, покращена якість і швидке реагування на зміну ринкових умов, диверсифікація виробництва все більшої кількості продукції на численних виробничих майданчиках - не єдині переваги цифровізації, яка позитивно вплине та впливає на економічний розвиток.

Але хоча оцифрування вже принесло багато позитивних результатів, воно також створило виклики, до яких суспільство та компанії можуть бути не готові.

Використання поступової автоматизації та роботизації призведе до збоїв на ринку праці, які характеризуються безробіттям і нерівністю доходів. Інші виклики включають проблеми з безпекою та витоками, поглиблення соціального дистанціювання, стирання етичних меж і занепад культурного розвитку.

Впровадження будь-якої нової технології, безумовно, є тривалим процесом, який принесе людству багато невідомих проблем і небезпек.

Світ цифрових технологій, в який ми входимо, є не тільки новим логічним етапом розвитку людських технологій та економіки країни, а й новим логічним етапом усієї соціально-політичної реальності.

Вступаючи в епоху тотальної модернізації економічного розвитку, ми надзвичайно спокійно ставимося до правових моментів, які визначають такі базові поняття, як «інформація», «інформаційні ресурси», «інформаційна загроза» та «інформаційна безпека».

Інформаційна загроза надає можливість певним чином порушити інформаційну безпеку. У більшості випадків такі загрози викликані вразливістю в захисті інформаційних ресурсів або систем при спробі здійснити інформаційні загрози, відомі як інформаційні атаки.

У військових колах під інформаційною загрозою розуміють операції, спрямовані на отримання інформаційної переваги для підтримки військової безпеки нації шляхом впливу на інформацію та системи інформаційного зв'язку супротивника або використовувати шантаж.

Наразі усі країни працюють над забезпеченням захисту та безпеки власної інформації та інформаційно-комунікаційних систем, контролюють глобальний інформаційний простір і тому проводять інформаційні атаки на конкурентів, проводять проти них психологічні операції, радіоелектронну боротьбу, запобігають отриманню ними точна інформація.

Нові технології, які сьогодні активно впроваджуються в економіку, докорінно змінюють і ускладнюють звичне виробництво.

Сучасні технологічні тенденції, такі як мобільні та соціальні рішення, хмарні обчислення та аналіз даних, пропонують низку нових можливостей для бізнесу та економіки. Ці технології мають потенціал для створення нових бізнес-цінностей для компаній. Цифрова трансформація реформує цілі галузі.

Отже сьогодні Україні, щоб не залишатися на узбіччі глобальних технологічних оновлень, конче необхідно охоплювати глобальні нормативно-правові норми та стандарти, інновації та технологічні тренди. Окрім діалогів та дискусій про важливість ІКТ та потребу в ІТ-спеціалістах необхідним є розробка концепції розвитку цифрової економіки, щоб забезпечити захист та можливості для розвитку населення.

1.2 Сучасний цифровий розвиток країн ЄС: тенденції та аналіз стратегій

Використання цифрових технологій змінило економічний процес і структуру самого суспільного життя, зокрема змінився характер праці та зросла роль інтелектуальної та творчої діяльності.

Глобальна пандемія продемонструвала цифрові можливості змінити характер зайнятості. Використання інформаційних технологій для дистанційної роботи стало важливим інструментом трансформації форми застосування людського капіталу.

Ситуація ускладнюється і тим, що цифровий розвиток не в змозі допомогти потенційним замовникам. За даними опитування порталу E-Executive станом на лютий 2021 року 83% компаній вже використовують цифровий розвиток, сума контрактів значно нижча порівняно з європейськими країнами, а функції, що передаються на аутсорсинг, є другорядними і не можуть суттєво впливати на діяльність компанії у довгостроковому періоді (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Масштаби використання цифрового розвитку операцій в ІТ-діяльності сучасних корпорацій (у %).

Регіони Завдання	Китай (у тому числі Гон Конг і Тайвань)	АСЕАН	Країни Азії	США і Європа	Інші країни	Усього у світі
Ланки	19,19	7,61	4,37	3,32	0,85	35,34
Складання	19,56	8,57	3,52	2,92	0,68	35,25
Дослідження та розробки	1,22	0,45	0,40	1,39	0,11	3,58
Інформаційні послуги	1,28	0,65	0,20	0,79	0,09	3,01
Користувачі	1,79	0,91	0,51	1,16	0,14	4,51
Послуги	0,71	0,37	0,31	0,65	0,09	2,13

Продовження таблиці 1.2

Регіони Завдання	Китай (у тому числі Гон Конг і Тайвань)	АСЕАН	Інші країни Азії	США і Європа	Інші країни	Усього у світі
Інші завдання	1,70	0,71	0,34	0,71	0,20	3,66
Усього	52,80	21,91	11,58	11,47	2,24	100

Джерело: розроблено на основі: ¹⁵

За даними таблиці 1.2 найбільші масштаби використання цифрового розвитку операцій в ІТ-діяльності сучасних корпорацій припадає на Китай де найменш поширеним завданням є впровадження цифрових послуг.

Наприклад, у 2010 році країни ЄС запровадили порядок надання цифрових послуг, який визначив заходи для досягнення конкретних цілей до кінця 2020 року, важливою частиною яких було створення єдиного цифрового ринку¹⁶, що призвело до впровадження таких кроків як:

1. Проведення Діджитал Асамблеї, яка проходила в 2011, 2012 та 2013 роках. У 2014 році Європейський Союз заявив про створення Єдиного цифрового ринку ЄС, як одного з основних пріоритетів діяльності Європейської Комісії, під керівництвом Ж.К. Юнкера. Для цього Європейська Комісія запропонувала пакет законодавчих ініціатив, які мали на меті: по-перше, покращити доступ споживачів і бізнесу до цифрових послуг; по-друге, створити умови для процвітання та функціонування цифрових мереж та інноваційних сервісів; по-третє, наростити потенціал цифрової економіки.
2. Впровадження стратегії Європейської Комісії - «Європа, яка відповідатиме цифровій ері».

Однак в 2014 році були першими впроваджені три цілі, серед яких доступ споживачів та бізнесу до цифрових технологій та інструментів по всій Європі,

¹⁵ Пишуліна О. Цифрова економіка тренди, ризики та соціальні детермінанти. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення 20.11.2022)

¹⁶Так само

відтворення умов та рівнів для запровадження цифрових мереж та інноваційних послуг, максимізація потенційного зростання цифрової економіки.

Також згодом, а саме 9 березня 2021 року, Європейська комісія представила бачення та підхід до цифрової трансформації в Європі до 2030 року. Комісія запропонувала новітній компас для цифрового розвитку в ЄС, розроблений навколо чотирьох основних пунктів які наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Основні пункти стратегії цифрового розвитку ЄС до 2030 року.

Назва стратегії	Пояснення та уточнення
Навички спеціалістів:	- Фахівці з ІКТ 20 мільйонів + гендерна конвергенція; - Базові цифрові навички: мінімум 80% населення.
Цифрова трансформація бізнесу:	- Розвиток технологій: 75% компаній ЄС використовують хмару/ШІ/великі дані; - Новатори: розширювати масштаби та фінансувати, щоб подвоїти Єдинорогів ЄС; - Пізні користувачі: понад 90% МСП досягають принаймні базового рівня цифрової інтенсивності.
Безпечні та стійкі цифрові інфраструктури:	- Підключення: Гігабіт для всіх, 5G всюди; - Передові напівпровідник: подвоєна частка ЄС у світовому виробництві; - Дані – Edge & Cloud: 10 000 кліматично-нейтральних високо захищених крайових вузлів; - Обчислювальна техніка: перший комп'ютер із квантовим прискоренням.
Цифровізація державних послуг:	- Основні державні послуги: 100% онлайн; - e-Health: 100% громадян мають доступ до медичної документації;

Джерело: розроблено на основі¹⁷

Комісія реалізовуватиме цифрові амбіції ЄС до 2030 року за допомогою конкретних умов цілі і прогнозовані траєкторії цифрового розвитку на рівні ЄС. Та на національному рівні, де надійніша структура спільного управління в контексті моніторингу прогресу та усунення недоліків багатонаціональні проекти, що поєднують інвестиції з ЄС, держав-членів та приватного сектору.

¹⁷ Європейська Комісія - Прес-реліз. Європейське цифрове десятиліття: Комісія встановлює курс на розвиток цифрової Європи до 2030 року URL:<https://eufordigital.eu/uk/europes-digital-decade-setting-the-course-towards-a-digitally-empowered-europe-by-2030/> (дата звернення 14.11.2022)

26 січня 2022 року Комісія запропонувала між-інституційну урочисту декларацію про цифрові права та принципи цифрового десятиліття¹⁸, детальніше про декларацію розглянуто в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Міжінституційна урочиста декларація про цифрові права та принципи цифрового десятиліття.

Назва	Опис
Поставлення людей та їхніх прав у центр цифрової трансформації	Цифрові технології мають захищати права людей, підтримувати демократію та гарантувати, що всі цифрові гравці діють відповідально та безпечно. ЄС просуває ці цінності по всьому світу.
Забезпечення свободи вибору онлайн	Люди повинні отримувати користь від справедливого онлайн-середовища, бути захищеними від незаконного та шкідливого контенту та мати можливість взаємодіяти з новими технологіями, що розвиваються, такими як штучний інтелект.
Підвищення безпеки, захисту та розширення можливостей людей	Цифрове середовище має бути безпечним. Усі користувачі, від дитинства до похилого віку, повинні мати повноваження та захист.
Підтримка солідарності та інклюзивності	Технології мають об'єднувати, а не роз'єднувати людей. Кожен повинен мати доступ до Інтернету, цифрових навичок, цифрових державних послуг і справедливих умов праці.
Сприяння участі в цифровому публічному просторі	Громадяни повинні мати можливість брати участь у демократичному процесі на всіх рівнях і контролювати власні дані.
Сприяння стійкості цифрового майбутнього	Цифрові пристрої повинні підтримувати сталість і екологічний перехід. Люди повинні знати про вплив своїх пристроїв на навколишнє середовище та енергоспоживання.

Джерело: розроблено на основі¹⁹

Аналізуючи таблицю 1.4 можна зазначити, що цифрові права та основні принципи, викладені в декларації, доповнюватимуть існуючі права, наприклад ті, що закріплені в Хартії Європейського Союзу про основні права²⁰, а також законодавстві про захист даних і конфіденційність. Вони стануть орієнтиром для громадян у галузі їх цифрових прав, а також рекомендації для країн-членів ЄС керівництвом для держав-членів ЄС та компаній, які мають справу з новими

¹⁸ 2030 Цифровий компас: цифрове десятиліття URL:<https://futurium.ec.europa.eu/en/digital-compass> (дата звернення 13.11.2022)

¹⁹ Так само

²⁰ Хартія основних прав ЄС URL: <http://surl.li/dyeln> (дата звернення 13.11.2022)

технологіями. Вони покликані допомогти кожному в ЄС отримати максимальну користь від цифрової трансформації.

Задля досягнення цих цифрових амбіцій безумовно потрібен Інтернет для того, щоб населення користувалися цими можливостями, однак у 2015 році з'ясувалося що лише 49% жителів ЄС користувалися Інтернетом. У 2019 році ця цифра становить 61 відсоток. (рис 1.2)

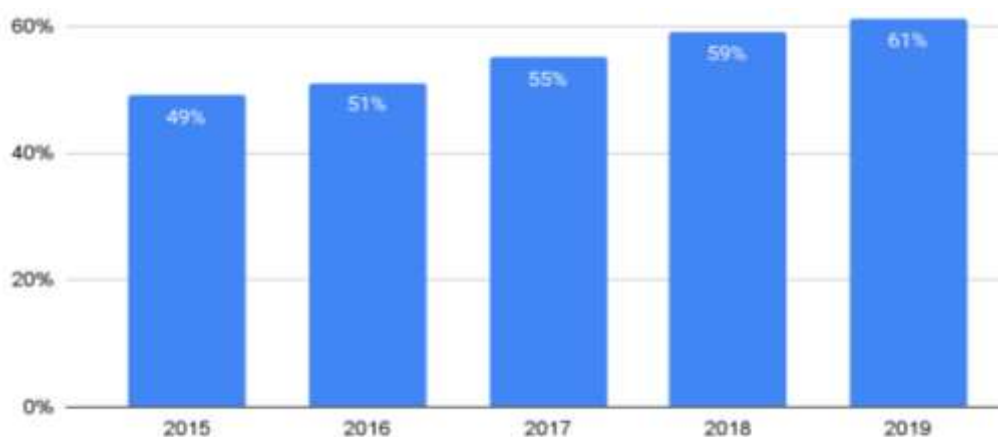

Рисунок 1.2 – Кількість користувачів інтернету в ЄС.

Джерело: розроблено на основі²¹

Аналізуючи рисунок 1.2 можна спостерігати тенденцію зростання кількості користувачів інтернету в ЄС відносно попереднього року. Так за 5 років кількість користувачів зростає на 12 %, що свідчить про масовий перехід населення в цифровий всесвіт, який відкриває можливості для інтернет-купівель, що безпосередньо впливатиме на економіку шляхом збільшення прибутку за рахунок онлайн продажів.

Сьогодні до Інтернету підключено 2 мільярди людей, а до 2023 року очікується, що кількість користувачів зросте майже на третину населення світу. Однак не тільки Інтернет впливає на швидкий розвиток цифрової економіки. Так наприклад в Великій Британії, у 1948 році післявоєнний, британський уряд гостро потребував покращення економіки країни. Щоб допомогти їй розробити правильну політику щодо робочих місць і зростання, уряд застосував науковий підхід.

²¹ Глобальний звіт Е-комерції 2019: як розвивається і що впливає на світовий ринок онлайн-торгівлі
URL:<https://rau.ua/ecommerceuk/e-commerce-report-global-2019/> (дата звернення 16.11.2022)

Урядовим статистикам було доручено підраховувати, класифікувати та вимірювати економічну діяльність кожного підприємства в країні. Вони розробили набір кодів стандартної промислової класифікації, і зібрані дані використовувалися для формування політики в кожному аспекті британської економіки.

Сучасні цифрові технології змінили наше життя і продовжуватимуть це робити. Економічне майбутнє Великої Британії, робочі місця, рівень заробітної плати, процвітання, національна безпека, продуктивність, здатність конкурувати в усьому світі та геополітичне становище у світі - усе це залежить від постійного та зростаючого успіху політики розвитку економіки. Велика Британія починається з багатьох переваг серед яких важливі будівельні блоки цифрової економіки, від швидкого доступу до Інтернету по всій Великобританії до можливостей кібербезпеки. Заклади освіти Великобританії лідирують у світі з фундаментальної та прикладної науки.

У 2019 році цифровий сектор приніс в економіку Великобританії майже 151 мільярд фунтів стерлінгів, і на нього припадає 9% національної робочої сили. Це пояснюється значним зростанням сектора за останні роки, яке з 2015 року майже втричі перевищувало економіку Великобританії в реальному вираженні (порівняно з цінами 2018 року).²²

Таке зростання стало можливим завдяки сильній стороні Великобританії в таких ключових сферах, як цифрова інфраструктура світового рівня. Значного прогресу в створенні вдосконаленої цифрової інфраструктури довелося досягнути завдяки покриттю надшвидкісного широкопasmового зв'язку.

Проведення оптоволокна до 58% приміщень Великобританії в 2011 році спровокувало значний ріст у 2020 році, де до понад 97% приміщень, які використовують малі, середні та великі підприємства, вже під'єднані до надшвидкого Інтернету (рис 1.3).

---

²² Россо А., Натан М. Вимірювання цифрової економіки Великобританії за допомогою великих даних
URL:https://www.niesr.ac.uk/wp-content/uploads/2021/10/SI024_GI_NIESR_Google_Report12.pdf (дата звернення 16.11.2022)

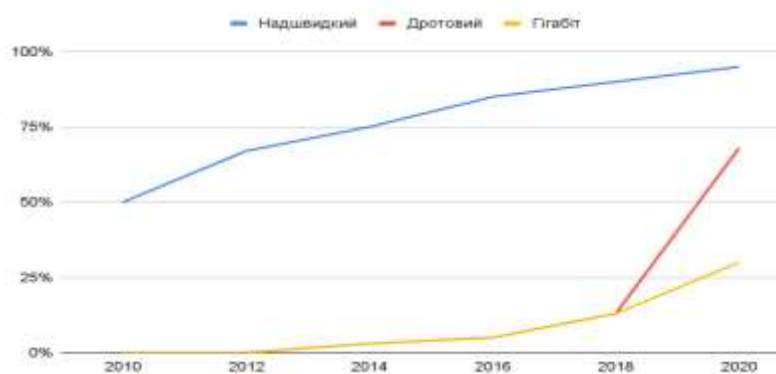

Рисунок 1.3 – Статистика покриття мережі у Великій Британії.

*Джерело: розроблено на основі*²³

Рисунку 1.3 наглядно показав динаміку мережевих підключень у Великобританії у період з 2010 по 2020 роки. За цими даними можна зробити висновок, що використання мережі Інтернет стає все більш популярнішим у Великій Британії. Всі види підключень в цей період зросли приблизно в 2 рази за десятиліття. Великобританія є найбільшим ринком даних у Європі. У 2019-х роках економіка даних зросла вдвічі швидше, ніж решта економік країн ЄС, і у 2020 році вона становила близько 4% валового внутрішнього продукту (ВВП) Великобританії (рис. 1.4).

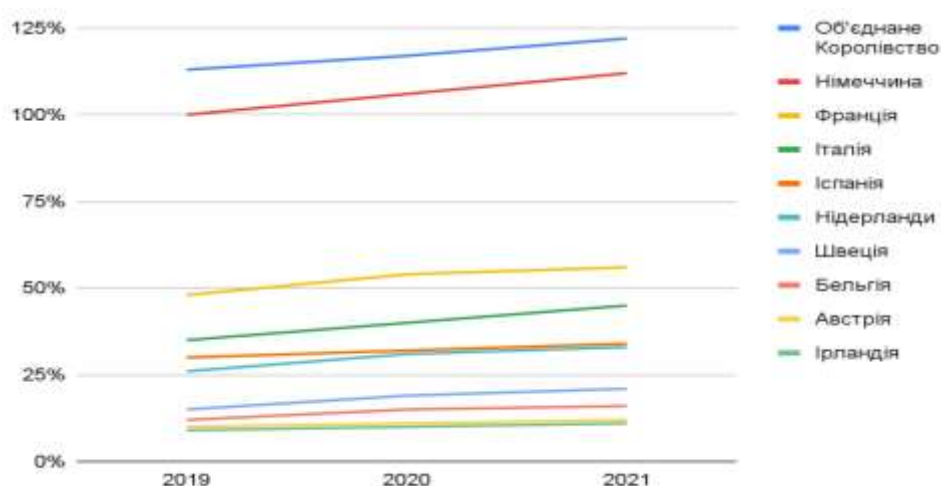

Рисунок 1.4 - Загальний вплив економіки даних серед країн ЄС, 2019-2021.

*Джерело: розроблено на основі*²⁴

²³ Консультаційний документ. Цифрова стратегія Великобританії. Передмова міністерства та короткий зміст URL:<https://www.gov.uk/government/publications/uks-digital-strategy/uk-digital-strategy> (дата звернення 16.11.2022)

²⁴ Так само

Розглядаючи рисунок 1.4 можна дійти висновку, що економіка даних у Великій Британії має найбільший загальний вплив серед усіх країн ЄС в абсолютному вираженні у 2021 році. Це вдвічі більше, ніж у Франції, і тільки Німеччина є нашим найближчим конкурентом.

Велика Британія дійсно стала першою країною, яка заснувала Міністерство цифрової економіки як національне агентство, відповідальне за управління процесом цифровізації країни, і зі створенням «Центру обробки даних» запровадила широке та масштабне використання «хмарних технологій»²⁵.

Слід зазначити, що сьогодні країна є однією з найбільш розвинутих у світі з точки зору інновацій та інформаційних технологій. Фактично Великобританія ввела у світову наукову термінологію поняття «цифрова економіка» та значно розвинула її методологію та механізми реалізації.

Розвиток технологій цифрового суспільства та ступень впровадження інноваційних технологій у країнах ЄС можна аналізувати за індексом DESI²⁶, який охоплює п'ять основних підіндексів: підключення, людський капітал, використання Інтернету, цифрова інтеграція та цифрові державні послуги. Де вимір людського капіталу складається з п'яти індикаторів, розділених на два підвиміри, які вивчають навички, необхідні для використання можливостей цифрового суспільства.

Важливою складовою у визначенні індексу DESI є наявність цифрових навичок у населення та випускників навчальних закладів. За значенням індексу DESI лідерами розвитку цифрових технологій серед країн ЄС у 2020 році є Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Данія, Фінляндія, Швеція, Велика Британія, Ірландія, Естонія та Австрія²⁷.

---

²⁵ Россо А., Натан М. Вимірювання цифрової економіки Великобританії за допомогою великих даних URL:https://www.niesr.ac.uk/wp-content/uploads/2021/10/SI024_GI_NIESR_Google_Report12.pdf (дата звернення 16.11.2022)

²⁶ Цифрова економіка та суспільство Європи URL:<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (дата звернення 16.11.2022)

²⁷ Так само

Відповідно до звіту DESI (2020)²⁸, спостерігається збільшення охоплення цифровими мережами нового покоління в домогосподарствах ЄС (збільшення відбувається на рівні від 83% до 86%). Крім того, за останні 2 роки зросла кількість людей, які користуються фіксованим широкосмуговим доступом вдома: з 15% до 26%. Сучасне покриття 4G охоплює майже все населення ЄС (96%), але покриття 5G залишається відносно низьким (25%).

З точки зору цифрової готовності, найбільш розвинені країни ЄС мають сильніші інформаційні та комунікаційні можливості, зокрема: Фінляндія, Німеччина, Угорщина та Італія.

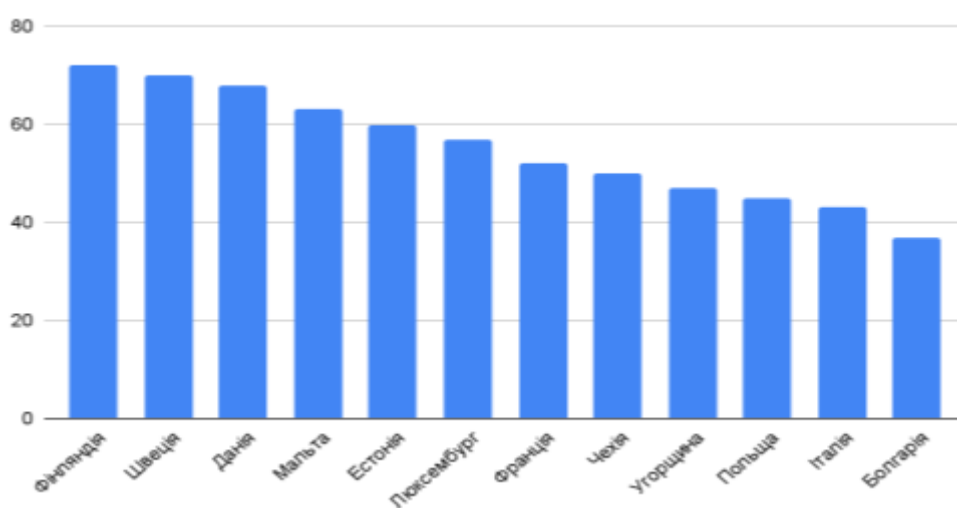

Рисунок 1.5 - Показник рейтингового рівня доступності зв'язку в країнах ЄС у 2020 р.

*Джерело: розроблено на основі*²⁹

Розглядаючи рисунок 1.5 слід зазначити, що до ТОП країн з найвищою доступністю зв'язку належать Фінляндії, Швеції та Данії (72-65 балів за індексом DESI). Середній показник по країнах ЄС становить 50 балів за рейтингову позицію. Найнижчі країни, за індексом DESI, в рейтингу – Болгарія, Італія, Польща.

²⁸ Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI) URL:<https://eufordigital.eu/wp-content/uploads/2020/06/DESI2020Thematicchapters-FullEuropeanAnalysis.pdf> (дата звернення 16.11.2022)

²⁹ Формування цифрового майбутнього Європи URL:https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_3.pdf (дата звернення 16.11.2022)

У той же час деякі частини суспільства ЄС ще не мають достатніх цифрових можливостей і базових навичок. На ринку праці ЄС не вистачає ІТ-фахівців. Згідно зі звітом³⁰, за останні п'ять років зростання кількості експертів у сфері ІТ зросло лише з 3,7% до 3,9%.

Тож важливим є швидке адаптування рівня цифрового розвитку до людського капіталу. Такі країни як Фінляндія, Швеція та Естонія впровадили достатньо заходів щоб покласти гарний початок цифрового розвитку людського капіталу. Однак не всі країни були готові до впровадження політики цифрового розвитку в контексті розвитку цифрового населення ,тому вони мають найнижчий показник серед країн ЄС (рис. 1.6).

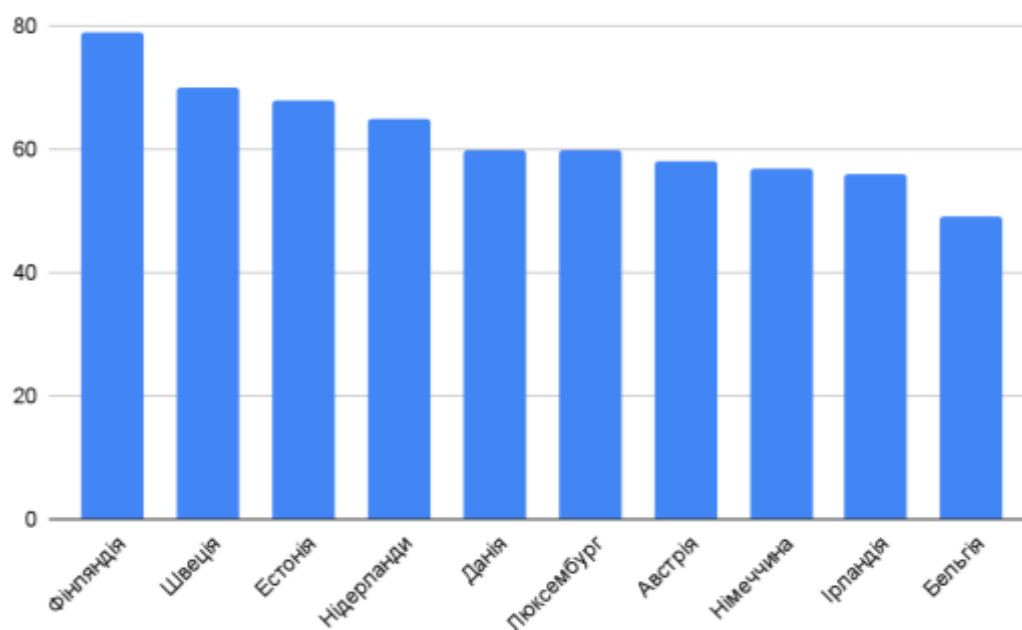

Рисунок 1.6 – Показник рейтингу розвитку людського капіталу в країнах ЄС у 2020 р.

Джерело: розроблено на основі³¹

³⁰ Формування цифрового майбутнього Європи URL:https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_3.pdf (дата звернення 16.11.2022)

³¹ Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI) URL:<https://eufordigital.eu/wp-content/uploads/2020/06/DESI2020Thematicchapters-FullEuropeanAnalysis.pdf> (дата звернення 16.11.2022)

Аналізуючи дані рисунку 1.6 логічним є висновок, що сучасні технологічні тенденції, такі як мобільні та соціальні рішення, хмарні обчислення та аналіз даних, пропонують низку нових можливостей для бізнесу та економіки.

Ці технології мають потенціал для створення нових бізнес-цінностей для компаній. Цифрова трансформація реформує цілі галузі, а з ним і кадри. Інвестування в розвиток людського капіталу в контексті цифрового розвитку економіки країн є більш ніж доречним та актуальним.

Згідно зі звітом DESI 2020, у 2019 році кількість людей, які користуються послугами електронного уряду, зросла з 58% до 67%³², тим самим створюючи нові робочі місця для кваліфікованих спеціалістів у галузях цифрового розвитку економіки.

Підсумовуючи всі перші позиції в складових рейтингу DESI, які займають усі провідні країни ЄС, можна констатувати наступне:

- Данія займає перше місце за доступністю зв'язку;
- Фінляндія має найвищий рівень цифрового розвитку людського капіталу та найвище зростання кількості користувачів Інтернету;
- Ірландія лідирує в інтеграції цифрових технологій;
- Естонія лідирує серед інших країн ЄС за показником «Цифрові державні послуги».

Таким чином, розгортання широких цифрових можливостей країн ЄС вимагає від урядів реалізації стратегій розвитку цифрової економіки в контексті національної, формування внутрішніх ІТ-ринків та динамічного розвитку. Серед споживачів цифрових технологій необхідно забезпечити добре розвинену цифрову інфраструктуру, як основу для розвитку цифрової економіки, яка міститиме комплекс технологій, продуктів і процесів, здатних забезпечити обчислювальні, телекомунікаційні та мережеві можливості на цифровій основі.

Національне регулювання процесу цифровізації економіки в розвинених країнах здійснюється різними способами, реалізуючи відповідну національну

---

³² Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI) URL:<https://eufordigital.eu/wp-content/uploads/2020/06/DESI2020Thematicchapters-FullEuropeanAnalysis.pdf> (дата звернення 16.11.2022)

політику, використовуючи широкий спектр методів, механізмів та інструментів, враховуючи технологічні характеристики та рівень розвитку національної економіки. Рівень технологічного розвитку виробничого комплексу та інфраструктури починається під впливом таких факторів, як внутрішнє та зовнішнє середовище, кон'юнктура ринку тощо.

Інституційно-правові механізми регулювання розвитку цифрової економіки в країнах ЄС забезпечуються сприйняттям та впровадженням ряду законодавчих актів на рівні ЄС та на рівні кожної країни-учасниці.

Так у 2010 році Європейський Союз затвердив «Європейську цифрову стратегію 2020», дії якої спрямовані на розвиток цифрової економіки та масове впровадження інтернет-технологій.

У 2015 році Європейський Союз запусив цифрову ініціативу «Цифрове перетворення промисловості», діяльність якої зосереджена на шести стратегічних сферах: логістика, засоби масової інформації, виробництво споживчих товарів, виробництво електроенергії, автомобільна промисловість і охорона здоров'я, і ще вісім у 2016-2017 роках. Проекти цифровізації ініційовані та прийняті в галузях: хімічна, нафтогазовидобувна та метало-видобувна, авіація, гостинність, послуги, страхування та телекомунікації.

Інституційно-правові механізми реалізації національного регулювання в країнах ЄС здійснюються відповідно до прийнятої «Стратегії розвитку єдиного ринку цифрових технологій»³³, основними принципами якої є забезпечення максимально зручного доступу до цифрових товарів і послуг для європейським споживачам та забезпечити інституційні умови, які захищають усі ринки.

Реалізація національних реформувань потребує бюджетні витрати і одним з лідерів серед країн які інвестували державні коштів в оборот ринку ІКТ стала Німеччина, бо у 2017 році обороти ІКТ сягнули 160 мільярдів євро, що робить її п'ятим найбільшим ринком ІКТ у світі.

---

³³ Формування цифрового майбутнього Європи URL:https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_3.pdf (дата звернення 16.11.2022)

Німеччина зміцнила свої позиції як країна з найбільшим ринком програмного забезпечення в Західній Європі з оборотом понад 23 мільярди євро та річним зростанням на 6,3 відсотка у 2017 році.³⁴

У секторі ІКТ працює майже мільйон працівників (та ще 370 тисяч ІКТ)-професіоналів, які працюють в інших секторах), Німеччина має величезний резерв висококваліфікованих професіоналів (рис 1.7).

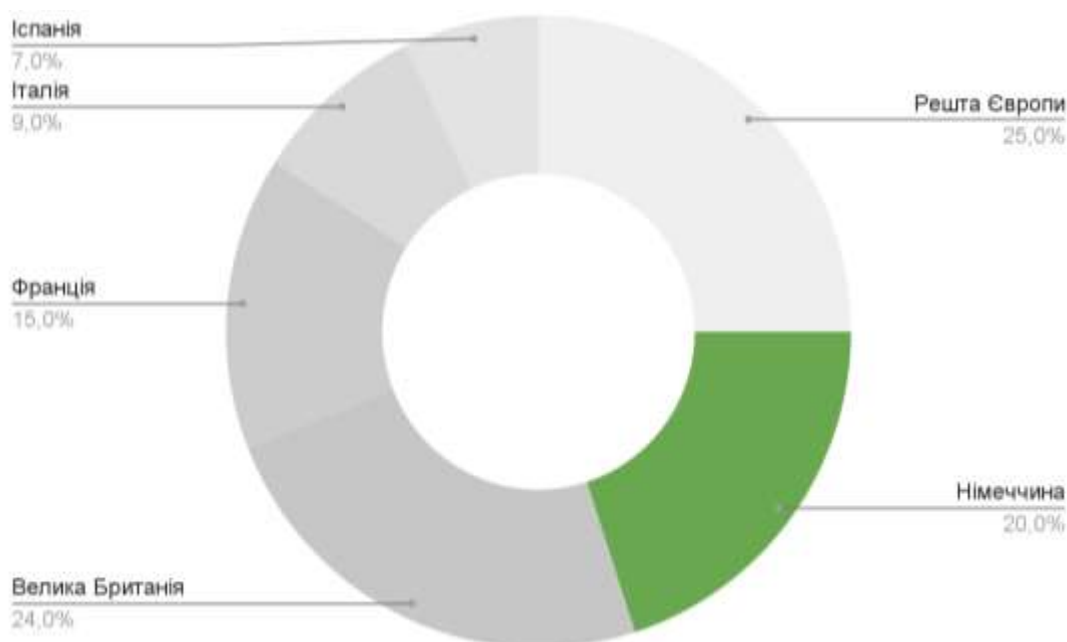

Рисунок 1.7 – Європейський ринок ІКТ 2017 року.

*Джерело: розроблено на основі*³⁵

Рисунок 1.7 демонструє Європейський ринок де 20% ІКТ займає Німеччина демонструючи технологічне лідерство у сфері виробництва, автоматизації та вбудованих систем на основі програмного забезпечення довгострокового успіху проекту Індустрії 4.0.

Кібер-фізичні системи створюють основу для створення Інтернет-речей, у яких об'єкти, пристрої та машини, пов'язані між собою, що робить можливим автоматизацію та інтелектуальне виробництво. Сучасні електронні та

³⁴ Смирнока К. В. Цифровий розвиток Європейського союзу. URL:https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/21755/mod_book/chapter/755/2_EU%20digital%20market_Smyrnova.pdf (дата звернення 17.11.2022)

³⁵ Юген Ф. С., Германн Р. А. Цифрова економіка Німеччини URL:<https://www.gtai.de/resource/blob/63904/c106af1ef8d5810a72e96e07ecdd81b4/fact-sheet-digital-en-data.pdf> (дата звернення 19.11.2022)

мікроелектронні компоненти та системи є важливою передумовою для впровадження цілей Індустрії 4.0 в реальність.

Німецька промисловість планує інвестувати близько 40 мільярдів євро щорічно в розробку нової системи мікро-електро-механічних будівництв, особливо для 3D-відстеження руху та системи технічного моніторингу, щоб розгорнути їх у майбутньому.

Серед країн ЄС неможливо не виокремити стратегією розвитку цифрової економіки Польщі, якою є впровадження хмарних технологій у польських компаніях і державних установах. У Польщі впровадження ІТ-рішень у сфері обслуговування громадян почалося в 1990-х роках із впровадженням проекту PESEL³⁶ – номер центрального реєстру, який є обов'язковим для всіх поляків.

Номер використовується під час онлайн-реєстрації, щоб допомогти ідентифікувати особу під час будь-чого: від візиту до лікаря до передачі номера іншому мобільному оператору.

Хмара, тобто прискорювач трансформації, допомагає змінювати сучасну економіку, це наступна зміна парадигми в обчислювальних технологіях після Інтернету в 1990-х і смартфонів у 2000-х.

Вона має дві взаємодоповнюючі ціннісні пропозиції, які слід враховувати: модернізацію ІТ та прискорення цифрових інновацій і новаторства.

Останнє походить від того, що ми називаємо трьома свободами хмари: свобода-експериментувати, свобода-знавати невдач і свобода-бути гнучким. Разом ці свободи відкривають простір, необхідний для процвітання інновацій. (рис. 1.8).

За даними рисунку 1.8 можна зробити припущення, що Польща відстає від європейських лідерів як за рівнем впровадження хмарних технологій, так і за темпами впровадження цифрових технологій в сектор цифрового економічного розвитку.

---

³⁶ PRSRL для чого він потрібен в Польщі URL:<https://www.czerwona-skarbonka.pl/ua/cho-take-pesel/> (дата звернення 19.11.2022)

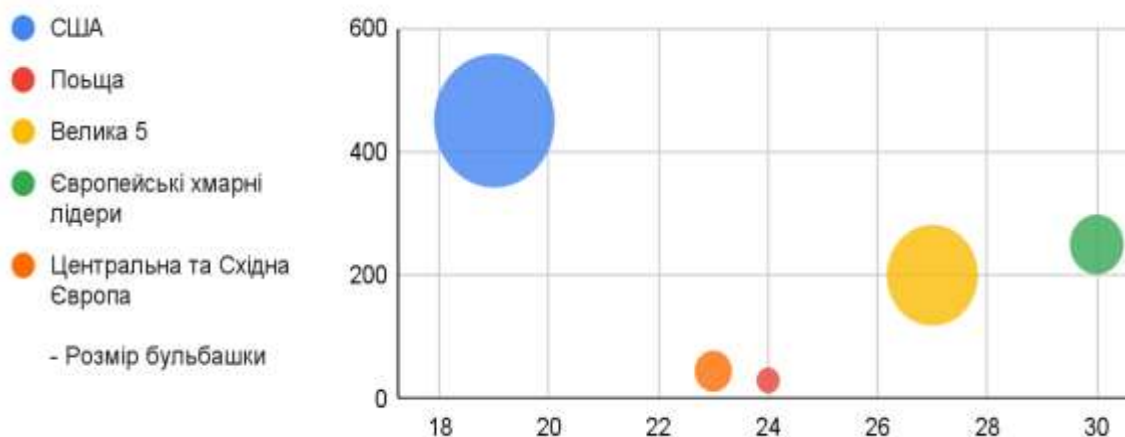

Рисунок 1.8 – Швидкість впровадження хмари за 2019-20 року.

Джерело: розроблено на основі³⁷

Поточний рівень впровадження хмарних технологій в країні в 14 разів нижчий, ніж у групі країн, яку всі називають європейськими лідерами, і в 1,5 рази нижчий, ніж середній показник для Центральної та Східної Європи (ЦСЄ).

Польща має потенціал для розширення впровадження хмарних технологій і підвищення конкурентоспроможності. Збільшення впровадження хмарних технологій на 50-60% у порівнянні з минулим роком, є стратегією Польщі, для досягнення рівня, подібного до рівня європейських країн лідерів, до 2030 року.

Неможливо не звернути увагу на Швецію, яка стала міжнародним центром наукової досконалості та технологічного лідерства. Вона входить до світових наукових лідерів як за кількістю, так і за якістю наукових публікацій. Кількість міжнародних патентів на душу населення вища, ніж у більшості країн ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку). У 2012-2015 роках 43% усіх шведських патентів були пов'язані з ІКТ, це друга найбільша частка у світі після Фінляндії в Європі (рис. 1.5).³⁸

Найпростішим прикладом цифрового розвитку є місто Стокгольм, який має одну з найшвидших зростаючих технологічних стартап-центрів у світі, де не лише

³⁷ Використання потенціалу Польщі для прискореного цифрового зростання
URL:<https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/cloud-2030-capturing-polands-potential-for-accelerated-digital-growth> (дата звернення 19.11.2022)

³⁸ Формування цифрового майбутнього Європи URL:https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_3.pdf (дата звернення 16.11.2022)

створюють стартапи, а й розробляють всесвітньо відомі програми для оптимізації приватних та публічних сфер економіки.

Такі компанії, як Skype, Spotify, Klarna, King, Mojang, iZettle, Kry, Trustly, Truecaller, Yubico та інші, виникли в місті стартапів Стокгольмі.

Завдяки підтримці держави розвиток цифрових технологій може похизуватись понад 30 випробувальними локаціями зосередженими на розробці штучного інтелекту, 5G/6G, гейміфікації, IT-безпеці, хмарних обчислень, мобільних технологій та дистанційного навчання.

Для цифрового розвитку створена надійна ціла цифрова інфраструктура та сектор ІКТ, у якому зайнято 6,1 відсотка населення (удвічі більше, ніж у середньому по ЄС). Саме у Швеції аж в чотири рази більше підключених пристроїв на людину, ніж будь-де у світі.

Однак створення єдиного цифрового ринку ЄС є ключовим завданням Цифрового порядку денного для Європи, який є однією з семи флагманських ініціатив стратегії «Європа 2020», яка була прийнята у 2010 році.³⁹

Тільки у 2015 році, вже після підписання Угоди про асоціацію, ЄС перейшов до активної фази розбудови ЄЦР (Європейський Цифовий Розвиток) і ухвалив відповідну стратегію, направлену на покращення в Європі доступу до цифрових товарів і послуг, створення умов розвитку цифрових мереж та послуг з використанням потенціалу зростання цифрової економіки.

Щоб забезпечити справедливе, відкрите та безпечне цифрове середовище виділено низку сфер політики ЄС, важливих для розкриття суті економіки даних та управління цифровою трансформацією економіки та суспільства, а саме: кібербезпека, цифрові навички, цифровізація промисловості (digital innovation hubs, digital industrial platforms,) та послуг (FinTech, Blockchain), цифрові технології та інфраструктура (Європейська Інфраструктура Даних, Європейська хмара відкритої науки, високопродуктивні обчислення, штучний інтелект), модернізація

---

³⁹ Стратегія соціально-економічного розвитку Європейського Союзу на період до 2020 року URL: <http://surl.li/dyeng> (дата звернення 16.11.2022)

державних послуг та електронного уряду (single digital gateway, digital-by-default, once-only), здоров'я та догляд.

Саме ці напрямки були закладені в Програму «Цифрова Європа» (Digital Europe programme for the period 2021-2027) на яку ЄС планує в довгостроковому бюджетному періоді 2021-2027 виділити 9,2 млрд.євро.⁴⁰ Ця програма безумовно надасть різним країнам ЄС (з різним ступенем цифрового розвитку) мати рівні права на розвиток цифрових мереж і впровадження цифрових технологій в межах власної держави; максимально при цьому використовуючи національні регуляторні інструменти для розвитку цифрової економіки як невід'ємної частини соціально-економічного розвитку.

Фактично, щоб визначати та аналізувати результати національного регулювання в Європі у сфері впровадження цифрових технологій, було запроваджено комплексний «Індекс цифрової економіки та суспільства», який узагальнює цифрові показники в Європі та досліджує успішність впровадження цифрових технологій, державний нагляд за розвитком сектору цифрової економіки, впровадженням процесу цифровізації⁴¹.

Таким чином, з визначенням керівних органів, координація та нагляд за процесом цифровізації економіки країн ЄС, формування концептуального бачення процесу цифровізації, а також стратегії цифрового розвитку та пов'язаних проектів і планів у різних сферах, економічний напрямок, інституційне та регуляторне законодавство країн ЄС поліпшить та прискорить цифровий розвиток Європейських країн.

Зважаючи на особливості використання країнами ЄС механізмів національної регулятивної організації, слід зазначити, що в частині національного регулювання розвитку цифрової економіки та цифровізації окремих сфер і галузей

---

⁴⁰ Нова Програма 2021-2027 рр.: понад 28 млрд євро на підтримку мобільностей та проектів співпраці
URL:<http://surl.li/diwxz> (дата звернення 18.11.2022)

⁴¹ Корнєєва Ю. В. Роль держави у сприянні інвестиціям у розвиток цифрової економіки. Економіка прогнозування. 2018. № 1. 120-134 с. (дата звернення 15.11.2022)

позиція ЄС полягає в мінімізації впливу адміністративних засобів і віддають перевагу економічним механізмам та засобам⁴².

Тому позиція країн ЄС полягає в тому, щоб мінімізувати ліцензійні бар'єри для розвитку підприємництва та торгівлі в цифровому секторі, стимулювати інвестиційну активність, запровадити м'яке стимулююче регулювання в телекомунікаційній галузі, суттєво зменшити торговельні обмеження та зняти внутрішні бар'єри та торговельні обмеження між країнами ЄС. Загалом створити адміністративні умови для максимального розвитку ринкових механізмів.

Важливим аспектом функціонування єдиного цифрового ринку в країнах ЄС і в усьому світі є цифрова уніфікація, тобто сумісність стандартів, протоколів та інтерфейсів. Сьогодні в усьому світі використовуються стандарти ЄС.⁴³ Впровадження єдиних цифрових стандартів є важливою та необхідною умовою успішної інтеграції країн у європейський та світовий економічний простір.

У країнах світу активно поширюється впровадження комунікаційних та інформаційних технологій, створення та розвиток електронного урядування для управління економікою, організацією, реєстраційним процесом та взаємодією країн та бізнесу та покращення результатів за рахунок підвищення прозорості та відкритості впроваджених заходів, роботи національних інституцій.

Досвід успішних країн свідчить про доцільність ініціювання та реалізації спільних державно-приватних інвестиційних проектів, спрямованих на розвиток цифрової економіки, розвиток цифрової інфраструктури, а також необхідність державного контролю та посилення державного впливу на інвестиційний процес, пошук та залучення інвесторів, а отже цифровізація цих процесів та підвищення їх прозорості та надійності сприятиме збільшенню припливу іноземних та внутрішніх інвестицій та активізує інвестиційні процеси.

Використання обладнання та технологій вимагає знань і навичок і все більше вимагає спеціалістів з базовими знаннями, здатних виконувати складні

---

⁴² Корнєєва Ю. В. Роль держави у сприянні інвестиціям у розвиток цифрової економіки. Економіка прогнозування. 2018. № 1. 120-134 с. (дата звернення 15.11.2022)

⁴³ Жукова Л. М. Цифрова економіка як об'єкт державного регулювання. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. № 5 (11). 7-11 с. (дата звернення 15.11.2022)

завдання та з відповідними компетенціями⁴⁴. Це дає змогу говорити про те, що в умовах процвітання цифрової економіки якість людського капіталу та розвиток і доступність інформаційних технологій є дуже важливими для її подальшого розвитку. Тому психосоціальні механізми та їхні інструменти спрямовані на формування та впровадження цифровізації як невід'ємної частини всіх сфер людського життя.

---

⁴⁴ Ляшенко В. І. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. НАН України, Інститут економіки промисловості. Київ, 2017. 252 с. (дата звернення 15.11.2022)

РОЗДІЛ 2

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ТРЕНДИ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

2.1 Передумови формування цифрового розвитку в Україні

Насправді Україна має давню історію формування цифрового розвитку, і без перебільшення можна сказати, що це країна походження цифрових технологій, як апаратного, так і програмного забезпечення.

Так, академік С. О. Лебедев ще в 1948 році продемонстрував принципи побудови та побудови універсальної цифрової електронно-обчислювальної машини (ЕО). У 1951 році, лише через два роки після створення перших комп'ютерів EDVAC і EDSAC у Сполучених Штатах і Великій Британії, перший цифровий електронний комп'ютер (Miniature Electronic Calculator, MELM) був введений в експлуатацію в континентальній Європі, а в 1989 році – перший заснований на нейронному комп'ютері, який об'єднує ідею випадкової нейронної мережі.⁴⁵

Однак, незважаючи на свою славу історію, Україні ще належить повною мірою використати потенціал цифрових технологій для розвитку вітчизняної економіки. Про це свідчать досить низькі показники в різних міжнародних рейтингах, які оцінюють розвиток цифрової економіки країни.

Водночас активно здійснюється перехід до цифрової економіки, про що свідчить ухвалення відповідної законодавчої бази, створення Міністерства цифрової трансформації та розвиток системи електронних державних послуг, успішно запуск високошвидкісного мобільного зв'язку.

---

⁴⁵ Хронологія становлення та розвитку комп'ютеробудування в Україні. IT в Україні. URL: <http://ua.uacomputing.com/stories/timeline/> (дата звернення: 24.11.2022).

В Україні ще в 1998 р. українським законодавством була затверджена Державна програма інформатизації⁴⁶, метою якої було формування правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних і гуманітарних передумов і сучасної інформації для розвитку інформатизації технології.

Надалі наказом Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 20 квітня 2000 року було створено підприємство “Державний центр інформаційних ресурсів України» (ДП ДЦІРУ)” з метою забезпечення потреб держави і суспільства у розвитку та впровадженні в Україні новітніх інформаційних технологій.

Враховуючи те, що тексти концепції впровадження та плану заходів не містять будь-яких інших кількісних показників, розроблених державними службовцями для оцінки рівня виконання завдань та заходів, визначених вищезазначеним документом, єдиним прийнятним способом реалізації таких показників є порівняльний аналіз рейтингової ситуації в Україні за методологією рейтингового порівняння.

Результати порівняльного аналізу фундаментального, прогнозного та фактичного рейтингів України за Global Innovation Index, Global Competitiveness Index та Digital Readiness Index дозволили зробити такі висновки⁴⁷:

- по-перше, виконання Україною рейтингових цілей та концепції відповідальних виконавців ще не реалізовані;
- по-друге, документ здебільшого зміцнює економічні позиції України в міжнародних рейтингах. Україна входить до 141 країни за Індексом глобальної конкурентоспроможності за 2016 рік. І на початок 2020 року все ще зберігає 85 місце у світовому рейтингу,
- по-третє, згідно з Міжнародним індексом цифрової готовності, ефективність впровадження країною Концепції цифрового соціально-

---

⁴⁶ Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80/ed19980204> (дата звернення 25.11.2022).

⁴⁷ Portulans Institute (2019), “The Network Readiness Index 2019: Towards a Future-Ready Society” URL: <https://www.portulansinstitute.org> (дата звернення 28.11.2022)

економічного розвитку в Україні безпосередньо призвела до падіння суверенного рейтингу нашої країни – 67 місце за рахунок реалізації концепції порівняно з Україною Порівняно з 64 позицією, коли в законодавчому просторі немає зазначеного документа.

У 2013 році Кабінет Міністрів України прийняв Розпорядження про затвердження Стратегії розвитку Українського інформаційного суспільства⁴⁸, в якому детально визначено цілі та завдання розвитку інформаційного суспільства на 2013-2020 роки. Зауважимо, що цей нормативний акт встановлює орієнтири розвитку інформаційного суспільства у вигляді позиції України в міжнародних рейтингах на кінець реалізації стратегії (2020 р.). Слід зазначити, що аналіз міжнародних показників доводить, що Україна не реалізувала стратегію розвитку інформаційного суспільства. Так, у 2020 р. за прогнозом «Рівень глобальної конкурентоспроможності» Україна займатиме 50 місце, тоді як у 2019 р. Україна фактично займала 85 місце.⁴⁹

За «Індексом технологічної, мережевої та урядової готовності» у 2019 році Україна посідає відповідно 71 та 67 – 50 та 60 позиції відповідно до плану.⁵⁰ До кінця 2018 року покращити «United Nations E -Урядовий індекс» (50 місце) план рейтингу також не виконано – 82 місце.⁵¹

У рамках реалізації «Стратегії розвитку інформаційного суспільства» в січні 2018 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію цифрової економіки та соціального розвитку України на 2018-2020 роки та затвердив план заходів із реалізації.⁵²

Показником реалізації концепції є покращення позицій України в таких рейтингах: 30 місце в рейтингу Web Readiness Index (WEF), 40 місце в Global

---

⁴⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» від 15.05.2013 р. No386-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> (дата звернення: 25.11.2022).

⁴⁹ Звіт про глобальну конкурентоспроможність 2019/Ed.SchwabK.World Economic Forum.2019.648р.URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення 25.11.2022.).

⁵⁰ Так само

⁵¹ Опитування ООН щодо електронного уряду 2018. Організація Об'єднаних Націй. Нью-Йорк, 2018. 270 с. URL: https://www.unescap.org/sites/default/files/E-Government%20Survey%202018_FINAL.pdf (дата звернення 25.11.2022).

⁵² Так само

Innovation Index (INSEAD, WIPO), 40 місце в Індексі розвитку ІКТ (ITU) займає 50-е місце та 60-е місце в рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності (WEF). Зауважимо, що станом на 2019 рік жодне завдання з просування Концепт за рейтингами не виконано. Україна посідає 67 місце в Індексі кібер готовності, 47 місце в Глобальному індексі інновацій і 85 місце в Глобальному індексі конкурентоспроможності (рис. 2.1)

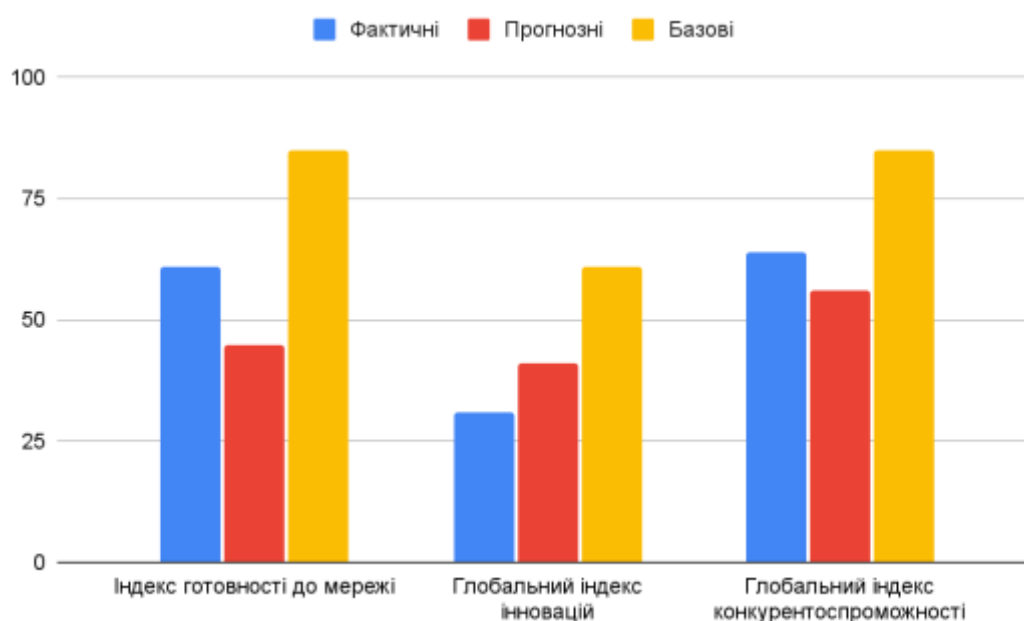

Рисунок 2.1 – Рейтингові місця за цілями реалізації Концепції розвитку цифрової економіки КМУ.

Джерело: розроблено на основі⁵³

Аналізуючи дані рисунку 2.1 можна зазначити, що серед фактичних даних глобальний індекс конкурентоспроможності є найвищим, найнижчим серед показників є глобальний індекс інновацій який відноситься до прогнозних даних, і найбільшим серед індексів є Індекс готовності мереж який відноситься до базови.

Важливим етапом у розвитку цифрової економіки України стало створення у 2019 році Міністерства цифрової трансформації України, головна мета якого – до 2024 року вивести 100% усіх національних державних послуг в онлайн для

⁵³ Cornell University, INSEAD, WIPO (2020), “The Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation?”, 13-th edition URL: <https://www.wipo.int> (дата звернення 28.11.2022)

громадян і бізнесу⁵⁴. З глобальної точки зору державний проект «Дія» (Цифрова нація) є амбітним та інноваційним. Ця платформа, об'єднує в собі онлайн-сервіси державних послуг, мобільний додаток з електронними документами та даними зареєстрованих осіб, портал з онлайн-курсами з цифрової грамотності, портал допомоги малому та середньому бізнесу, центр надання адміністративних послуг.⁵⁵

Не менш важливим з точки зору ролі важливості та ефективності витрачання державних коштів є цифровий портал електронних торгів Prozorro, на якому здійснюються всі публічні закупівлі. За оцінками експертів, за час роботи сервісу було проведено понад 3,7 млн тендерів, в яких взяли участь понад 40 тис. замовників і 250 тис. постачальників товарів і послуг, що зменшило потенційні втрати державного бюджету на 250 млрд грн.⁵⁶

Загалом, за даними порталу EGOV, станом на початок 2020 року в Україні надано 158 державних послуг у 19 сферах діяльності⁵⁷, надано 18 тис. наборів даних, цифрових водійських прав, цифрових паспортів, цифрових закордонних паспортів, цифрових студентських квитків, цифрові поліси страхування автомобіля, цифрові податкові ідентифікаційні номери тощо. Потенційний економічний ефект від впровадження системи Дія оцінюють у 1,4 мільярда доларів. США до 2025 р.⁵⁸

Враховуючи досить активний розвиток Інтернету в Україні, тенденція до розвитку систем публічних онлайн-послуг збережеться. За даними Національного управління статистики України, на початок 2019 року до Інтернету було підключено понад 26 мільйонів користувачів, що становить 61,8% доступного населення України⁵⁹.

За період 2010-2019 років кількість користувачів зросла в 9,3 рази, причому дві третини приросту припадає на 2017-2019 роки. Основною причиною стрімкого

---

⁵⁴ Міністерство та комітет цифрової трансформації. Цілі до 2024 року. URL: <https://thedigital.gov.ua/ministry>. (дата звернення 25.11.2022)

⁵⁵ Дія. Цифрова держава. Офіційний сайт. URL: <https://plan2.diia.gov.ua/>. (дата звернення 25.11.2022)

⁵⁶ Цифрова трансформація України. Vision 2025. ДТЕК. 2019. 33 с. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/digital-transformation-2019.pdf (дата звернення 25.11.2022).

⁵⁷ EGOV – усі сервіси України. URL: <https://egov.in.ua/#gromadyanstvo>. (дата звернення 25.11.2022).

⁵⁸ Так само

⁵⁹ Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 25.11.2022).

зростання кількості інтернет-користувачів в Україні за останні роки є запуск мобільного зв'язку з підключенням 3G у 2016 році та 4G у 2018 році.

Це сприяло подальшому зростанню кількості користувачів і точок мобільного зв'язку, кількість мобільних підключень на початок 2020 року досягла 60,9 млн, що становить 139% населення України. Серед них 73% можуть користуватися високошвидкісним мобільним зв'язком⁶⁰.

Все це сприяє просуванню України в спеціальному «Індексі мобільного зв'язку» компанії GSMA (Mobile Connectivity Index), який вимірює ефективність мобільного Інтернету в країні за наступними критеріями: інфраструктура, доступність, готовність споживачів та наявність мобільні послуги⁶¹.

За цими критеріями у 2018 році Україна посіла 68 місце зі 165 країн світу. Загальний індекс зріс на 16% у 2014-2018 роках і досяг 64 балів зі 100 (найвищий показник в Австралії – 88 і найнижчий у Чаді – 18)⁶².

Слід зазначити, що розвиток доступу до мережі Інтернет є важливою складовою використання ІКТ-систем українським бізнесом. Так, понад 95% українських підприємств використовують у своїй діяльності комп'ютери, а 25% їхніх працівників мають спеціалістів з ІКТ, повідомляє РНБО. Кожне 9 підприємство має доступ до Інтернету.⁶³

З них третина використовує широкосмуговий мобільний зв'язок. Понад 97% підприємств використовують Інтернет для банківських операцій, 40,7% – для доступу до інших фінансових послуг. Водночас менше половини компаній мають власні сайти, незважаючи на високі показники онлайн-безпеки. З них 22,7% використовуються для навчання.⁶⁴

---

⁶⁰ Digital 2020: Україна. Datareportal. 40 стор. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-ukraine> (дата звернення 25.11.2022).

⁶¹ GSMA Mobile Connectivity Index. GSMA. URL: <http://www.mobileconnectivityindex.com/#year=2014&globalRankings=overall&globalRankingsYear=2018> (дата звернення 25.11.2022).

⁶² Так само

⁶³ РНБО України попереджає про новий механізм атак на українську інфраструктуру <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/4820.html> (дата звернення 25.11.2022).

⁶⁴ Так само

У замовленні товарів і послуг кожне четверте підприємство рекламує результати своєї роботи, товари чи послуги в соціальних мережах, а кожне восьме підприємство використовує соціальні мережі для пошуку нових працівників.

Варто зазначити, що протягом року 10,5% підприємств використовували хмарні технології, причому більше половини з них використовували фінансово-бухгалтерські програми. Понад 7200 компаній використовують аналітику великих даних, причому чверть із них покладаються на дані з власних розумних пристроїв і датчиків. 1219 компаній (2,6% від загальної кількості компаній в Україні) здійснювали 3D-друк, більше половини з них використовували власне обладнання, а 6 з кожних 6 компаній використовували 3D-друк для продажу товарів або прототипів стороннім компаніям. Цікаво, що 20,7% підприємств купують товари чи послуги через Інтернет, а лише 5,4% отримують замовлення через Інтернет.⁶⁵

Важливим показником становлення цифрової економіки України є кількість людей, які беруть участь у різних сферах цифрової економіки. У цьому контексті варто зазначити, що наприкінці 2018 року на підприємствах інформаційно-комунікаційної галузі працювало 319 339 осіб, що становило 3,68% усіх працівників українських підприємств.⁶⁶

Крім того, з 2010 року їх кількість зросла на 11%, а загальна зайнятість в економіці скоротилася на 21%. При цьому динаміка кількості учасників неоднакова в різних сферах діяльності ІКТ. Кількість людей, які працюють у сфері програмування, зросла на 267%, з 44,9 до 164,7 тис. осіб. Так само на 88% зросла кількість людей, які займаються обробкою даних та розміщенням інформації на сайті, з 16,7 до 31300.⁶⁷

З іншого боку, кількість зайнятих у виробництві комп'ютерів скоротилася на 41,3%, у видавництві програмного забезпечення – на 44,1%, у телекомунікаціях – на 55,5%, у торгівлі інформаційними товарами – на 19,3%.⁶⁸

---

⁶⁵ Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення 25.11.2022).

⁶⁶ Так само

⁶⁷ Так само

⁶⁸ Так само

Якщо кількість працюючих у сфері ІКТ зросте на 11%, то за період 2010-2018 років продажі продукції в цих галузях економіки зросли на 205% до 200 мільярдів гривень. У секторі ІКТ найбільш динамічні компанії займаються комп'ютерним програмуванням. За 2010-2018 роки загальний обсяг реалізації продукції зріс в 11 разів – з 5 грн до 59,8 млрд грн. Крім того, продажі підрозділів, які займаються обробкою даних, публікацією інформації на порталі та торгівлею інформаційними товарами, зросли на 680% і 320% відповідно. Варто зазначити, що на сектор ІКТ припадає 2,17% від загального обсягу продажів продукції в Україні та внесок 4,73% у ВВП країни у 2018 році (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Обсяг доданої вартості сфери ІКТ у 2014, 2016 та 2018 рр. в Україні

ІКТ сфери	2014		2016		2018		Зміна	
	млрд. грн	% від усіх	млрд. грн	% від усіх	млрд. грн	% від усіх	млрд. грн	% від усіх
Виробництво комп'ютерів, електронної, оптичної продукції	5,88	0,45	7,86	0,44	9,25	0,37	3,37	57,31
Видання програмного забезпечення та комп'ютерних ігор	0,50	0,04	1,11	0,06	1,57	0,06	1,07	214,00
Телекомунікації (зв'язок)	24,71	1,91	30,24	1,67	38,04	1,52	13,33	53,95
Комп'ютерне програмування та консультування	13,52	1,05	28,10	1,56	51,52	2,05	38	281,07
Обробка даних, розміщення інформації на веб-порталах	2,74	0,21	6,26	0,35	1,73	0,47	8,99	328,10
Торгівля інформаційними і комунікаційними товарами	3,79	0,29	3,53	0,20	6,71	0,27	2,92	7,04
Усього	51,14	3,95	77,1	4,27	118,8	4,73	67,68	132,3

Джерело: розроблено на основі⁶⁹

⁶⁹ Технологічна галузь в Україні. Інфографічний атлас. BusinessViews. 2017. 31 с. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-it-industry-of-ukraine-2017-eng.pdf (дата звернення 25.11.2022).

Аналіз таблиці 2.1 показав, що серед різних секторів у сфері ІКТ найбільший внесок у ВВП країни складають компанії, що займаються комп'ютерним програмуванням. На кінець 2018 року додана вартість склала 51,5 млрд грн, що становить 2,05% ВВП. Вагомим є і внесок галузі телекомунікацій та зв'язку – 38 мільярдів гривень, або 1,52% ВВП країни. Найшвидше зросла додана вартість у компаній з обробки даних та публікації інформації на порталах – понад 320% за 4 роки. З доданою вартістю 11,7 мільярдів гривень цей сектор входить до трійки найважливіших структур ІКТ-діяльності.

Хоча аналіз динаміки розвитку вітчизняного сектору ІКТ-послуг демонструє значні позитивні зміни, варто підкреслити, що в цілому Україна є країною з дуже низьким рівнем споживання цифрових послуг. Так, у 2017 році вартість ІТ-послуг для українського бізнесу та домогосподарств становила лише \$32,2. США на душу населення, тоді як у Польщі – 278 дол. США, Чехія - 500 дол. США, Ізраїль - 893 дол. США, Німеччина - 1092 дол. США, Швеція - 1807 дол. США, Сполучені Штати Америки - 2232 дол. США.⁷⁰

Також показовою є частка капітальних інвестицій, спрямованих українським бізнесом на придбання програмного забезпечення, яка станом на 2018 рік становила лише 1,15% від загального обсягу капітальних інвестицій. Таким чином, розмір вітчизняного ринку програмного забезпечення у 2019 році становив лише 280 мільйонів доларів США. США, що становить 0,04% усього світового ринку.⁷¹

Аналізуючи структуру споживання ІКТ в Україні, можна відзначити, що банківсько-фінансовий сектор є найбільшим споживачем

Очима цифрових та інформаційних послуг. За даними компанії BusinessViews⁷², у 2017 році фінансова галузь спожила 35% цифрових послуг вітчизняних ІТ-компаній. Другими за величиною споживачами ІТ-послуг є державний сектор та освітні послуги. Їхня частка становить 16%. Разом на ці три

---

⁷⁰ Технологічна галузь в Україні. Інфографічний атлас. BusinessViews. 2017. 31 с. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-it-industry-of-ukraine-2017-eng.pdf (дата звернення 25.11.2022).

⁷¹ Дані Світового банку. Україна. URL: <https://data.worldbank.org/country/Ukraine> (дата звернення 26.11.2022).

⁷² Так само

сектори економіки припадає понад 50% споживання ІТ-послуг в Україні. Частки інших галузей значно менші: телекомунікації – 12%, промисловість – 10%, послуги – 7%, торгівля – 6%, транспорт – 3%, комунальні послуги – 2%.

Для визначення рівня сформованості цифрової економіки в Україні доцільно зосередитися на імпортно-експортних операціях сектору ІКТ. Згідно з даними Світового банку,⁷³ у 2000-2018 роках частка товарів ІКТ у структурі імпорту та експорту товарів була низькою.

У результаті частка експорту товарів ІКТ змінилася з 1,5% у 2000 році до 0,9% у 2018 році, тоді як частка імпорту товарів ІКТ була найнижчою у 2008 році (1,9%) і досягла піку у 2018 році (5,9%).

Протягом усього періоду аналізу Україна мала дефіцит торгівлі товарами ІКТ, при цьому співвідношення імпорту та експорту зросло з двох разів у 2008 році до шести разів у 2018 році. Таким чином, частка внутрішнього товарного ринку ІКТ становить лише 0,18% світового ринку.

Що стосується зовнішньоторговельного бізнесу ІКТ-послуг, то Україна має кращу перевагу в цьому плані. З 2000 по 2008 рік імпорт послуг ІКТ значно перевищував експорт. Так, у 2001 р. імпорт послуг ІКТ становив 64% від загального обсягу імпорту послуг України, тоді як експорт – лише 23%.⁷⁴

Навпаки, з 2008 по 2018 роки можна спостерігати динаміку зростання експорту ІКТ-послуг при зменшенні імпорту. Таким чином, наприкінці 2018 року Україна досягла позитивного сальдо торгівлі ІКТ-послугами, експорт перевищив імпорт у 2,3 рази.

Тим часом український експорт ІКТ є незначним в абсолютному вираженні, становлячи лише 3,2 мільярда доларів на початок 2017 року. США, Україна посіла 33 місце на світовому ринку ІКТ порівняно з іншими країнами. Це більш ніж у п'ять разів менше, ніж у Польщі (\$16,3 млрд), у 30 разів менше, ніж у Франції (\$98,1

---

⁷³ Технологічна галузь в Україні. Інфографічний атлас. BusinessViews. 2017. 31 с. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-it-industry-of-ukraine-2017-eng.pdf (дата звернення 25.11.2022).

⁷⁴ Так само

млрд), і в 55 разів менше, ніж у США (\$177,8 млрд). Крім того, нашими «сусідами» на ринку ІКТ є Коста-Ріка (\$3,9 млрд) і Марокко (\$3,1 млрд).⁷⁵

Слід також відзначити низьку диверсифікованість нашого експорту продукції ІКТ, 80% якої експортується до США. До того ж те, що третина цього експорту (\$1,1 млрд) — це виконання аутсорсингових замовлень, а не наша власна кінцева продукція, є чималим мінусом. Також варто зазначити, що в 2016 році Україна посіла 7 місце за якістю та ефективністю роботи фрілансерів у цифровому середовищі та 24 місце серед 55 найпривабливіших країн для ІТ-аутсорсингу.

Загалом Україна посіла 11 місце серед 50 найкращих розробників світу, а 13 українських ІТ-компаній увійшли до 100 найкращих постачальників ІТ-послуг. Серед них EPAM, Ciklum, ELEKS, Luxoft, N-iX, Miratech, Intetics, SoftServe, Softjourn, Sigma Software, TEAM International Services, Program Acei Softengi.⁷⁶

У поєднанні з розвитком індустрії ІТ-послуг це сприяло поширенню електронної торгівлі (e-commerce, онлайн-торгівля) в Україні. У 2019 році обсяг електронної торгівлі склав 62 мільярди гривень, що становить 5,7% від загального обсягу роздрібною торгівлі в Україні. Це в 9,5 разів більше, ніж у 2013 році.

Загалом аналіз розвитку вітчизняного сектору ІКТ свідчить про те, що Україна не повністю використовує цифрові технології для розвитку вітчизняної економіки. Порівняно зі своїми східноєвропейськими сусідами, Україна займає найнижче місце в світових рейтингах та індексах розвитку цифрової економіки. Проте тенденція до покращення ситуації вже простежується через різноманітні нормативно-правові дії щодо формування цифрової економіки, створення Міністерства цифрової трансформації, появи електронних систем публічних послуг та успішного запуску зв'язку 4G.

В умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні високим є використання комп'ютерів та Інтернету в різних сферах економічної

---

⁷⁵ Македон В. В., Ільченко Н. О. Кон'юнктура світового ринку іт-послуг в умовах економіки 4.0 URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2021/10.pdf (дата звернення 25.11.2022).

⁷⁶ Технологічна галузь в Україні. Інфографічний атлас. BusinessViews. 2017. 31 с. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-it-industry-of-ukraine-2017-eng.pdf (дата звернення 25.11.2022).

діяльності, а використання веб-сайтів, хмарних технологій, великих даних та 3D-друку – низьким.

Серед галузей ІКТ найбільший внесок у ВВП країни складають компанії, що займаються комп'ютерним програмуванням, тоді як банківська та фінансова індустрія є найбільшим споживачем цифрових та інформаційних послуг. Беручи до уваги вищезазначені тенденції зростання проникнення Інтернету, зайнятості у сфері програмування, внутрішнього споживання та експорту ІКТ-послуг, зростання популярності онлайн-торгівлі, можна сказати, що цифрова економіка має найкращі перспективи зростання в Україні найближчим часом. років.

Цифровий розвиток є однією з найбільш швидкозростаючих галузей 21 століття. Цифрова економіка є продовженням інформаційної революції та частиною постіндустріальної революції.

Це передбачає використання комп'ютерів та електронних пристроїв для створення, зберігання та обробки інформації та даних. Цифрова економіка також відома як технологічний сектор або технологічний бум.

Його імпульс зростає протягом кількох років і, як очікується, продовжуватиме зростати, оскільки люди побачать його переваги. Цифрова економіка захопила багато аспектів постіндустріального життя.

Це стосується таких галузей, як транспорт, зв'язок, банківська справа, роздрібна торгівля, освіта та охорона здоров'я. У деяких частинах світу їх називають глобальними містами.

Цифрова технологія також забезпечує простий спосіб передачі інформації по всьому світу без використання фізичних носіїв. Це уможлиблює глобальну співпрацю, дозволяючи країнам чесно конкурувати в усьому світі.

Становлення та розвиток цифрової економіки, її інституціоналізація відбуваються в Україні вже багато років, але загального розуміння цифрової економіки, фундаментальних досліджень щодо спільного розвитку змодельованої економіки та реальної економіки у вітчизняній економіці ще немає. все ж відбулося.

У науково-технічній літературі дається визначення основних статей поняття «цифрова економіка» (див табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Визначення основних статей щодо поняття «цифрова економіка»

Автор	Визначення
С. Коляденко	Автор стверджує, що економіка, заснована на високотехнологічній структурі бізнесу для виробництва електронних товарів і послуг і використання електронної комерції для розповсюдження цих продуктів.
Л. Кіт	Цифрова економіка автор розглядає як трансформацію всіх економічних секторів, де інформаційні ресурси та знання передаються на комп'ютерну платформу та надалі використовуються на цій платформі.
І. Малік	Автор розрізняє назви різноманітних нових економічних термінів, таких як: «інформаційне суспільство», «економіка знань», «мережева економіка» тощо та називає їх синонімами, кожне з цих понять є або може бути іншою складовою поняття.
Д. Тапскотт	Автор визначає поняття цифрової економіки як економіки, в якій цифрові технології є основним використанням.

Джерело: розроблено на основі^{77 78 79 80}

На основі визначень в таблиці 2.2, можна вивести загальне визначення цифрової економіки. Цифрова економіка – це економічна діяльність, яка базується на цифрових технологіях і складається з електронних продуктів і послуг. Не тільки програмне забезпечення, електронна комерція та електронні товари та послуги, створені електронною комерцією, становлять значну частину. Нічого з цього не могло б існувати без справжнього сировинного сектору, без виробництва сировини

⁷⁷ Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент. 2016. № 6. С.106–107.

⁷⁸ Кіт Л. З. Еволюція мережевої економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2014. № 3. Т. 2. С. 187-194

⁷⁹ Малік І. П. Тенденції розвитку інформаційної економіки в Україні. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2013. Випуск 1 (14). С. 25-34.

⁸⁰ Tapscott, Donald, (1996). The Digital Economy. McGraw-Hill

в продукцію, без сільського господарства, транспорту та інших аспектів – тобто все це взаємопов'язано.

Нижче ми розглядаємо та аналізуємо поточний стан цифрової економіки в Україні. Для початку визначимо стан законодавчої бази країни щодо цифровізації.

У всьому світі на тлі розвитку «Четвертої промислової революції» всі країни прагнуть досягти видатних результатів у розвитку цифрової економіки, а важливість інформаційних комунікацій та цифрових технологій у різних сферах суспільного життя має стають дедалі помітними.⁸¹ Тому як розвинуті країни, так і країни, що розвиваються, формують чіткі стратегії розвитку інформаційного суспільства та заходи щодо впровадження. У нашій країні теж відбувається перехід до цифрової економіки.

Україна має свою історію формування основи інформаційного суспільства. Так, законодавством України затверджено Національну програму інформатизації 1998 року, Закон України 2007 року «Про основні засади розвитку українського інформаційного суспільства на 2007-2015 роки» та постанову Кабінету Міністрів України 2013 року «Про затвердження Стратегії соціального розвитку українського інформаційного суспільства».⁸² Детальніше про нормативно-правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства України можна ознайомитись у Додатку А.

Тому в нашій країні індекс цифрового впровадження лідирують підприємства, за ними йде суспільство, а урядовий індекс є найнижчим. Подібні тенденції спостерігалися в Польщі, Угорщині та Білорусі. Однак робота Міністерства цифрової трансформації України, допоможе скоротити розрив між нашою країною та її сусідами саме в контексті зусиль уряду в цьому напрямку щодо цифрової трансформації економіки та суспільства Реалізація процесу.

За «Індексом технологічної, мережевої та урядової готовності» плани посідають 50-60 місця, Україна займає 67 і 71 місце відповідно. Зрештою, згідно з

---

⁸¹ Четверта промислова революція URL: <https://goo.su/gHrzo6> (дата звернення 22.11.2022)

⁸² Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text> (дата звернення 22.11.2022)

планом покращення рейтингу «United Nations E-Government Index» Україна посіла 82 місце з 50 позиції, що також свідчить про те, що план не виконано.⁸³

У 2018 році КМУ затвердив розпорядження «Про затвердження Плану схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства в Україні на 2018-2020 роки та заходів з її реалізації». Метою цієї концепції є реалізація прискореної програми цифрового розвитку, оскільки вона найбільш актуальна для України з точки зору викликів, потреб і можливостей.⁸⁴

Пакет передбачає усунення законодавчих, інституційних, фінансових та інших бар'єрів для розвитку цифрової економіки, запровадження стимулів та стимулів для заохочення цифровізації бізнесу та галузей у всій економіці, створення попиту та формування попиту громадян на цифровізацію, насамперед через державну цифрову трансформацію реалізує масштабні проекти, особливо на основі сучасних моделей державно-приватного партнерства тощо.

Позитивну динаміку для України можна спостерігати в таких рейтингах, як Web Ready Index (WEF) – 30 місце, Global Innovation Index (INSEAD, WIPO) – 45 місце. Але незважаючи на покращення, Україна залишається такою ж.

Підсумовуючи, зазначимо наступне, по-перше, результати порівняльного аналізу основних параметрів, прогнозних параметрів та фактичних параметрів реалізації Україною вищезазначених рейтингових цілей Концепції розвитку цифрової економіки свідчать, що рівень її виконання станом на 2020 рік є незадовільним, тому є реалізація програм прискорення цифровізації національної економіки.

По-друге, дефініційна частина нормативного документа щодо суверенного бачення очікуваних результатів та оцінки рівня їх досягнення продана міжнародним організаціям, що лише підкреслює статус іноземних експертів у цій галузі де формування та реалізація національної політики у сфері цифровізації економіки та суспільства є основою.

---

⁸³ Індекс мережевої готовності URL: <http://surl.li/dwdxe> (дата звернення 22.11.2022)

⁸⁴ Розпорядження «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення 22.11.2022)

По-третє, в найближчий період Україна повинна визнати цінність власного досвіду у сфері інноваційного та високотехнологічного розвитку та продовжити реалізацію активної державної політики в цій сфері, особливо використовуючи заходи, розроблені в цій роботі.

Отже, аналізуючи вищезазначене та ознайомлюючись із нормативною поведінкою, ми бачимо, що контрольні показники розвитку інформаційного суспільства в Україні мають зайняти місце в міжнародних рейтингах до кінця зазначеного періоду.

2.2 Порівняльна характеристика результативності політики цифрового розвитку України та ЄС

Проникнення Інтернету та цифрових технологій у галузі, які традиційно вважаються офлайн, стало однією з головних тенденцій останніх років. Це відбувається глобально, що дозволяє говорити про цифрову трансформацію всіх галузей економіки, соціального життя та формування цифрової економіки.

Навесні 2017 року Центр зрілості Індустрія 4.0 Німецької академії наук і техніки опублікував результати «Індексу зрілості Індустрія 4.0»⁸⁵. Основою виробництва є кіберфізичні системи (CPS). Коли країна переходить до цифрової економіки, ми говоримо про формування кіберфізичних систем в національній економіці.

Інші терміни, такі як «Індустріальний Інтернет речей» і «Цифрове підприємство», пов'язані з концепцією «Індустрії 4.0». Напередодні концепція «Індустрія 3.0» була спрямована на автоматизацію окремих машин і процесів, тоді як «Індустрія 4.0» передбачає наскрізну оцифровку всіх фізичних активів та їх

---

⁸⁵ Черняк Л. Як створити цифрове підприємство. 6 етапів на шляху до Індустрії 4.0. TAdviser – портал вибору технологій і постачальників. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwibzZ-XyOz7AhUOp4sKHUzBzgQFnoECBkQAQ&url=https%3A%2F%2Fndipzir.org.ua%2Fconference%2F2018%2F06%2FKobylnik.pdf&usg=AOvVaw3oiAiVg0uUUsQB-T2soQ3W> (дата звернення 28.11.2022)

інтеграцію разом із товарами в цифрові екосистеми, беручи участь у ці Послуги та партнери вздовж ланцюжка створення вартості товару.

Відповідно до Концепції цифрової економіки та соціального розвитку України на 2018-2020 роки, затвердженої Постановою КМУ від 17 січня 2018 року № 67, цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, стрімкий розвиток і поширення яких вплинули на традиційну (симулятор фізики) економіку, перетворивши її з економіки, яка споживає ресурси, на економіку, яка створює ресурси. Дані є ключовим ресурсом цифрової економіки, який генерується завдяки функціональності електронних і цифрових пристроїв, засобів і систем і забезпечує електронні комунікаційні взаємодії⁸⁶.

З метою подолання цифрового розриву, закладання основ цифрової економіки та створення нових можливостей для бізнесу та громадян Кабінет Міністрів України⁸⁷ зосередив увагу на розвитку національної цифрової інфраструктури, особливо інфраструктури широкосмугового фіксованого зв'язку та мобільного зв'язку. Телекомунікаційна інфраструктура, інфраструктура цифрового телебачення, технічна інфраструктура, обчислювальна інфраструктура, віртуалізація та зберігання даних (хмара), інфраструктура кібербезпеки.⁸⁸

Відповідно до вищезазначених концепцій, м'яка цифрова інфраструктура є однаково важливою для розвитку цифрової економіки, і її не можна ігнорувати, особливо інфраструктура ідентифікації та довіри, відкриті дані, інфраструктура сумісності, блокчейн, електронні платежі та транзакції тощо.

Електронну комерцію та онлайн-взаємодію суб'єктів господарювання, державні послуги (електронний уряд) та життєзабезпечення (медичне обслуговування, освіта, громадська безпека, транспорт тощо), геоінформаційну та промислову цифрову інфраструктуру⁸⁹.

---

⁸⁶ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації від 17 січ. 2018 р. No 67». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/page>. (дата звернення 28.11.2022)

⁸⁷ Так само

⁸⁸ Так само

⁸⁹ Так само

Напрямок розвитку цифрової економіки дуже широкий, і неможливо покладатися на зусилля підприємств з особливими повноваженнями та ресурсами, наданими кількома країнами.

Через загальну тенденцію законодавчого реформування інформаційної індустрії в умовах цифрової ери жодна країна світу не може визнати, що державний нагляд за взаємозв'язком права і технологій повністю сформований.

Розвиток національної цифрової економіки вимагає адаптації українського законодавства до нових видів відносин та їх правового оформлення (нових об'єктів і суб'єктів інформаційно-правових відносин, відповідності окремих прав обов'язків і відповідальності).

Правові відносини завжди складаються щодо будь-якого об'єкта, як правило, інформаційних послуг, даних, елементів інфраструктури та конкретної діяльності в галузі.⁹⁰ Подальший вибіркового аналіз найбільш яскравих моделей правовідносин, сформованих у ході розвитку цифрової економіки, також відображає цей висновок.

Завдяки використанню передових інформаційних технологій, динаміці та складності відносин багато правових систем наразі формують та вдосконалюють методи правового регулювання правовідносин у цифровій економіці. Здебільшого цифрові технології докорінно змінюють відомі правовідносини, парадигми, в яких вони формуються в суспільному житті, і, відповідно, правові норми.⁹¹

Таким чином, безпрецедентні можливості, які надають сучасні цифрові технології, якісно змінили принципи використання інформації, критерії визначення її цінності та потенційну модель загроз порушення конфіденційності.

Тому розвиток цифрової економіки країни потребує перегляду законодавства з метою впливу на нові види відносин з урахуванням виявлених прогалин у його правовій структурі (нових об'єктів та суб'єктів інформаційно-правових відносин, специфічних прав, обов'язків та відповідальності).⁹²

---

⁹⁰ Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження : зб. Матеріалів наук-практ. Конф., м. Київ 21 листопада 2019 р. Київ, 2019 http://ippi.org.ua/sites/default/files/maket_ot_20.11.19._1.pdf (дата звернення 28.11.2022)

⁹¹ Так само

⁹² Так само

У більшості країн сучасного світу впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток елементів цифрового суспільства розглядаються як пріоритетні стратегічні завдання та національні пріоритети.

Цифрові технології та пов'язана з ними громадська та людська діяльність становлять цифрову сферу сучасного суспільства та визначають у сучасних умовах економічний та інноваційний потенціал країни, рівень освіти та людського розвитку, соціальний прогрес, ефективність державного управління та впровадження демократії. технічні процедури.

Розвиток принципів цифрового суспільства сприяє вдосконаленню шляхів і способів взаємодії в рамках соціально-економічних відносин. Використання інформаційних технологій дозволяє розширити комунікаційні процеси, змінити склад і статус учасників, принцип просторової взаємодії через мережевий зв'язок, посилити децентралізацію прийняття управлінських рішень у державному та приватному секторах.

Порівняння різних моделей розвитку цифрового суспільства, що зараз розвиваються у світі, дозволяє проілюструвати суттєві відмінності в концептуальних підходах, пріоритетах, механізмах та їх реалізації.

Водночас ефективність його застосування значною мірою залежить від культурно-цивілізованого середовища країни, яка реалізує ту чи іншу модель, тому за допомогою механізму цифрової трансформації не існує універсальної моделі державного управління, а багато аспектів залежать від національного інституційного середовища Рівень розвитку.⁹³

Протягом останніх кількох років в Україні на національному рівні плануються заходи щодо централізації впровадження цифрових технологій у всі сфери суспільного життя. Починаючи зі Стратегії сталого розвитку «Україна-2020»⁹⁴, яка серед інших реформ та національних планів розвитку визначає програми електронного урядування,

---

⁹³ Скорик О.О., Рябоконт Н.П. Цифрова транс- формація моделі публічного управління: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. Електронне «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2020.N7.с.3-17. URL:http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/7_2020/52.pdf (дата звернення 28.11.2022)

⁹⁴ Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна -2020» від 12 січня 2015 року No 5/2015. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (дата звернення 28.11.2022)

Держава прийняла низку відповідних концепцій, планів, стратегій, законів та інших правових актів.

На сучасному політико-правовому етапі процес впровадження цифрових технологій відбувається в контексті так званої цифрової трансформації. Організаційно цей процес підтримується Радою Верховної Ради з питань цифрової трансформації та Міністерством цифрової трансформації на урядовому рівні. Остання була створена урядом шляхом трансформаційної реорганізації національного агентства електронного урядування⁹⁵

У вересні 2017 року Кабінет Міністрів України схвалив «Концепцію розвитку електронного урядування в Україні»⁹⁶, в якій електронний уряд визначено як форму організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкрита та прозора діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування держави нового типу, орієнтованої на задоволення потреб громадян. Впровадження системи електронного урядування базується на таких принципах: оцифрування за замовчуванням; одноразове введення інформації; сумісність за замовчуванням; доступність та участь громадян; відкритість та прозорість; довіра та безпека.

Цілі концепції забезпечуються впровадженням комплексних заходів у таких сферах: модернізація державних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян та бізнесу за допомогою ІКТ, модернізація державного управління за допомогою ІКТ, управління е- державний розвиток. Примітно, що ця концепція відрізняється від попередніх подібних робіт більшою деталізацією та комплексністю.

Для реалізації в Україні реалізовано план заходів Концепції розвитку електронного урядування⁹⁷, який визначає завдання профільних міністерств, умови та форми моніторингу її реалізації.

---

⁹⁵ Стратегія сталого розвитку «Україна -2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року No 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (дата звернення 28.11.2022)

⁹⁶ Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: від 20 вересня 2017 р. No 649-р.» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p> (дата звернення 28.11.2022)

⁹⁷ Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні: від 22 серпня 2018 р. No 617-р.» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/617-2018-p> (дата звернення 28.11.2022)

У листопаді 2017 року КМУ схвалив «Концепцію розвитку електронної демократії в Україні та план заходів щодо її реалізації»⁹⁸, в якій електронну демократію визначено як форму суспільних відносин, у яких громадяни та організації беруть участь у управлінні справами держави. Сприяти становленню державного управління та місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій у демократичному процесі.

Політична трансформація в цифровому середовищі має свої особливості для кожної країни, кожної політичної системи та кожного проекту. Гібридний характер сучасної політичної системи робить політичну цифровізацію ще більш фрагментованою, тому за деякими показниками авторитарні режими можуть навіть перевершити впровадження політичної цифровізації в демократичних країнах.

За цих умов необхідно визначити характер адаптації національної політики до цифрових тенденцій, використання цифрових інструментів політичними акторами, здатність виробляти та поширювати контент для негайної мобілізації великої онлайн-аудиторії, наявність цифрової інфраструктури для політичної інституції для побудови прямих зв'язків із суспільством Інтерактивні мережі, а не посередництво через ЗМІ.

Проводячи відповідні паралелі, слід зазначити, що в рамках формування та реалізації національної політики цифрового розвитку в Україні внесено низку законодавчих ініціатив.⁹⁹ Зазначимо, що актуальною дорожньою картою цифрової трансформації національної економіки є Концепція цифрового економічного та соціального розвитку України на 2018-2020 роки. Документ визначає такі цілі цифрового розвитку країни¹⁰⁰:

- Прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- Трансформація секторів економіки на конкурентоспроможні та ефективні;

---

⁹⁸ Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації: від 8 листопада 2017 р. No 797-р». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/797-2017-p> (дата звернення 28.11.2022)

⁹⁹ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки : від 17 січня 2018 р. No 67». Офіційний вісник України. 2018. No 16. Ст. 560 (дата звернення 28.11.2022)

¹⁰⁰ Так само

- Технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв. ;
- Доступ громадян до переваг і можливостей цифрового світу;
- Впровадження людських ресурсів, розвиток цифрових галузей і цифрового підприємництва.

Крім того, розвиток цифрових технологій в Україні є «основою добробуту України; світу, що створює нові можливості»¹⁰¹, а Національна економічна стратегія фокусується до 2030 року, формуючи основний напрям ефективного цифрового обслуговування країни та розвиток цифрової економіки. Уряд також затвердив План заходів щодо розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021-2022 роки. Цифровізація районів, жителі отримують державні послуги онлайн. Європейський підхід підтверджує важливість цифрової компетентності населення та її вплив на розвиток економіки та рівень національної конкурентоспроможності та наголошує на необхідності запровадження відповідного комплексу заходів щодо їх формування та вдосконалення.¹⁰²

Наприклад, Європейський парламент і Рада Європейського Союзу прийняли оновлений рамковий план ключових компетенцій для навчання впродовж життя, у якому цифрові компетенції розглядаються як одна з основних компетенцій для забезпечення повного життя і навчання. громадська діяльність. Відповідно до потреб часу, враховуючи процес євроінтеграції країни, українське законодавство було адаптовано до норм ЄС, запроваджено концепцію розвитку цифрових можливостей та затверджено план її впровадження.

Зазначимо, що формування та реалізацію національної політики у певній сфері здійснюють профільні міністерства. Велика Британія зі своїм Департаментом цифрової економіки була однією з перших країн, яка створила національне агентство, відповідальне за управління процесом цифровізації.

---

¹⁰¹ Постанова КМУ «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 р.: від 03 березня 2021 р. No179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення 28.11.2022).

¹⁰² Цифрова економіка тренди, ризики та соціальні детермінанти URL : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення 28.11.2022).

Слід зазначити, що саме ця країна представляє найкращі розробки у сфері інновацій та інформаційних технологій на сучасній міжнародній арені. Зауважимо, що для формування та реалізації національної політики у сфері цифрового розвитку в Україні також створено відповідну державну інституцію – Міністерство цифрової трансформації, яке сьогодні визначило стратегічні кроки та сформувало ряд пакетів для розвитку вітчизняна цифрова економіка Пропозиції та проекти.

Серед засобів національного регулювання цифрового розвитку в країнах ЄС обираються переважно економічні засоби, а використання адміністративних зводиться до мінімуму.¹⁰³

Політика реалізується шляхом стимулювання інвестиційного процесу, зменшення торгових обмежень між країнами, створення умов для спрощення реєстрації бізнесу, зменшення ліцензування та ліцензійних обмежень для розвитку електронної комерції тощо.¹⁰⁴

Особлива увага приділяється розвитку цифрового підприємництва та міжнародного бізнесу, в тому числі розвитку на основі цифрових платформ. На національному рівні широко реалізуються програми, спрямовані на використання нових цифрових технологій у різних галузях економіки. Наприклад, «Індустрія 4.0» (Німеччина), «Фабрика майбутнього» (країни ЄС) тощо. Їх фінансування відбувається переважно через механізми державно-приватного партнерства.

Як невід’ємна частина цифрової політики цифровий домен визначає процес формування цифрових політичних суб’єктів, процес формування цифрової інфраструктури та механізм інтеграції фрагментованих спільнот. Цифровізація політики – непостійний, нестабільний, незавершений процес.

Це можна пояснити природою глобальної цифровізації, яка постійно самовдосконалюється та самооновлюється. У результаті формуються цифрові політичні актори, здатні до самоорганізації та постійного вдосконалення інструментів шляхом формування все більших і більших спільнот.

---

¹⁰³ Цифрова економіка тренди, ризики та соціальні детермінанти. URL : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення 28.11.2022).

¹⁰⁴ Так само

Таким чином, баланс сил у цифровому світі залежить від миттєвої інтеграції цих спільнот цифровими політичними гравцями. Політична взаємодія стає цифровою та мережевою, що спонукає всіх учасників сучасного політичного процесу об'єднуватися та формувати цифрові політичні рішення.

Відповідно, велике значення для сучасної політичної науки має вивчення процесу формування нових цифрових політичних суб'єктів у новому мережевому середовищі цифрової політики, характеристик цифрових політичних суб'єктів, які будують мережі для боротьби за владу, і застосування цифрової політики. Влада та вплив на владу, цифрові складові національної політики.¹⁰⁵

Необхідно розрізняти різні підходи до визначення цифрової політики. Під цифровою політикою у вузькому розумінні розуміється активне використання цифрових технологій у політичному процесі.

Таке розуміння не пояснює процесів, викликаних цифровізацією політики, оскільки більшість країн світу мають базові цифрові можливості. У широкому розумінні політична цифровізація – це цифрова політична інфраструктура, сформована під впливом глобального цифрового дискурсу, який визначає спосіб взаємодії цифрових політичних суб'єктів із цією інфраструктурою та визначає конкретні обставини формування мереж реалізації політики.

Для України корисним є досвід Великобританії та Канади – країн, які комплексно модернізували свої системи державного управління, щоб привести їх у відповідність до вимог цифрової економіки.

Велика Британія сформулювала стратегію модернізації уряду, в якій особливу роль відіграє план заходів щодо створення електронної системи публічних послуг «електронне громадянство, електронна комерція, електронний уряд».

У контексті державного управління та побудови цієї системи розроблено концепцію надання державних послуг в інформаційному середовищі, яка

---

¹⁰⁵ Стеблина Н.О. Складові Цифровізації політики: цифровий форум, цифровий капітал та структура цифрових можливостей. Науковий журнал «Політикус». 2020. Випуск 5. с. 126-131. (дата звернення 28.11.2022).

передбачає розвиток усіх видів електронних послуг з використанням мережі Інтернет, мобільного зв'язку, цифрового телебачення чи сервісних центрів.

Створення системи «Електронний уряд» Великобританії зробило її одним із лідерів у цьому плані в інших європейських країнах.

Результатом ефективного запровадження електронного уряду в Канаді є надання послуг, здійснення розрахунків та взаємодія з громадянами та представниками бізнесу в електронному форматі через так звані «е-кіоски» або Інтернет. 95% канадців потребують такого способу надання послуг.

У той же час уряд Канади вважає, що послуги, що надаються електронними засобами зв'язку, повинні доповнювати, а не замінювати традиційні засоби зв'язку.

Запровадження електронного уряду в Канаді забезпечило більш тісну співпрацю між федеральним урядом і місцевими органами влади провінцій у сфері державного управління, підвищення відкритості та прозорості для громадян завдяки можливості ознайомлення з урядовими звітами та програмами. Будь-яка державна установа Канади на її офіційному сайті.

На основі аналізу сучасних теоретичних моделей можна окреслити модель цифрової політики. Елементами моделі є цифрова сфера, яка впливає на використання певних методів, за допомогою яких цифрові політичні актори взаємодіють із цифровою інфраструктурою;

- цифрова інфраструктура - деякі технології/інструменти для мережевої інтеграції;
- мережі користувачів - оволодіння та застосування цифрових технологій/інструменти для досягнення спільних цілей, самоврядні громади громадян;
- цифрові політичні актори об'єднують ці мережі для реалізації політики.¹⁰⁶

Цифровий домен держави впливає на процес розвитку мережі. Тому важливо розрізнити цифрові політики зі значним цифровим розривом (ті, що мають фундаментальні цифрові можливості).

---

¹⁰⁶ Стеблина Н.О. Складові Цифровізації політики: цифровий форум, цифровий капітал та структура цифрових можливостей. Науковий журнал «Політикус».2020. Випуск 5. с. 126-131. (дата звернення 28.11.2022).

Але немає прикладів їх використання для розвитку децентралізованих мереж) і менші цифрові прогалини (з позитивним інноваційним використанням технологій для розвитку децентралізованих мереж). У зв'язку з цим необхідно класифікувати цифрові політики та розрізняти два стани.

Перший передбачає розвиток широкої цифрової інфраструктури, яка охоплює велику кількість мереж (політичні опоненти, влада та опозиція, політичні еліти та активісти, об'єднані через мережі, тобто всі політичні актори намагаються використовувати мережі один одного).

У першій категорії держав спостерігаються швидкі зміни цифрових політичних акторів. І з часом іноземні цифрові гейткіпери можуть отримати доступ до цифрової інфраструктури.

Другий тип країни будує інший тип цифрової інфраструктури, де склад мережі та її структура будуть різними. Зокрема, буде сформована централізована мережа, і невелика кількість цифрових політичних суб'єктів зможе інтегрувати спільноти та налагоджувати політичні взаємодії навколо національних лідерів/лідерів опозиції. У той же час, через існування цифрового розриву цифровим політичним гравцям буде неможливо або важко використовувати суб'єкти мережі один одного.

У другій категорії держав не спостерігатиметься варіативність цифрових політичних суб'єктів, а політичні взаємодії моделюватимуться за допомогою представників іноземних цифрових гейткіперів.¹⁰⁷

В рейтингу країн за рівнем цифрової конкурентоспроможності враховуються три групи факторів.

Це компоненти, які оцінюють розвиток освітнього та наукового потенціалу, якість нормативно-правової бази, наявність фінансового капіталу та технологічних умов, а також здатність бізнесу адаптуватися до мінливого середовища.

Згідно з результатами рейтингу, США, Сінгапур, Швеція, Данія та Швейцарія увійшли до п'ятірки найбільш конкурентоспроможних країн цифрової

---

¹⁰⁷ Стеблина Н.О. Цифровізація державної політики як дискурс сучасності: Автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Вінниця. 2021. 36 с. (дата звернення 28.11.2022).

економіки. Так, за рівнем знань і готовністю до майбутнього лідирують США, а за рівнем використання технологій – Сінгапур (табл. 2.3)

Таблиця 2.3 – Топ-10 країн відповідно до Світового рейтингу цифрової конкурентоспроможності країн у 2019 році

Країна	Загальний рейтинг	Рівень знань	Рівень технологій	Майбутня готовність
США	1	1	5	1
Сінгапур	2	3	1	11
Швеція	3	4	7	6
Данія	4	6	11	2
Швейцарія	5	2	10	10
Нідерланди	6	13	6	3
Фінляндія	7	9	8	7
Гонконг	8	7	4	15
Норвегія	9	16	3	8
Південна Корея	10	11	17	4

Джерело: розроблено на основі¹⁰⁸

Аналізуючи таблицю 2.3 можна зазначити цікавий факт, що, незважаючи на перше місце в загальному рейтингу, США займають п'яте місце за рівнем використання технологій. На підрівні США займають 1-е місце за концентрацією в науці та 25-те за навчанням і освітою. США мають найкращий доступ до капіталу, коли йдеться про технології, але займають лише 19 місце за якістю нормативно-правової бази. Сінгапур є найкращим за розвитком і використанням технологій, але лише восьмим за наявністю капіталу.

У контексті визначення позиції України у розвитку цифрової економіки зазначимо, що наразі нам не вдалося повною мірою використати цифрові

¹⁰⁸ Digital Adoption Index. The World Bank. 2016. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016/Digital-Adoption-Index> (дата звернення: 28.11.2022).

технології для розвитку вітчизняної економіки. Про це свідчать досить низькі показники в різних міжнародних рейтингах (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Місце України в міжнародних рейтингах цифрової економіки

Країна	Світовий рейтинг цифрової конкурентоспроможності				Цифрове впровадження		Глобальне підключення				Легкість ведення цифрового бізнесу
	2016	2017	2018	2019	2014	2016	2016	2017	2018	2019	2019
Україна	59	60	59	54	97	85	55	55	54	50	вище 42
Польща	33	38	34	38	39	38	39	35	34	36	26
Чехія	27	28	29	33	39	31	25	25	25	25	25
Словаччина	40	51	55	53	40	39	32	31	31	32	вище 42
Румунія	49	50	49	49	48	52	35	37	35	37	вище 42
Угорщина	46	52	47	47	45	37	29	30	32	31	29
Литва	30	33	32	29	19	30	28	28	27	28	вище 42
Естонія	31	30	31	35	15	9	21	21	21	21	16
Казахстан	47	32	38	34	46	45	47	48	48	49	вище 42

Джерело: розроблено на основі¹⁰⁹

Таблиця 2.4 демонструє, що у підсумку станом на 2019 рік у рейтингу цифрової конкурентоспроможності країн Україна займає 54 місце, Польща – 26, Угорщина – 29 місце. Причому навіть цей рівень значною мірою забезпечується високими показниками таких складових рейтингу, як освіта та наукова концентрація. Згідно з таблицею 2.5, Україна посідає 50 місце серед 79 країн світу. Естонія (21), Чехія (25) і Литва є найкращими сусідами. Зазначимо, що автори індексу відносять Україну до категорії «послідовників».

За легкістю цифрового ведення бізнесу Україна займає нижче 42 місця (оскільки легкість цифрового ведення бізнесу розраховується для 42 країн світу). Натомість Естонія посіла 16 місце, Чехія – 25 місце, а Польща – 26 місце.

¹⁰⁹ І. В. Оdotюк. Розвиток цифрової економіки в Україні: підсумки імплементації прискореного сценарію та перспективні заходи розбудови інноваційної інфраструктури
URL:http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/12.pdf (дата звернення 27.11.2022)

Тобто країн із середнім рівнем використання сучасних цифрових технологій (ІКТ, високошвидкісний Інтернет, хмарні технології, Інтернет речей, штучний інтелект). Проте, на відміну від інших країн, Україна має досить високий рівень використання ІКТ в економічній діяльності при дуже низькому рівні ВВП на душу населення.

Концентрація уваги міжнародної спільноти починаючи з прориву цифрових технологій зосереджена на дослідженні та вивченні змін в міжнародній економіці внаслідок використання актуальних цифрових технологій, за допомогою яких здійснюється реалізація доступу до міжнаціональних баз даних, світових логістичних систем реалізації виробленої продукції.(табл.2.5)

Таблиця 2.5 – Порівняння рейтингів в галузі цифрової трансформації

Країна	Рейтинги цифрової конкурентоспроможності країн світу, 2021			Індекс мережевої готовності, 2021			Індекс електронної комерції B2C, 2021		
	Місце країн за рейтингом	Місце за складовою «Активність бізнесу»	Місце за складовою «ІТ-інтеграція»	Місце країн за рейтингом	Значення індексу	Значення підіндексу «Бізнес»	Місце країн за рейтингом	Значення індексу	Частка осіб, що використовують інтернет (%)
Україна	60	45	61	67	48,91	35,69	52	72,5	59
Польща	33	28	36	37	61,46	48,09	31	82,8	78
Словаччина	47	61	40	35	61,95	42,57	24	85,3	80
Угорщина	43	53	37	38	59,95	29,96	38	78,9	76
Румунія	46	46	55	47	55,47	29,96	46	74,5	71
Молдова	-	-	-	61	50,34	43,69	37	79,3	79

Джерело: розроблено на основі¹¹⁰

Загалом низькі показники України в Міжнародному рейтингу цифрової економіки обмежують ефективність заходів з детінізації української економіки, зростання прозорих електронних державних сервісів, які можуть забезпечити використання цих заходів, кількість безготівкових онлайн-розрахунків, і вплив цифрових технологій на доступність для більш широкого кола споживачів.

¹¹⁰ Всесвітній центр конкурентоспроможності IMD. The IMD World Digital Competitiveness Ranking, 2019. URL: <https://www.imd.org/wcc/worldcompetitiveness-centerrankings/world-digitalcompetitiveness-rankings-2019> (дата звернення 28.11.2022)

Надання адміністративних послуг лише в електронній формі може створювати перешкоди для громадян, які не мають сучасних засобів зв'язку (смартфонів, планшетів, ноутбуків тощо), не мають постійного доступу до мережі Інтернет, не мають електронних засобів ідентифікації або ще не готові користуватися електронними послугами з інших причин.

Ці перешкоди існують у всіх країнах, які активно впроваджують електронні послуги. Зокрема, це підтверджує досвід Швеції. Тому необхідно передбачити, як мінімізувати ці бар'єри та залишити альтернативи для споживачів послуг.

Україна — це країна з великою територією і великою кількістю населення. Через велику кількість населення в сільській місцевості якість Інтернету не відповідає сучасним потребам, і цифрові навички громадян потребують інтенсивного розвитку. Так наприклад в період з 1990 по 2000 рр. в Україні були прийняті деякі нормативно-правові акти, які поклали початок розвитку та формування необхідної інфраструктури для забезпечення доступу до інформації через Інтернет. Наприклад, Закон України “Про інформацію”¹¹¹, Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”¹¹², Закон України “Про Національну програму інформатизації”¹¹³ та деякі накази.

2000 – 2010 роки були прийняті такі нормативно-правові акти, як Закон “Про електронні документи та електронний документообіг”¹¹⁴, “Про електронний цифровий підпис”¹¹⁵, “Про захист персональних даних”¹¹⁶,

Третім етапом стала ера соціальних мереж і месенджерів (додатків для обміну миттєвими повідомленнями) та припала на період з 2010 по 2020 роки.

---

¹¹¹ Закон України «Про інформацію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 28.11.2022)

¹¹² Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/162730_594986 (дата звернення 28.11.2022)

¹¹³ Закон України “Про Національну програму інформатизації” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр#Text> (дата звернення 28.11.2022)

¹¹⁴ Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення 28.11.2022)

¹¹⁵ Закон України “Про електронний цифровий підпис” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text> (дата звернення 28.11.2022)

¹¹⁶ Закон України “Про захист персональних даних” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення 28.11.2022)

Четвертий етап, який розпочався у 2021 і триває досі характеризується появою таких проєктів, як: «ДІЯ»; «Євроінтеграція»; «Віртуальні активи»; «Е-резиденство» та інші сервіси започатковані Міністерством цифрової трансформації України з метою створення прозорої і зрозумілої держави для людей.

Децентралізація влади може швидко наблизити адміністративні послуги до сільських мешканців, інтегрувати їх у національний адміністративний центр, дати старт ініціативі, конкурентоспроможності та ресурсам міст, швидко підвищити якість міських послуг.

При делегуванні повноважень органам місцевого самоврядування прийняття рішень можна наблизити до споживачів послуг, забезпечуючи єдиний результат усього процесу надання послуг (включно з фронтом бек офісною роботою) і відповідальність за процес, зменшуючи логістичні та інші операційні витрати на ресурси. Водночас врахувати вищі стимули органів місцевого самоврядування надавати якісні послуги мешканцям, швидко реагувати на їхні запити та потреби. Крім того, кожна громада має більше можливостей для надання інтегрованих послуг відповідно до моделі житлової ситуації, оскільки під час авторизації послуг інтегруються (централізуються) в межах громади.

Досвід децентралізованих країн (Польща, Німеччина, Канада та ін.) показує, що навіть у сучасний час існує високий попит на реальне отримання послуг та визначення ключових адміністративних повноважень громадами (муніципалітетами).¹¹⁷

У процесі реалізації місцевих реформ Україні буде дуже і дуже корисно запозичити досвід Польщі. Реформи почалися в 1989 році, відразу після падіння комуністичного режиму. Для громадян Польщі та їх політичного класу ця реформа стала однією з найважливіших з усіх реформ. Поляки справедливо вважають, що неможливо побудувати демократичне і правове суспільство там, де немає опори. І таким місцем може бути лише територіальна громада, а не парламент чи президентський палац.

---

¹¹⁷ Децентралізація: досвід європейських країн URL: https://lb.ua/blog/yuriy_odarchenko/399704_detsentralizatsiya_dosvid.html (дата звернення 29.11.2022)

Для південно-європейських країн, а також Франції та Іспанії всі реформи проводилися при повністю добровільній участі громади. Парадоксально, але це завершилося тим фактом, що більшість реформ залишилися незавершеними або відмовленими навіть до чи після прийняття законодавства.

Ці країни компенсують необхідність трансформації місцевого самоврядування створенням різноманітних асоціацій місцевих громад, підписанням і виконанням різних угод між громадами та між громадами та центральним урядом (включаючи угоди з окремими міністерствами чи державними громадськими компаніями та службами).

Для цієї форми навіть визначено спеціальний термін – мережа міжмуніципальних об'єднань (*intercommunalité*). Варто зазначити, що завдяки такому підходу, наприклад, у Франції існує приблизно 35 тис. муніципальних утворень, їх межі та повноваження посадових осіб.¹¹⁸

В Україні також є успішні приклади децентралізованого надання адміністративних послуг, зокрема:¹¹⁹

- Проведена у 2015 році децентралізація державного реєстру прав на нерухоме майно сприяє усуненню черг та мінімізує корупційні ризики, які були помітні під час надання таких послуг Мінфіном;
- У зв'язку з децентралізацією повноважень з реєстрації місця проживання від ДМС до ОМС (з 4 квітня 2016 року) значно скорочено час на ці реєстраційні дії. Якщо раніше громадянам потрібно було до тижня очікування та двох візитів, то тепер багато громад/ЦНАПів в Україні пропонують ці послуги в рамках одного візиту протягом 10-15 хвилин. Спроможність багатьох ОМС створювати та вести ефективні електронні реєстри територіальних громад стала однією з передумов впровадження комплексного сервісу «єМалятко».

---

¹¹⁸ Децентралізація: досвід європейських країн URL: https://lb.ua/blog/yuriy_odarchenko/399704_detsentralizatsiya_dosvid.html (дата звернення 29.11.2022)

¹¹⁹ Пропозиції щодо окремих напрямків державної політики з цифрової трансформації сфери надання адміністративних послуг та цнап URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/692/U-LEAD-Policy-Paper-on-Digitalisation-2021.pdf> (дата звернення 29.11.2022)

З іншого боку, прикладом неефективності організації надання адміністративних послуг в Україні є частина державної реєстрації актів громадянства (народження, смерті, шлюбу), особливо у колишніх сільських, селищних, приєднання до міських рад, колишніх міст обласного значення, де зазначена послуга знімається з мешканця.

Існуючий спосіб надання цих послуг на замовлення є невдалим для споживачів послуг (оскільки замість того, щоб отримати послуги відразу, потрібно двічі відвідати ЦНМУ та чекати щонайменше один робочий день).

Як приклад шлях до цифрової трансформації у Швеції характеризується децентралізованою системою управління та передачею більшості повноважень автономним органам місцевого самоврядування, високим рівнем довіри до влади та довгою історією розвитку ІТ у державному секторі.

Першою частиною стратегії цифрової трансформації є розуміння поточного середовища. Наступна частина — визначення цілей. Відповідно до досвіду Швеції можна вважати, що розвиток інфраструктури, а саме фізичного Інтернету, формулювання стандартів, створення корпоративних мереж і покращення можливостей користувачів забезпечують кращі умови для цифрової трансформації країни.

На більш тактичному і оперативному рівні успіх цифрової трансформації залежить не лише від форми операцій, але й від відповідності між обраним підходом і проблемою, яку потрібно вирішити.

Швеція є одним зі світових лідерів у цифровізації та має довгу історію у цифровізації адміністративних послуг. Відповідно до Індексу готовності мережі, Швеція посідає перше місце серед 134 економік, охоплених індексом. Україна посідає 64 місце.¹²⁰

Муніципальні органи влади, також звані місцевими органами самоврядування, є основою всієї адміністративної системи Швеції. Шведська

---

¹²⁰ Computer Sweden. (den 18 February 2019). *computersweden.idg.se*. Hämtat från 2,7 miljoner inspelade samtal till 1177 URL: <https://computersweden.idg.se/2.2683/1.714787/inspelade-samtal-1177-varldguiden-oskyddade-internet> (дата звернення 29.11.2022)

модель домашнього самоврядування є не лише ефективною моделлю для розбудови національного добробуту, але й такою, що ефективно працює; вона також визначає цифрові зусилля Швеції.

Модель децентралізованого уряду Швеції складається з трьох рівнів: національного, регіонального та місцевого. Державні, регіональні та муніципальні органи влади є автономними та мають право визначати пріоритети цифрової трансформації на свій розсуд. Існування менших адміністративних одиниць спрощує процес ініціювання та управління місцевими проектами цифровізації. Невеликі проекти з цифровізації можуть бути реалізовані досить швидко. Великі національні проекти часто є дуже дорогими та трудомісткими. За винятком органів місцевого самоврядування, Швеція вже давно користується високим рівнем громадської довіри до державних установ. Високий рівень довіри є однією з основ легітимності влади та трансформації, яку вона втілює. Таким чином, високий рівень довіри до шведської влади допомагає прокласти шлях до цифровізації послуг державного сектору.

Для розвитку цифрової економіки необхідно впорядкувати правове регулювання вбудованої інформації, сформулювати базову модель вищезазначених правовідносин за принципом об'єкта, визначити суб'єктний склад, принципи формування та методи контролю типових правові відносини. Зокрема, потребують розвитку незалежні правові інституції у сфері цифрової економіки, а саме: правове регулювання великих даних, хмарних обчислень, криптовалют та технологій блокчейн, правовідносин та правового регулювання в організації «Інтернету речей». «штучний інтелект і правові відносини при реалізації методів машинного навчання.¹²¹

---

¹²¹ Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjqrej1yez7AhWVHhCkHQ8bCrgQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F67-2018-%25D1%2580&usg=AOvVaw2zsYYVGvwa42jdoz0pHW-5> (дата звернення 27.11.2022)

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НАПРЯМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

3.1 Стратегічні напрямки цифрового розвитку в Україні крізь призму досвіду Європейських країн

Розвиток цифрової економіки України включає створення ринкових стимулів, мотивацій, попиту та формування попиту на використання цифрових технологій, продуктів і послуг у промисловій, побутовій, комерційній та соціальній сферах України. Ефективність, конкурентоспроможність та національний розвиток, зростання виробництва високотехнологічної продукції та добробут людей.

Головною метою цифровізації є досягнення цифрової трансформації існуючих секторів економіки та створення нових, а також перетворення сфер життя на нові, більш ефективні та сучасні. Це зростання можливе лише тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, пов'язані з цифровізацією, будуть інтегровані в національні, регіональні та галузеві стратегії та плани розвитку.

Розроблена регіональним міністерством стратегія цифрової трансформації включає п'ятнадцять напрямків:¹²²

- Подолання цифрового розриву шляхом розвитку цифрових інфраструктур
- Розвиток цифрових компетенцій
- Впровадження концепції цифрових робочих місць
- Цифровізація реального сектору економіки
- Реалізація проектів цифрових трансформацій

---

¹²² Державна стратегія регіонального розвитку на 2021- 2027 роки та план заходів з її реалізації
URL:<http://surl.li/dwfis> (дата щірення 26.11.2022)

- Громадська безпека
- Освіта
- Сфера охорони здоров'я
- Туризм
- Електронна демократія
- Екологія та охорона навколишнього середовища
- Життєдіяльність міст
- Безготівкові розрахунки
- Гармонізація з європейськими та світовими науковими ініціативами
- Державне управління

Цифрова трансформація регіонів є одним із пріоритетних завдань, визначених Національною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Для реалізації плану Міністерство регіонального розвитку за участю зацікавлених сторін розробляє проект плану цифрового розвитку області. Програма спрямована на створення цифрових основ для створення комфортних, якісних та безпечних житлових просторів у регіонах України.

Першим напрямком цифрового розвитку в Україні є подолання цифрового розриву шляхом розвитку цифрової інфраструктури. Головною метою розвитку цифрової інфраструктури є надання можливості всім громадянам України (особливо соціально незахищеним верствам населення) користуватися цифровими можливостями, незалежно від місця їх знаходження та проживання, без технічних, організаційних та фінансових обмежень і труднощів, не в розділі «цифровий розрив».

Цифровий розрив (цифрова нерівність) — це нерівність можливостей в економічній, соціальній, культурній та освітній сферах, яка існує або поглиблюється через неповну, нерівномірну або неадекватну обчислювальну техніку, телекомунікації та цифрові технології.¹²³

---

¹²³ І. Довжук, Цифрова нерівність в інформаційному суспільстві URL: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-14-233-252> (дата звернення 28.11.2022)

Цифрова інфраструктура — це набір технологій, продуктів і процесів, які забезпечують обчислювальні, телекомунікаційні та мережеві можливості на цифровій основі. Цифрова інфраструктура є основою цифрової економіки.¹²⁴

З метою подолання цифрового розриву, створення основ цифрової економіки та створення нових можливостей для бізнесу та громадян Кабінет Міністрів України зосередив увагу на розвитку національної жорсткої цифрової інфраструктури, особливо широкопasmової фіксованої телекомунікаційної інфраструктури та мобільного телекомунікацій.

М'яка цифрова інфраструктура має вирішальне значення для розвитку цифрової економіки, і її не можна ігнорувати, включаючи інфраструктуру ідентифікації та довіри, інфраструктуру відкритих даних, інфраструктуру сумісності, інфраструктуру блокчейну, інфраструктуру електронних платежів та транзакцій, засоби електронної комерції та суб-бізнес онлайн-взаємодії, організацій, інфраструктура державних послуг (електронний уряд), інфраструктура життєвої безпеки (медична допомога, освіта, громадська безпека, транспорт тощо), інфраструктура географічної інформації та промислова цифрова інфраструктура.

Рушійною силою цифрової економіки є людський капітал, тобто знання, таланти, вміння, навички, досвід і мудрість людей. Тому розвиток цифрових компетенцій зі швидким впровадженням цифрових технологій особливо є важливим.

Цифровізація та різноманітність зараз є головними тенденціями в загальній робочій силі. Здатність використовувати цифрові технології на роботі все частіше стає вимогою для більшості спеціалізацій і професій, тобто наскрізних. Завдяки використанню онлайн та інших технологій громадяни можуть більш ефективно здобувати знання, навички та компетенції в багатьох інших сферах (наприклад, вивчення мов, дисциплін, оволодіння професією).¹²⁵

---

¹²⁴ Фіщук В. В. Україна 2030 - країна з розвинутою цифровою економікою URL:<https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення 27.11.2022)

¹²⁵ Важливість розвитку людського капіталу у сучасному світі. Якою має бути стратегія України URL:<https://uifuture.org/publications/vazhlyvist-rozvytku-lyudskogo-kapitalu-u-suchasnomu-sviti-yakoyu-maye-buty-strategiya-ukrayiny/> (дата звернення 27.11.2022)

Створення сприятливих умов та пошук відповідних моделей державно-приватного партнерства з операторами неформальної освіти для підтримки їх регіональної експансії сприятиме зростанню приватних інвестицій у цей сектор, появі нових операторів, а в короткостроковій перспективі значно збільшить можливості для міських жителів, особливо тих, хто проживає в сільській місцевості, для отримання відповідних цифрових навичок, кар'єри тощо.

Одним із важливих завдань є оновлення Національного класифікатора професій, тобто розробка та затвердження переліку цифрових професій з урахуванням потреб ринку праці, цифрових трендів тощо, а також подальша розробка відповідних планів щодо їх впровадження у профільних навчальних закладах.

Цифрові навички та можливості є ключовими для повноцінного розвитку цифрової економіки. Цифрова грамотність має бути однією з головних компетенцій.

Однак впровадження систем розвитку компетенцій є марним без створення місць де спеціалісти можуть втілювати свої знання в роботі, того цифрове робоче місце сприяє гнучкості методів, за допомогою яких державні службовці виконують свої посадові обов'язки, що полегшує їхню спільну роботу та взаємодію, підтримує децентралізоване та мобільне робоче середовище та забезпечує вибір технологій роботи. Перевагами цифрового робочого місця є зниження витрат на обладнання, офісне приміщення, подорожі тощо.

Реалізація концепції цифрового робочого місця передбачає:¹²⁶

- перетворення робочого місця державних службовців на цифрове робоче місце;
- Розробити законодавчі ініціативи для стимулювання використання цифрових робочих місць бізнесом та громадянами.

Отже цифровізація реальної економіки є основним компонентом цифрової економіки та вирішальним фактором для зростання всієї економіки, особливо самої

---

¹²⁶ Цифрове робоче місце: концепція впровадження URL:<https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2018/july/issue-7/article-37792.html> (дата звернення 27.11.2022)

цифрової галузі як виробника технологій. Цифрові технології є фундаментальними для продуктів і виробничих стратегій у багатьох галузях. Їх трансформаційна сила трансформує традиційні бізнес-моделі, виробничі ланцюжки та процеси, що призводить до появи нових продуктів і послуг, платформ та інновацій.

Для здійснення масштабної цифрової трансформації українського бізнесу та промисловості важливо створити умови та відповідні стимули – від інформації та маркетингу до фінансів.

Індустрія 4.0 – це оновлена концепція «розумного виробництва», що супроводжується появою «четвертої промислової революції» та кібер-фізичних систем. Індустрія 4.0 – це наступний етап виробництва та промислової цифровізації, в якому такі технології та концепції, як Інтернет речей, «Великі дані», «Предиктивна аналітика», Cloud and Fog Computing, «Машинне навчання», Машинна взаємодія відіграватимуть важливу роль, штучний інтелект, робототехніка, 3D-друк, доповнена реальність.¹²⁷

Інтеграція цифрових технологій у виробничі процеси, або цифровізація промисловості, є пріоритетом національної промислової політики. Національна політика щодо стимулювання розвитку Індустрії 4.0 має три напрямки:

- Створення інфраструктур Індустрії 4.0 – індустріальних парків, індустріальних технологічних центрів тощо;
- Доступ до капіталу для створення нових інноваційних виробництв;
- Розвиток цифрових навичок, щоб навчати людей використовувати технології Індустрії 4.0.

Для розвитку сільського господарства важливе впровадження цифрового сільського господарства – нової стратегії управління, заснованої на застосуванні цифрових технологій, і нового етапу розвитку аграрного сектору, пов'язаного з використанням геоінформаційних систем, глобального позиціонування, на бортові комп'ютери та інтелектуальні пристрої, а також здатність диференціювати

---

¹²⁷ Індустрія 4.0 – що це таке та навіщо це Україні URL:<https://appau.org.ua/publications/industriya-4-0-shho-tse-take-ta-navishho-tse-ukrayini/> (дата звернення 27.11.2022)

процеси управління та виконання для обробки, внесення добрив, хімічних поправок і методів захисту рослин.

Цифровізація аграрного сектору матиме позитивний вплив на цифровізацію сільської інфраструктури, особливо на підключення сіл до високошвидкісного Інтернету. Низький рівень економічного розвитку сільської місцевості України зумовив міграцію сільської молоді в міста, високий рівень безробіття та низькі доходи сільського населення, руйнування соціальної та інженерної інфраструктури та ін.¹²⁸

Тому агробізнес зацікавлений у використанні інформаційних технологій для працівників у полі та вдома для покращення якості життя та умов у сільській місцевості та досягнення вищих соціальних стандартів.

Сільське господарство та цифровізація сільського господарства, особливо інструменти для широкомасштабних програм цифровізації сіл, підключення їх до цифрової інфраструктури, подолання цифрового розриву та соціально-економічне відродження сільських територій.

У поєднанні з розбудовою національної цифрової інфраструктури визначають громадську безпеку, освіту, медицину, туризм, електронну демократію, охорону еко-довкілля, міське життя, безготівкові розрахунки, координацію з європейськими та світовими науковими ініціативами, державне управління.¹²⁹

Конкретні списки необхідно доповнити новими напрямками, ініціативами та проектами. Реалізація проектів у цих сферах потребує управлінських, організаційних та фінансових зусиль держави, бізнесу та громадськості.

З одного боку, враховуючи масштабність, технічну складність та значні капіталовкладення таких проектів, з іншого боку, враховуючи їх швидке розгортання та охоплення великої території, шукаючи та визначаючи

---

¹²⁸ Н. Б. Демчишак, О. О. Радух, В. М. Гриб Цифровізація аграрного сектору в умовах відкриття ринку землі в Україні URL:<http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3233&i=1> (дата звернення 27.11.2022)

¹²⁹ К. М. Краус, Н. М. Краус, Г. М. Поченчук, Цифрова інфраструктура в умовах віртуалізації та нової якості управління економічними відносинами URL:http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2021/84.pdf (дата звернення 27.11.2022)

запровадження пільгових та сервісних моделей, організовуючи фінансування та будівництво пов'язаних проектів і управління.

Сервісна модель реалізації вищезазначених проектів є одним із сучасних механізмів, який дозволить державі виконувати свої функції без великих капіталовкладень, а бізнесу інвестувати в нові можливості та отримувати прибуток.

Життя і безпека людей, правопорядок і громадський спокій є головними пріоритетами сучасної України. Погіршення криміногенної ситуації на сході країни та проведення антитерористичних операцій вимагають від міст і селищ із найсучаснішими системами попередження надзвичайних ситуацій, боротьби з тероризмом, «розумними» заходами безпеки громадян та критичною інфраструктурою.

Це складне завдання, а також організаційна та технічна проблема – використання потужності цифрових технологій для забезпечення необхідного рівня загальної безпеки для громадян.

Наша країна має величезну територію, численні інфраструктурні об'єкти, щільний дорожній рух, багато соціальних громадських об'єктів, навчальних закладів, лікарень тощо. Усе це доводить, що лише односторонніми заходами практично неможливо ефективно вирішити проблеми безпеки людей. Нетехнічні (імітаційні) методи та засоби.

Використання цифрових технологій має запровадити новий рівень координації операцій, відповідальних за громадську безпеку та повсякденне життя місцевих громад, чергових, диспетчерських та муніципальних служб, а також запровадити механізми швидкого реагування для суміжних служб з метою усунення ризику злочинності та надзвичайних ситуацій.

Особливої уваги потребують сфери безпеки, пов'язані з контролем та моніторингом дорожнього руху. Кількість аварій на дорогах можна було б зменшити втричі, якщо б використали технології та ключовий світовий досвід для зменшення аварійності.

Особливу увагу слід звернути на сучасні цифрові системи управління транспортним потоком, здатні збільшити наявну пропускну здатність доріг та

керувати трафіком. Їх використання зменшує кількість заторів, покращує екологічну ситуацію та дає економічний ефект. Основна особливість даної цифрової системи – формування оперативних сигналів про неправильно припарковані транспортні засоби, порушення правил дорожнього руху, перевищення швидкості та недотримання технічних параметрів транспортного засобу, нестандартні ситуації.

Підвищити рівень та якість знань, сформувати сучасні навички та вміння, вчитися здобувати інформацію, спілкуватися іноземними мовами, за індивідуальними навчальними програмами, запроваджувати нові дисципліни, готуватися до майбутньої кар'єри, і водночас цікаве та захоплююче навчання – конкурентоспроможність країна і суспільство Головне завдання реформування освіти.

Від комп'ютерних курсів до цифрових технологій для кожного учня, кожного класу, кожного вчителя, кожного столу – це цифрова трансформація сучасної повної загальної середньої освіти.

Реформа середньої освіти має адаптуватися до потреб розвитку цифрової економіки, цифрового суспільства, інновацій та підприємництва. Використання цифрових технологій у школах має бути кросплатформним, тобто не лише на окремих уроках інформатики, як зазвичай, а й під час викладання інших предметів, учні взаємодіють між собою та з учителем, справжнім Експертом, проводять дослідження, особисте вивчення.

Інформаційно-комунікаційні та цифрові технології пропонують можливості для покращення освітнього процесу та підвищення рівня та якості знань, які сприймаються, розуміються та засвоюються. За допомогою медіа та інтерактивних засобів вчителю легше використовувати методи навчання, засновані на інноваційних методиках, зокрема використання «кейсів», науково-дослідної роботи, навчальних ігор.

Цифрові технології мобілізують, диференціюють і персоналізують процес навчання. При цьому технологія не замінює вчителя, а доповнює його. Курси є

адаптивними, керованими, інтерактивними, поєднують індивідуальну та групову роботу та мають необмежений час навчання.

Цифрові технології пропонують вчителям нові можливості насолоджуватися захоплюючим процесом спілкування та навчання зі своїми учнями. Такі технології також можуть допомогти вчителям автоматизувати значну частину їхньої роботи, звільняючи час для дослідження, спілкування, самовдосконалення, індивідуальної співпраці зі студентами, забезпечення зворотного зв'язку та підвищення ефективності управління навчальним процесом і загальною освітою.

Основними напрямками цифровізації в освіті є:¹³⁰

- Створення освітніх ресурсів та цифрових платформ, що підтримують інтерактивний та мультимедійний контент, універсально доступний для навчальних закладів та студентів, зокрема інструментів для автоматизації ключових процесів навчальних закладів;
- Розробляти та впроваджувати інноваційні обчислювальні, мультимедійні та комп'ютерно-орієнтовані навчальні засоби та пристрої для створення цифрових навчальних середовищ (мультимедійні класи, науково-дослідні STEM-лабораторії, інклюзивні класи, класи змішаного навчання);
- Організація широкопasmового доступу до мережі Інтернет для учнів та вихованців у навчальних кабінетах та аудиторіях навчальних закладів усіх рівнів;
- Розвивати формати дистанційної освіти з використанням когнітивних та мультимедійних технологій.

Будь який розвиток починається зі здорового населення, не тільки фізично, а ментально і психологічно. Тож цифровізація медицини є необхідною умовою

---

¹³⁰ О.О. Гулевич, Цифровізація освіти: перспективи, переваги та недоліки
URL:http://194.44.12.92:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/5857/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%A2%D0%95%D0%97_Final-3-08%20%281%29-21-24.pdf?sequence=1 (дата звернення 27.11.2022)

розвитку економіки країни та ефективного надання медичних послуг. Медична інформація, яка міститься в паперових медичних картах, має залишитися в минулому.

Цифрова медицина повинна використовувати інформаційні, комунікаційні та цифрові технології для забезпечення взаємодії між пацієнтами, медичними працівниками та установами. Перехід медичного документообігу в електронні формати є одним із головних завдань цифрової медицини.

Створення повноцінної цифрової платформи охорони здоров'я є важливим кроком до цифровізації медичних та супутніх послуг, а також взаємодії операторів у цій сфері. Цифрова платформа охорони здоров'я – це динамічний і систематизований електронний набір даних про стан здоров'я окремого пацієнта, що забезпечує обмін інформацією між учасниками виробництва та споживання медичних послуг.

Важливим чинником розвитку цифрової медицини є впровадження дистанційних систем надання телемедичних послуг громадянам та підтримки роботи лікарів, особливо у сільській місцевості.

Медицина трансформується: регулярна діагностика стає онлайн, Інтернет речей дозволяє безперервно контролювати стан здоров'я людини за допомогою датчиків, оператори медичних і супутніх послуг та інфраструктури стають гравцями цифрових платформ – усе це впливає на якість, ефективність та допомогу та підтримку громадян за функціональними медичними системами.¹³¹

Під час навчання в університеті один викладач зазначив “Економіка країни процвітає коли розвивається внутрішній туризм”. Бо туризм тісно пов'язаний із економічним становищем селища або села, а селище з містом, місто з областю, область з країною. Тобто якщо розвивається туризм в країні - економіка зростатиме. Тож сучасним мандрівникам потрібен доступ до цифрової інфраструктури – від телекомунікаційних мереж до інструментів безготівкової оплати. Подорожі країною та доступ до Інтернету є однією з головних цифрових

---

¹³¹ Цифрові технології у медицині: майбутнє, що зовсім поруч URL: <https://zdorovi.agency/blog/cifrovi-tehnologiyi-u-medicini-majbutnye-sho-zovsim-poruch/> (дата звернення 28.11.2022)

трансформацій у світовій туристичній індустрії. Для багатьох туристів, особливо молоді, одночасна подорож без відриву від службових обов'язків, справ, рідних і друзів є важливою умовою вибору маршруту подорожі.

Розвиток швидких і зручних мереж транспортної інфраструктури, вздовж туристичних маршрутів, у заповідниках, культурно-історичних, дозвіллевих і розважальних закладах забезпечує повне використання туристичної привабливості України.

Завдяки цифровим технологіям українські міста зможуть повною мірою використовувати потенціал туризму та створювати нові можливості для його розвитку. Модель «Smart Tourist Destination»¹³² на регіональному та місцевому рівнях є новою моделлю регіонального розвитку, управління та маркетингу туристичних дестинацій з метою повного задоволення потреб сучасних туристів.

Цифрові технології відкрили нові можливості для залучення громадян до суспільно-політичних процесів. Традиційні (офлайн) демократичні процеси можна перевести в цифровий формат. В Україні електронна демократія перебуває на початковій стадії розвитку та тісно пов'язана із суспільно-політичними явищами.

Основними компонентами розвитку електронної демократії є електронний парламент, електронне голосування, електронне правосуддя, електронна медіація (досудове врегулювання спорів), електронний референдум, електронні переговори, електронна петиція, електронна політична кампанія, е-запит.

Електронне голосування виборців є одним із найперспективніших напрямів розвитку в українських умовах. Це найпростіша форма електронної демократії, але її впровадження містить багато політичних та організаційних проблем. Водночас ця форма поступово запроваджується в різних країнах світу. Оснащення громадян електронними засобами для процесу голосування є питанням оптимізації українських виборчих технологій. Електронне голосування та вибори, проведені за правильних умов, є більш справедливими, прозорими та ефективними, ніж традиційне голосування та вибори.

---

¹³² Розумні туристичні напрямки URL: https://www.academia.edu/10167764/Smart_Tourism_Destinations (дата звернення 28.11.2022)

Голосування через Інтернет полегшує доступ більшої кількості громадян до процесу голосування, підвищує загальну ефективність отримання результатів голосування та дає можливість реалізувати виборче право дистанційно.

Цифрові технології мають великий потенціал для покращення екологічної ситуації в Україні, зменшення промислових викидів та зменшення впливу глобального потепління.

Основними напрямками цифровізації у сфері охорони еко-довкілля є:¹³³

- «Розумне» та відповідальне використання та забезпечення ресурсами, санітарія та гігієна;
- «Розумне» споживання енергії, підвищення ефективності виробництва та постачання енергії;
- «Розумне» загальне планування та управління містом;
- Забезпечувати чистоту повітря та атмосфери;
- «Розумне» використання наземних і водних екосистем і запобігання втраті біорізноманіття.

Оскільки процес децентралізації в Україні посилюється, концепції розумного міста активно впроваджуються. Вже близько 7-10 міст України вже мають відповідні проекти та ініціативи.

Концепція розумного міста є прикладом міста, яке використовує цифрові технології для вирішення поточних проблем міста, сталого розвитку та комфортного життя городян. Прикладом такого міста може виступати “Київ-Цифровий”.

Де найважливішими є модернізація міської інфраструктури та впровадження ефективного управління ресурсами (з використанням Інтернету речей, «зелених» технологій, «розумних мереж»), трансформація міських системи управління, засновані на інтеграції систем та даних, необхідність визначення економічної моделі розвитку міст, яка враховує не лише природу, промисловість, а

---

¹³³ Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти
URL:https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення 28.11.2022)

й людський потенціал (міста як центри інновацій та розвитку людського потенціалу).

Не менш важливим напрямком цифрового розвитку який вже не за горами це зменшення тіньових оборотів шляхом впровадження безготівкової економіки, яка в свою чергу прискорює комерційну взаємодію суб'єктів господарської діяльності та є надзвичайно потужним інструментом боротьби з «тіньовим» обігом коштів та оздоровлення економіки.

Швидкість, якість і безпека систем і технологій безготівкових платежів визначають загальний рівень розвитку фінансової індустрії та ступінь її інтегрованості та конкурентоспроможності на світовому ринку.

Розвиток і популяризація безготівкових розрахунків автоматично знижує готівкове навантаження на фінансову систему країни, тим самим гарантуючи підвищення ліквідності та підвищення капіталізації банківського сектору та всієї фінансової системи.

Зростаюча популярність і диверсифікація технологій безготівкових розрахунків у світі створила сприятливі умови для їх поширення в Україні, де в їх використанні спостерігаються позитивні тенденції. Розвиток електронної комерції та онлайн-технологій призвів до появи нових видів фінансових послуг та послуг, що надаються банківськими та небанківськими платіжними системами.

Лібералізація національного законодавства, норм і регуляторної політики у сфері безготівкових розрахунків, а також лібералізація валютного регулювання найбільшою мірою спрямована на усунення регуляторних бар'єрів у сфері використання міжнародних безготівкових систем і технологій.

Один із важливих компонентів Європейського єдиного цифрового ринку (Єдиного цифрового ринку) та невід'ємна частина парадигми «Відкриті інновації – відкрита наука – відкрита для світу» розвиває Європейський дослідницький та інноваційний простір.

Підключення українських наукових цифрових інфраструктур до Європейської хмари відкритої науки та Європейської інфраструктури даних дасть

поштовх до вирішення актуальних українських наукових завдань з мінімальним використанням державних ресурсів.

Синергійний потенціал соціальних, мобільних, хмарних технологій, технологій аналітики даних та Інтернету речей окремо та разом може призвести до трансформаційних змін у державному управлінні та зробити державний сектор ефективним, чуйним та цінним. Є позитивні приклади використання цифрових технологій, наприклад використання технології блокчейн у сферах державних закупівель та реєстрації прав власності.

Блокчейн — програмно-комп'ютерний алгоритм децентралізованого публічного або приватного реєстру чи бази даних, функціонування якої забезпечується шляхом взаємодії через Інтернет однорангової мережі, або будь-яким іншим способом, що гарантує належний криптографічний захист усіх записів, транзакцій, проведених з використанням відповідної технології.¹³⁴

У разі одночасної оптимізації завдань, ініціатив, проектів і витрат українська державна адміністрація має спиратися саме на технічні та цифрові форми, які забезпечують її безперебійну роботу.

Підвищення прозорості та ефективності державних інституцій є досяжним, зокрема шляхом гармонізації та стандартизації державного управління та бізнес-процесів, аутсорсингу непрофільних функцій.

3.2 Можливості політики цифрового розвитку: пропозиції та рекомендації

Щоб протистояти кризі, Національна рада відновлення України працює над розробкою плану дій із цифровізації з акцентом на інфраструктуру, громадські послуги та цифрову економіку.

---

¹³⁴ Демчишак Н.Б., Радик В.В. Розвиток цифрової інфраструктури та блокчейн-технологій в Україні
URL:<http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/581> (дата звернення 29.11.2022)

Щодо невідкладних заходів, доки триває війна, Україна має зосередитися на спробах забезпечити підключення підприємств та громадян до Інтернету, а також на модернізацію своєї інфраструктури зв'язку та державних послуг.

Також може бути можливим вивільнення додаткового спектру на тимчасовій основі або затвердження тимчасових комерційних угод з використанням спектра між провайдерами, які вводять в експлуатацію спектр, що не використовується.

Щоб забезпечити можливість продовження роботи під час війни найбільшій кількості фірм цифрової економіки, дуже важливо використовувати програмне забезпечення та методи віддаленої роботи. Ця практика також може сприяти підвищенню продуктивності компаній та розробці нових цифрових бізнес-моделей.

Але для досягнення цієї мети вирішальне значення мають додаткові інвестиції у навички працівників та управлінську практику і уряд може допомогти (наприклад грантами на навчання, програми учнівства для молодих працівників, співробітництво з бізнес-асоціаціями/торговими палатами).

Україна має зосередитись на подальшому вдосконаленні свого багатоканального підходу та підтримці стійкості уряду як платформної екосистеми, щоб забезпечити громадянам, у тому числі переміщеним за кордон, доступ до державних послуг.

Багатоканальні стратегії мають вирішальне значення для забезпечення доступу до послуг через будь-який сервіс у будь-який час. Створення моделей для уряду як платформи, що забезпечують доступ до допоміжних ресурсів та інструментів (включаючи державну інформаційну систему та центри обробки даних, де зберігаються дані громадян), які мають вирішальне значення в умовах кризи.

Хоча Україна досягла відмінних результатів у підтримці більшої частини цих основ, конфлікт висвітлив необхідність фізично захистити цифрову державну інфраструктуру, домогтися більшої інтеграції між державними організаціями та покращити управління даними, а також навчання персоналу державного сектора

навичкам використання цифрового уряду та стимулювання лідерів державного сектору до пошуку способів заохочення інновацій та підтримки гнучких методів роботи.

У середньостроковій перспективі (2023–2025 роки) можуть бути задіяні численні фіскальні, регуляторні та фінансові механізми для підтримки розвитку післявоєнної цифрової економіки. Для фірм, і особливо малих і середніх підприємств, фінанси та кадри будуть двома основними ресурсами, необхідні підтримки цифрового переходу.

Якщо потрібні додаткові фіскальні заходи для стимулювання інвестицій та розвитку цього сектору, слід проаналізувати та розглянути, як існуючі податкові пільги та спеціальні податкові режими підтримують розвиток цифрової економіки та чи будуть необхідні чи корисні додаткові фіскальні заходи.

Будь-які такі фіскальні заходи мають бути точно спрогнозовані, а їх вплив на державні фінанси має ретельно контролюватись, у тому числі шляхом встановлення бюджетних обмежень для таких заходів, беручи до уваги інші особливості існуючої системи оподаткування для цього сектору.

Це може бути доповнено скороченням «бюрократичної тяганини» для інноваційних стартапів, щоб зменшити їх дотримання та адміністративні витрати, представляючи при цьому обмежені бюджетні витрати.

Кредитно-гарантійний фонд, що діє в країні, міг би підтримувати розвиток цифрової економіки, наприклад, полегшуючи доступ до кредитів для інноваційних стартапів, або шляхом фінансування капітальних витрат на НДДКР, або для «традиційних» МСП (поза сектором ІТЦ), які бажають інвестувати у впровадження Цифрові інструменти.

У своїх зусиллях щодо реконструкції уряд міг би посилити «інтеграцію» політики щодо МСП, забезпечивши облік МСП на етапах розробки, реалізації та моніторингу нової політики. Будь-який ефективний перехід до цифровизованішої економіки в Україні залежатиме також від ширшого використання МСП цифрових інструментів.

Щоб максимально використати можливості та вирішувати проблеми, в рамках інтегрованої політики ОЕСР щодо переходу на цифрові технології визначені деякі параметри політики, які дозволяють урядам разом із громадянами, фірмами та зацікавленими сторонами формувати цифрову трансформацію для покращення життя. Один із параметрів забезпечити позитивне та інклюзивне цифрове майбутнє – розробити національну цифрову стратегію, яка враховує всі різні аспекти структури. ОЕСР готова підтримати Україну у розробці такої стратегії.

У більш довгостроковій перспективі (2026-2032 рр.) Україна могла б зосередитись на створенні надійної інфраструктури даних для вимірювання цифрової економіки для підтримки політики, що ґрунтується на фактичних даних. Україна могла б розглянути можливість інтеграції до Європейської статистичної системи (ЄЕС), метою якої є надання порівнянних показників для підтримки політики, що ґрунтується на фактичних даних. Інтеграція України в ЄСС полегшить включення її даних до різних баз даних ОЕСР, включаючи Going Digital Toolkit.

Розширення встановлених макроекономічних статистичних даних за рахунок включення нещодавно розробленої системи цифрових таблиць ресурсів та використання (Digital SUT) стане свідченням будь-якого успіху у переході на цифрові технології в українській економіці.

Отже, виходячи зі всього сказаного, основні міркування для політиків щодо покращення цифрової економіки в країні, це:

1. Найтерміновіша дія (до кінця 2022 р.) — забезпечити громадянам, фірмам та державним установам можливість підключення до Інтернету. Руйнування, викликані війною, слід використовувати як можливість відновити, модернізувати та розширити використання/доступ до комунікаційної та цифрової інфраструктури – наприклад, шляхом прокладання оптоволоконних кабелів під час ремонту доріг та введення в експлуатацію всього спектра, що не використовується, а також для скоротити поточні розриви між областями.

Інші негайні заходи можуть бути спрямовані на підтримку практики віддаленої роботи та спрощення цифрового доступу до державних послуг, у тому числі для переміщених осіб.

2. У середньостроковій перспективі (2023–2025 рр.) можуть бути вжиті численні заходи для забезпечення того, щоб фірми в цифровій економіці могли отримати доступ до фінансів (наприклад, кредитно-гарантійний фонд для підтримки цифрових інвестицій) та талантів (наприклад, запровадити пільгові) режими VISA для висококваліфікованих спеціалістів).

Працівників, субсидії на високоякісні програми навчання для розширення впровадження нових технологій, таких як AI/ML або блокчейн/DLT, включаючи МСП за межами ІТ-сектору. Інші горизонтальні заходи, такі як скорочення бюрократичної тяганини для стартапів, також можуть виявитися ефективними.

3. У довгостроковій перспективі (2026-2032 рр.) Україна могла б зосередитись на створенні надійної інфраструктури даних для вимірювання цифрової економіки. Можна було б передбачити включення до європейських баз даних та/або баз даних ОЕСР, а також розширення встановлених макроекономічних статистичних даних України за рахунок включення до нещодавно розробленої основи цифрової таблиці ресурсів та використання.

Для забезпечення високої ефективності національної політики розвитку та реалізації потенціалу сектора цифрової економіки України необхідно розуміти його загальні цілі та стратегічні пріоритети, які необхідно досягти. На цій основі визначаються національні регуляторні механізми та процеси, які залежать від досягнення відповідних орієнтирів. Ефективність політики цифровізації національної економіки в разі зростає не лише в умовах та сферах діяльності суб'єктів господарювання, а й у сфері соціального та державного управління, ускладнивши тим самим процес стратегічного планування та значно посиливши фінансову систему.

Прийняття цих політик є результатом подальшої реалізації стратегічних пріоритетів економічного регулювання країни. Зі зрілістю економічної цифрової інфраструктури, розвитком системи ресурсного забезпечення функціонування цифрової економіки, розширенням масштабів економічної діяльності та збільшенням обсягу економічної діяльності в цифровій економіці, покращенням структурні характеристики цифрової економіки та її зростання в економіці, формування системних зв'язків, внесок цифрової економіки у національне економічне зростання, ефективна реалізація стратегічних проектів у сфері цифровізації країни, підприємства та суспільства.

Для якісного та всебічного розвитку цифрової економіки необхідна інституційна підтримка, створення необхідних інституційних умов для того, щоб базова система та похідні системи виконували свої ролі та повноцінно виконували свої функції та завдання. Елементами інституційного забезпечення державного нагляду за розвитком сфери цифрової економіки в Україні визначено інституційно-правову базу, інституційні організаційні платформи, інституційну інфраструктурну підтримку, інституційно-економічні блоки та інституційно-психологічне середовище.

Для формування належної інституційної та правової бази необхідно запровадити інструменти, зокрема законодавчу базу для функціонування цифрової економіки, регулювати діяльність основних інститутів цифрової економіки та зняти правові обмеження щодо цифрової економіки. економіка. економіка. Розвивати та поширювати принципи цифрової економіки в бізнесі та галузях, що розвиваються, забезпечуючи особливий правовий режим для висококомп'ютеризованих та відкритих до співпраці суб'єктів господарювання в рамках розвитку цифрової економіки.

У контексті інституційних економічних секторів, які регулюються країнами в аналізованому регіоні, слід реалізувати деякі проекти державно-приватного партнерства, що підтримують інфраструктуру для стартапів у галузі високих технологій та інвестують проекти, що спеціалізуються на секторі ІКТ. Для підтримки розвитку цифрової економіки необхідно сформувати центральну

систему підтримки інтелектуальних талантів із повними функціями та розумним компонуванням.

Для популяризації концепції цифровізації української економіки в бізнесі та громадському середовищі необхідне формування якісного інституційно-психологічного середовища. Цьому сприятиме функціонування єдиного цифрового довірчого середовища, розвиток інфраструктури захисту та захисту прав інтелектуальної власності, поширення переваг і можливостей цифровізації економіки та суспільства.

В сучасних умовах соціально-економічного розвитку країнам, та етапі цифровізації, необхідно розробити державну програму цифровізації реального сектору економіки України, що безпосередньо пов'язано з оцифруванням фізичного сектора та промислових систем.

Реалізація запланованих заходів дозволить спростити інституційне забезпечення, ресурсне забезпечення та джерела його формування, впровадження конкретних практик розвитку процесів цифровізації за окремими напрямками та аспектами, посилення тем 1 Інформаційна та економічна безпека цифрових акторів та взаємозв'язок між цифрові послуги та користувач. Діяти та забезпечувати реалізацію державної політики у сфері нагляду, управління та контролю за цифровізацією реального сектору національної економіки України. Виходить, що метою програми має стати координація та інтеграція секторів цифрової економіки України крізь призму досвіду ЄС, фінальним результатом якої має стати зростання вітчизняної цифрової індустрії, модернізація бізнес-процесів у реальному секторі національної економіки та основа для збільшення рівень цифровізації.

Для досягнення цієї мети необхідно запровадити комплекс інструментів і заходів відповідно до національних політичних орієнтирів: вдосконалити нормативне, організаційне та методичне забезпечення розвитку цифрової економіки, розвинути цифрову інфраструктуру, забезпечити фінансово-економічне стимулювання суб'єктами реальної економіки заходи щодо реалізації проектів цифрової модернізації, виконання національного плану розвитку «Індустрія 4.0», ініціювання та підтримка проектів зі створення інженерних кластерів, державно-

приватне партнерство та бюджетне грантове фінансування проєктів, що спеціалізуються на драйверах зростання.

Відповідно запропоновані три сценарії цифрового розвитку серед яких Реалістичний сценарії цифрового розвитку полягає в розвитку сервісів які спростять надання послуг громадськості, зроблять процеси отримання державних послуг швидкими та простими у використанні. Україна має стати орієнтованою на внутрішній ринок, а ключовою ініціативою має бути формування мотивацій, потреб і потреб споживачів (бізнесу, держави, громадян) у цифрових технологіях. Розвиваючи внутрішній споживчий ринок інформаційно-комунікаційних почати реагувати прискорено. Метою є заохотити бізнес та громадян споживати та використовувати інформаційні, комунікаційні та цифрові технології, тобто зробити українські технології доступними, цифрову інфраструктуру створити бажання та мотивацію їх підключати та використовувати, модернізувати, оптимізувати, масштабувати. Прагнення до модернізації, прискорення та розвитку власного бізнесу та життєдіяльності здійснюється та стає основою цифрової економіки. Важливо охопити не тільки державний сектор, а і приватний.

На реальному прикладі можна побачити що в Україні під час воєнного стану гострим постало питання відновлення документів які були втрачені, це є проблемою. Приклад вирішення цієї проблеми може стати вже існуючий досвід по заміні посвідчення водія у МРЕВ, де послугу можна замовити дистанційно та навіть замовити відправку документів поштою або отримати у визначений час у визначеному відділенні. Такий сервіс надання державних послуг безумовно підвищить і автоатизацію в розгляді справ бо будуть створені реєстри, та спростить саму процедуру, яка і без того є зтяжної та складною. Таким чином цифровізація надання послуг буде сучасною та на хвилі цифрового розвитку в країні.

Також пропонованим є оптимістичний сценарій розвитку цифрового сектору економіки, який полягає в фундаментальному створенні усіх необхідних установ з чіткими завданнями та обов'язками за для того, щоб впроваджувати цифрові новації в економічному секторі. Розробка нових послуг на основі: комплексного впровадження інструментів цифрової трансформації та

удосконалення існуючих усунення законодавчої, інституційної, фінансових та інших перешкод, які стримують розвиток цифрової економіки; запровадження стимулів для заохочення цифровізації бізнесу та галузей у всій економіці; створення та формування цифрових потреб громадян, переважно через реалізацію державою масштабних проектів цифрової трансформації, особливо на основі сучасних моделей державно-приватного партнерства; створювати та розвивати цифрову інфраструктуру як основу для використання переваг цифрового світу в повсякденному житті та як платформу для загальної економічної ефективності; розвивати та поглиблювати цифрові можливості громадян, щоб переконатися, що вони готові скористатися цифровими можливостями та подолати пов'язані з цим ризики; розвивати цифрове підприємництво, створювати належну (у тому числі аналогову) інфраструктуру для підтримки та розвитку інноваційної діяльності, запроваджувати механізми фінансування, стимулювання та підтримки є супер важливою частиною яка встановлює порядок в самих органах влади.

Та песимістичний сценарій розвитку цифрового сектору, яким є підтримка вже існуючих сервісів з впровадженням інструментів, що забезпечують удосконалення клієнтського сервісу для громадського користування.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі здійснено обґрунтування стратегії цифрового розвитку в Україні крізь призму досвіду Європейських країн.

На основі проведеного дослідження сформульовано наступні висновки:

1. На основі дослідження сутності теоретичних основ цифрового розвитку, зокрема основних понять та етапів їх формування було визначено, що цифровий розвиток - це сукупність процесів які допомагають впровадженню цифрових технологій у всі сфери життя, а саме інтернет речей, роботизація та мережевих кіберсистем, штучний інтелект, великі дані, безпаперова технологія, адитивна технологія (3D-друк), хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні технології, квантові технології, технологія ідентифікації які поширюються від спілкування людей до промислового виробництва, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Цифровий розвиток базується на цифровій трансформації як сучасній тенденції збільшення швидкості взаємного обміну, доступності та безпеки інформації та постійного вдосконалення всіх бізнес-процесів в економічній та пов'язаних із нею соціальних сферах, шляхом перетворення наявних аналогових процесів та бізнес-моделей організації, в основі яких лежить ефективне використання цифрових технологій, що призводить до цифровізації. Цифровізація - насиченням фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційної взаємодії між ними.

2. На основі аналізу цифрового розвитку країн ЄС, а саме показників цифровізації державних послуг, цифрової трансформації бізнесу та інфраструктури, показників кібербезпеки та цифрового захисту населення, показників ІКТ, доступності зв'язку в країнах ЄС та людського капіталу в контексті цифрової економіки, показників «Цифрових державних послуг», «Індексу цифрової економіки та суспільства» та показника ефективності впровадження хмарних технологій, було виявлено:

- Тренд на збір, опис, зберігання та обробку даних дає змогу отримати цінну інформацію для бізнес-процесів, суспільного життя та національної роботи та стають активом. Уміння використовувати дані та аналізувати їх - це перша можливість отримати вигідну ринкову ціну, тобто стати більш конкурентоспроможними. Доступ до даних здійснюється через мережу Інтернет та інші мережі. Велика частина даних у світі стає (або вже стала) відкритою.

- Цифрові технологічні тенденції стали базою для створення нових продуктів, цінностей, властивостей та, відповідно, основою отримання конкурентних переваг на більшості ринків, для створення нових продуктів, вартості та власності, а отже, для отримання конкурентних переваг на більшості ринків.

- Віртуалізація ІТ-систем фізичної інфраструктури та перехід на сервісну модель, такі тренди надають можливість орендувати обчислювальні сервіси виходячи з потреб конкретного бізнес-процесу де користувачі мають можливість швидко отримати доступ до послуг на безпечній та технічній платформі та орендувати необхідні потужності на необхідний час.

- Цифровізація платформ як джерел формування цінності в цифровій економіці. Основне завдання платформ - об'єднувати користувачів і полегшувати обмін продуктами або соціальною валютою між ними, сприяючи створенню цінності для всіх учасників та призводить до появи нових унікальних систем і процесів, які формують їх нову цінність (наприклад цифрові банки тощо).

Також було проаналізовано наявні стратегії країн ЄС щодо цифрового розвитку і зроблено висновок, що країни прагнуть створення єдиного цифрового ринку, щоб покращити доступ споживачів і бізнесу до цифрових послуг, створити умови для процвітання та функціонування цифрових мереж та інноваційних сервісів, наростити потенціал цифрової економіки задля її потенційного зростання. Всі країни ЄС вже підключені до мережі Інтернет, мобільного зв'язку, використовують сервіс «Цифрові державні послуги» та хмарні технології які

допомагають змінювати сучасну економіку шляхом модернізацією ІТ та прискорення цифрових інновацій.

Однак в кожній країні різний ступінь цифрового розвитку, що стає фундаментом для впровадження різноманітних та унікальних цифрових рішень в контексті модернізації економічного сектору. Високий рівень диференціації показників по різних напрямкам цифровізації підтверджує нерівномірність розвитку країн. Аналіз дозволив виявити розриви між можливостями країн і ефективністю поширення цифровізації.

3. Передумовами формування цифрового розвитку в Україні, є:

- ❖ Удосконалення законодавчої бази у сфері цифровізації та приведення її у відповідність до міжнародних стандартів;
- ❖ Розвиток інфраструктури (включаючи інфраструктуру фіксованого широкосмугового Інтернету, а також мобільного Інтернету (4G, 5G) та створення сприятливих умов для приватних ініціатив у цій сфері (запровадження податкових стимулів та пільг);
- ❖ Розвиток вітчизняного високотехнологічного ринку виробництва, використання та споживання, залучення інвестицій та його цифрового інноваційного напрямку розвитку;
- ❖ Приділення уваги питанням кібербезпеки (розробка правових норм для боротьби з кіберзлочинністю, запровадити відповідні стандарти та технічні рішення);
- ❖ Сприяння науковому розвитку, поєднання науки з практикою;
- ❖ Сприяння та підтримка впровадження широкомасштабної цифрової освіти та вдосконалення системи навчання людини з урахуванням необхідного рівня цифрової компетентності;
- ❖ Формування соціальної цифрової культури;
- ❖ Сприяння співпраці з країнами ЄС та підтримка транскордонного співробітництва;
- ❖ Приділення уваги питанням процесу фінансування, залученню вітчизняних та іноземних приватних інвесторів, спеціальних фондів

міжнародних організацій, які здійснюють підтримку відповідних структурних реформ. Тобто процесом цифровізації економіки України, є формування концептуального бачення процесу цифровізації, а також стратегій цифрового розвитку та пов'язаних проектів і планів у різних сферах економічного напрямку. Дослідження показало динаміку показників цифрових технологій, а саме що розвиток національної цифрової економіки вимагає адаптації українського законодавства до нових видів відносин та їх правового оформлення (нових об'єктів і суб'єктів інформаційно-правових відносин, відповідності окремих прав обов'язків і відповідальності).

4. На основі аналізу розвитку цифрового середовища та його управління було виділено 4 етапи.

Перший етап відбувався в період з 1990 по 2000 рр. В цей період в Україні були прийняті деякі нормативно-правові акти, які поклали початок розвитку та формування необхідної інфраструктури для забезпечення доступу до інформації через Інтернет. Наприклад, Закон України “Про інформацію”, Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”, Закон України “Про Національну програму інформатизації”, наказ «Про створення єдиного інформаційного поля системи охорони здоров'я України №127 від 21 травня 1998р. та Наказ «Про упорядкування статистичної звітності в закладах та установах системи МОЗ України №180 від 30 червня 1998 р.

Другий етап - 2000 – 2010 роки - який характеризується тим, що населення стало активно користуватися створеними програмами та сервісами які прискорюють надання послуг зі сторони держави. Це спровокувало збільшення об'єму накопичуваних даних на серверах або хмарах. Збільшені об'єми цифрової інформації свідчить про те, що населенню стало зручно користуватися цифровими послугами які стали невід'ємною частиною повсякденного життя. Таким чином створені цифрові програми та сервіси стали невід'ємною частиною добробуту населення. В цей же період почали створюватися нові бізнес-моделі, ринки та галузі в результаті інтеграції ІКТ у бізнес-процеси. В цьому періоді були прийняті

такі нормативно-правові акти, як Закон “Про електронні документи та електронний документообіг”, “Про електронний цифровий підпис”, “Про захист персональних даних”, постанова Кабміну “Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади з питань захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційних та телекомунікаційних системах”, “Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи “Електронний Уряд””, “Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів”.

Третім етапом стала ера соціальних мереж і месенджерів (додатків для обміну миттєвими повідомленнями) та припала на період з 2010 по 2020 роки. Під час цього періоду почали створюватися нові онлайн робочі місця, активізувалася торгівля в мережі та створилися додаткові можливості доступ яких пролягав через Інтернет. До таких можливостей можна віднести доступ до: онлайн бібліотек; отримання медичних онлайн консультацій та інших видів медичних послуг; онлайн освіти; персонального розвитку; цифрових державних послуг; онлайн консультацій тощо. В цей період був прийнятий закон про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування суб’єктів індустрії інформаційних технологій, який дозволив підвищити рівень конкурентоспроможності сфери ІТ до рівня “найбільш сприятливої у світі”, а також збільшити дохідну частину місцевих бюджетів та соціальних фондів.

Четвертий етап, який розпочався у 2021 і триває досі характеризується появою таких проєктів, як: «ДІЯ»; «Євроінтеграція»; «Віртуальні активи»; «Е-резиденство» та інші сервіси започатковані Міністерством цифрової трансформації України з метою створення прозорої й зрозумілої держави для людей.

5. Порівняльна характеристика результативності політики цифрового розвитку України та ЄС.

Результати порівняльного аналізу характеристик результативності політики цифрового розвитку між Україною та Європейським Союзом свідчать про те, що виконання Україною деяких цілей та концепцій по імплементуванню відповідальних виконавців за повномасштабну диджиталізацію цифрової економіки ще не реалізовані. Порівняння різних моделей розвитку цифрового

суспільства, що зараз розвиваються у світі, дозволило проілюструвати суттєві відмінності в концептуальних підходах, пріоритетах, механізмах та їх реалізації

Проте, на відміну від інших країн, Україна має досить високий рівень використання ІКТ в економічній діяльності при дуже низькому рівні ВВП на душу населення, що є досить важливою відмінністю від Європейських країн.

Важливою відмінністю у розвитку цифрової економіки України стало створення у 2019 році «Міністерства цифрової трансформації України», головна мета якого – до 2024 року вивести 100% усіх національних державних послуг в онлайн для громадян і бізнесу. З глобальної точки зору державний проєкт «Дія» (Цифрова нація) є амбітним та інноваційним.

На сучасному рівні цифровізації в Україні такої цілісної та уніфікованої моделі державного управління не існує, що вкрай негативно впливає на ефективність державної політики, особливо в практичній реалізації відносин з громадськістю в різних сферах. зворотного зв'язку, заснованого переважно на неточній, неповній і суперечливій статистиці за останні роки, інтуїції та минулому досвіді тих, хто приймає стратегічні рішення. Серед основних внутрішніх проблем впровадження цієї цифрової моделі державного управління в Україні слід відзначити: відсутність офіційно визначеного класифікаційного та концептуального оснащення, нормативно-правового, інформаційно-аналітичного, науково-методичного, фінансового, організаційно-технічного, людська підтримка тощо недосконалість.

6. У дослідженні були визначені та запропоновані основний ланцюг взаємопов'язаних перспективних дій, щодо реалізації цифрового розвитку для ефективного впровадження політики цифровізації національної економіки, які свідчать про те, що Україні необхідно розуміти загальні цілі та стратегічні пріоритети, які необхідно досягти для якісного та всебічного розвитку цифрової економіки. Необхідним є інституційна підтримка, створення необхідних інституційних умов для того, щоб базова система та похідні системи виконували свої ролі та повноцінно виконували свої функції та завдання. Для формування належної інституційної та правової бази необхідно запровадити інструменти,

зокрема законодавчу базу для функціонування цифрової економіки, регулювати діяльність основних інститутів цифрової економіки та зняти правові обмеження щодо цифрової економіки. економіка. економіка. Для підтримки розвитку цифрової економіки необхідно сформувати центральну систему підтримки інтелектуальних талантів із повними функціями та розумним компонуванням.

Для популяризації концепції цифровізації української економіки в бізнесі та громадському середовищі необхідне формування якісного інституційно-психологічного середовища.

Також були створені такі сценарії цифрового розвитку в Україні, як реалістичний, песимістичний та оптимістичний.

Реалістичний сценарій цифрового розвитку полягає в розвитку сервісів які спростять надання послуг громадськості, зроблять процеси отримання державних послуг швидкими та простими у використанні. Україна має стати орієнтованою на внутрішній ринок, а ключовою ініціативою має бути формування мотивацій, потреб і потреб споживачів (бізнесу, держави, громадян) у цифрових технологіях. Розвиваючи внутрішній споживчий ринок інформаційно-комунікаційних послуг реагувати прискорено. Метою є заохотити бізнес та громадян споживати та використовувати інформаційні, комунікаційні та цифрові технології, тобто зробити українські технології доступними, цифрову інфраструктуру створити бажання та мотивацію їх підключати та використовувати, модернізувати, оптимізувати, масштабувати. Прагнення до модернізації, прискорення та розвитку власного бізнесу та життєдіяльності здійснюється та стає основою цифрової економіки. Важливо охопити не тільки державний сектор, а і приватний. Створення системи мотивації з боку держави для підприємств з метою зменшення тінізації економіки. Такими програмами може бути спрощені системи оподаткування білих доходів, підтримка держави у веденні фінансових звітностей шляхом інформатизації відповідних персон з приводу процедур та необхідних звітів, щоб мінімізувати можливості штрафних санкцій. Відповідно підніметься рівень довіри приватного сектору до державного і економічні показники значно зміняться. В Україні під час воєнного стану гострим постало питання відновлення документів які були втрачені,

тож актуальним буде створення швидкої, зрозумілої процедури по відновленню цих документів. Прикладом такого впровадження є заміна посвідчення водія в МРЕВ. Можна замовити цю послугу дистанційно та замовити відправку документів поштою або отримати у визначений час у визначеному відділенні. Таким чином цифровізація надання послуг буде сучасною та на хвилі цифрового розвитку в країні.

Оптимістичний сценарій розвитку цифрового сектору економіки полягає в фундаментальному створенні усіх необхідних установ з чіткими завданнями та обов'язками за для того, щоб впроваджувати цифрові новації в економічному секторі, бо такого органу який 100% відповідав би за результати цифрової політики не існує. Всі процеси передаються з міністерства до міністерства створюючи задовгий процес прийняття рішень та модернізацій.

Розробка нових послуг на основі комплексного впровадження інструментів цифрової трансформації та удосконалення існуючих усунення законодавчої, інституційної, фінансових та інших перешкод, які стримують розвиток цифрової економіки; запровадження стимулів для заохочення цифровізації бізнесу та галузей у всій економіці; створення та формування цифрових потреб громадян, переважно через реалізацію державою масштабних проектів цифрової трансформації, особливо на основі сучасних моделей державно-приватного партнерства; створювати та розвивати цифрову інфраструктуру як основу для використання переваг цифрового світу в повсякденному житті та як платформу для загальної економічної ефективності; розвивати та поглиблювати цифрові можливості громадян, щоб переконатися, що вони готові скористатися цифровими можливостями та подолати пов'язані з цим ризики; розвивати цифрове підприємництво, створювати належну інфраструктуру для підтримки та розвитку інноваційної діяльності, запроваджувати механізми фінансування, стимулювання та підтримки.

Песимістичний сценарій розвитку цифрового сектору є впровадженням інструментів, що забезпечують удосконалення клієнтського сервісу для громадського користування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 2030 Цифровий компас: цифрове десятиліття
URL:<https://futurium.ec.europa.eu/en/digital-compass> (дата звернення 13.11.2022)
2. Апалькова В. В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumi_2015_23_4_4 (дата звернення 06.11.2022)
3. Важливість розвитку людського капіталу у сучасному світі. Якою має бути стратегія України URL:<https://uifuture.org/publications/vazhlyvist-rozvytku-lyudskogo-kapitalu-u-suchasnomu-sviti-yakoju-maye-butuy-strategiya-ukrayiny/> (дата звернення 27.11.2022)
4. Веретюк С. М. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. Наукові записки Українського науково-дослідного інституту зв'язку. 2016. № 2. С. 51–58. (дата звернення 07.11.2022)
5. Використання потенціалу Польщі для прискореного цифрового зростання URL:<https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/cloud-2030-capturing-polands-potential-for-accelerated-digital-growth> (дата звернення 19.11.2022)
6. Всесвітній центр конкурентоспроможності IMD. The IMD World Digital Competitiveness Ranking, 2019. URL: <https://www.imd.org/wcc/worldcompetitiveness-centerrankings/world-digitalcompetitiveness-rankings-2019> (дата звернення 28.11.2022)
7. Глобальний звіт Е-кмерції 2019: як розвивається і що впливає на світовий ринок онлайн-торгівлі URL:<https://rau.ua/ecommerceuk/e-commerce-report-global-2019/> (дата звернення 16.11.2022)
8. Гулевич О.О.. Цифровізація освіти: перспективи, переваги та недоліки URL:http://194.44.12.92:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/5857/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%A2%D0%95%D0%97_Final-3-08%20%281%29-21-24.pdf?sequence=1 (дата звернення 27.11.2022)

9. Дані Світового банку. Україна. URL: <https://data.worldbank.org/country/Ukraine> (дата звернення 26.11.2022).
10. Демчишак Н. Б., Радух О. О., Гриб В. М. Цифровізація аграрного сектору в умовах відкриття ринку землі в Україні URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3233&i=1> (дата звернення 27.11.2022)
11. Демчишак Н.Б., Радик В.В. Розвиток цифрової інфраструктури та блокчейн-технологій в Україні URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/581> (дата звернення 29.11.2022)
12. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021- 2027 роки та план заходів з її реалізації URL: <http://surl.li/dwffis> (дата звернення 26.11.2022)
13. Децентралізація: досвід європейських країн URL: https://lb.ua/blog/yuriy_odarchenko/399704_detsentralizatsiya_dosvid.html (дата звернення 29.11.2022)
14. Дія. Цифрова держава. Офіційний сайт. URL: <https://plan2.dii.gov.ua/>. (дата звернення 25.11.2022)
15. Довжук І. Цифрова нерівність в інформаційному суспільстві URL: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-14-233-252> (дата звернення 28.11.2022)
16. Європейська Комісія - Прес-реліз. Європейське цифрове десятиліття: Комісія встановлює курс на розвиток цифрової Європи до 2030 року URL: <https://eufordigital.eu/uk/europes-digital-decade-setting-the-course-towards-a-digitally-empowered-europe-by-2030/> (дата звернення 14.11.2022)
17. Жукова Л. М. Цифрова економіка як об'єкт державного регулювання. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. № 5 (11). 7-11 с. (дата звернення 15.11.2022)
18. Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/162730__594986 (дата звернення 28.11.2022) Закон України “Про Національну програму інформатизації” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр#Text> (дата звернення 28.11.2022)

19. Закон України “Про електронний цифровий підпис”
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text> (дата звернення 28.11.2022)
20. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення 28.11.2022)
21. Закон України “Про захист персональних даних”
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення 28.11.2022)
22. Закон України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text> (дата звернення 22.11.2022)
23. Закон України «Про інформацію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 28.11.2022)
24. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80/ed19980204> (дата звернення 25.11.2022).
25. Звіт про глобальну конкурентоспроможність 2019/Ed.SchwabK.World Economic Forum. 2019. 648р. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення 25.11.2022.).
26. Індекс мережевої готовності URL: <http://surl.li/dwdxe> (дата звернення 22.11.2022)
27. Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI) URL:<https://eufordigital.eu/wp-content/uploads/2020/06/DESI2020Thematicchapters-FullEuropeanAnalysis.pdf> (дата звернення 16.11.2022)
28. Індустрія 4.0 – що це таке та навіщо це Україні URL:<https://appau.org.ua/publications/industriya-4-0-shho-tse-take-ta-navishho-tse-ukrayini/> (дата звернення 27.11.2022)
29. Карчева Г. Т., Огородня Д. В., Опенько В. А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки.

URL:<https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/523/521> (дата звернення 07.11.2022)

30. Кіт Л. З. Еволюція мережевої економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2014. No 3. Т. 2. С. 187-194

31. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2016_6_11 (дата звернення 07.11.2022)

32. Консультаційний документ. Цифрова стратегія Великобританії. Передмова міністерства та короткий зміст URL:<https://www.gov.uk/government/publications/uks-digital-strategy/uk-digital-strategy> (дата звернення 16.11.2022)

33. Корнєєва Ю. В. Роль держави у сприянні інвестиціям у розвиток цифрової економіки. Економіка прогнозування. 2018. No 1. 120-134 с. (дата звернення 15.11.2022)

34. Краус К. М., Краус Н. М., Поченчук Г. М. Цифрова інфраструктура в умовах віртуалізації та нової якості управління економічними відносинами URL:http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2021/84.pdf (дата звернення 27.11.2022)

35. Левченко О. Г., Землянська О. В., Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист URL:https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41133/1/Bezpeka_pidruchnyk.pdf (дата звернення 07.11.2022)

36. Ляшенко В. І. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. НАН України, Інститут економіки промисловості. Київ, 2017. 252 с. (дата звернення 15.11.2022)

37. Македон В. В., Ільченко Н. О. Кон'юнктура світового ринку іт-послуг в умовах економіки 4.0 URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2021/10.pdf (дата звернення 25.11.2022).

38. Малик І. П. Тенденції розвитку інформаційної економіки в Україні. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2013. Випуск 1 (14). С. 25-34. (дата звернення 25.11.2022).

39. Міністерство та комітет цифрової трансформації. Цілі до 2024 року. URL: <https://thedigital.gov.ua/ministry>. (дата звернення 25.11.2022)

40. Нова Програма 2021-2027 рр.: понад 28 млрд євро на підтримку мобільностей та проектів співпраці URL: <http://surl.li/diwxz> (дата звернення 18.11.2022)

41. Одотюк І. В.. Розвиток цифрової економіки в Україні: підсумки імплементації прискореного сценарію та перспективні заходи розбудови інноваційної інфраструктури URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/12.pdf (дата звернення 27.11.2022)

42. Опитування ООН щодо електронного уряду 2018. Організація Об'єднаних Націй. Нью-Йорк, 2018. 270 с. URL: https://www.unescap.org/sites/default/files/E-Government%20Survey%202018_FINAL.pdf (дата звернення 25.11.2022).

43. Пишуліна О. Цифрова економіка тренди, ризики та соціальні детермінанти. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення 20.11.2022)

44. Постанова КМУ «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 р.» від 03 березня 2021 р. No179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення 28.11.2022).

45. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження КМУ від 22 серпня 2018 р. No 617-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/617-2018-p> (дата звернення 28.11.2022)

46. Пропозиції щодо окремих напрямків державної політики з цифрової трансформації сфери надання адміністративних послуг та цнап. URL:

<https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/692/U-LEAD-Policy-Paper-on-Digitalisation-2021.pdf> (дата звернення 29.11.2022)

47. РНБО України попереджає про новий механізм атак на українську інфраструктуру URL:<https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/4820.html> (дата звернення 25.11.2022).

48. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» від 17 січня 2018 р. No 67. Офіційний вісник України. 2018. No 16. Ст. 560 (дата звернення 25.11.2022).

49. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : від 17 січ. 2018 р. No 67-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/page>. (дата звернення 28.11.2022)

50. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» від 15.05.2013 р. No386-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> (дата звернення: 25.11.2022).

51. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» від 20 вересня 2017 р. No 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p> (дата звернення 28.11.2022)

52. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації» від 8 листопада 2017 р. No 797-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/797-2017-p> (дата звернення 28.11.2022)

53. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення 22.11.2022)

54. Розумні туристичні напрямки URL: https://www.academia.edu/10167764/Smart_Tourism_Destinations (дата звернення 28.11.2022)
55. Россо А., Натан М. Вимірювання цифрової економіки Великобританії за допомогою великих даних URL: https://www.niesr.ac.uk/wp-content/uploads/2021/10/SI024_GI_NIESR_Google_Report12.pdf (дата звернення 25.11.2022).
56. Савченко Ю. В Стратегія цифрового розвитку: досвід ЄС для України. Публічне управління та кібербезпека: теорія та практика: зб матеріалів наук.-практ. Конф., м. Київ, 15 вересня 2022 р. Київ, 2022. С. 96-101.
57. Савченко Ю. В. Електронна демократія для розвитку територіальних громад Публічне управління: проведення реформи в Україні: зб матеріалів наук.-практ. Конф., м. Покровськ, 9-10 грудня 2021 р. Київ, 2021. С. 116-118.
58. Скорик О.О., Рябоконт Н.П. Цифрова трансформація моделі публічного управління: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. Електронне «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2020.№7.с.3-17. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/7_2020/52.pdf (дата звернення 28.11.2022)
59. Смирнока К. В. Цифровий розвиток Європейського союзу. URL: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/21755/mod_book/chapter/755/2_EU%20digital%20market_Smyrnova.pdf (дата звернення 17.11.2022)
60. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 25.11.2022).
61. Стеблина Н.О. Складові цифровізації політики: цифровий форум, цифровий капітал та структура цифрових можливостей. Науковий журнал «Політикус».2020. Випуск 5. с. 126-131. (дата звернення 25.11.2022).
62. Стеблина Н.О. Цифровізації державної політики як дискурс сучасності: Автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Вінниця. 2021. 36 с. (дата звернення 25.11.2022).

63. Стратегія соціально-економічного розвитку Європейського Союзу на період до 2020 року URL: <http://surl.li/dyeng> (дата звернення 16.11.2022)
64. Технологічна галузь в Україні. Інфографічний атлас. BusinessViews. 2017. 31 с. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-it-industry-of-ukraine-2017-eng.pdf (дата звернення 25.11.2022).
65. Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна -2020» від 12 січня 2015 року No 5/2015. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Тех> (дата звернення 28.11.2022)
66. Федоров М. А. Цифровізація - це поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси URL:<https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorennya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi> (дата звернення 07.11.2022)
67. Фіщук В. В. Україна 2030 - країна з розвинутою цифровою економікою URL:<https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення 06.11.2022)
68. Фіщук В., Цифрова інфраструктура економічного зростання 2017. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/fichuk/tsifrovainfrastruktura/ekonomichnogo/zrostannja/1408403.html> (дата звернення 25.11.2022).
69. Формування цифрового майбутнього Європи URL:https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_3.pdf (дата звернення 16.11.2022)
70. Хартія основних прав ЄС URL: <http://surl.li/dyeln> (дата звернення 13.11.2022)
71. Хронологія становлення та розвитку комп'ютеробудування в Україні. ІТ в Україні. URL: <http://ua.uacomputing.com/stories/timeline/> (дата звернення: 24.11.2022).
72. Цифрова економіка та суспільство Європи URL:<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (дата звернення 16.11.2022)

73. Цифрова трансформація України. Vision 2025. ДТЕК. 2019. 33 с. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/digital-transformation-2019.pdf (дата звернення 25.11.2022).

74. Цифрове робоче місце: концепція впровадження URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2018/july/issue-7/article-37792.html> (дата звернення 27.11.2022)

75. Цифрові технології у медицині: майбутнє, що зовсім поруч URL: <https://zdorovi.agency/blog/cifrovi-tehnologiyi-u-medicini-majbutnye-sho-zovsim-poruch/> (дата звернення 28.11.2022)

76. Черняк Л. Як створити цифрове підприємство. 6 етапів на шляху до Індустрії 4.0. TAdviser – портал вибору технологій і постачальників. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUK EwibzZ-ХуОz7AhUOp4sKHUYUZBzgQFnoECBkQAQ&url=https%3A%2F%2Fndipzir.org.ua%2Fconference%2F2018%2F06%2FKobylnik.pdf&usg=AOvVaw3oiAiVg0uUUUsQB-T2soQ3W> (дата звернення 28.11.2022) Четверта промислова революція URL: <https://goo.su/gHрzоб> (дата звернення 22.11.2022)

77. Що таке PRSRL? Для чого він потрібен в Польщі. [URL: https://www.czerwona-skarbonka.pl/ua/cho-take-pesel/](https://www.czerwona-skarbonka.pl/ua/cho-take-pesel/) (дата звернення 19.11.2022)

78. Юген Ф. С., Германн Р. А. Цифрова економіка Німеччини URL: <https://www.gtai.de/resource/blob/63904/c106af1ef8d5810a72e96e07ecdd81b4/fact-sheet-digital-en-data.pdf> (дата звернення 19.11.2022)

79. Computer Sweden. (den 18 February 2019). *computersweden.idg.se*. Hämtat från 2,7 miljoner inspelade samtal till 1177 URL: <https://computersweden.idg.se/2.2683/1.714787/inspelade-samtal-1177-varldguiden-oskyddade-internet> (дата звернення 29.11.2022)

80. Cornell University, INSEAD, WIPO (2020), “The Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation?”, 13-th edition URL: <https://www.wipo.int> (дата звернення 28.11.2022)

81. Digital 2020: Україна. Datareportal. 40 стор. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-ukraine> (дата звернення 25.11.2022).
82. Digital Adoption Index. The World Bank. 2016. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016/Digital-Adoption-Index> (дата звернення: 28.11.2022).
83. EGOV – усі сервіси України. URL: <https://egov.in.ua/#gromadyanstvo>. (дата звернення 25.11.2022).
84. GSMA Mobile Connectivity Index. GSMA. URL: <http://www.mobileconnectivityindex.com/#year=2014&globalRankings=overall&globalRankingsYear=2018> (дата звернення 25.11.2022).
85. Portulans Institute (2019), “The Network Readiness Index 2019: Towards a Future-Ready Society” URL: <https://www.portulansinstitute.org> (дата звернення 28.11.2022)
86. Tapscott, Donald, (1996). The Digital Economy. McGraw-Hill
87. World Bank Group (2016). Digital Dividends. URL: [http://documents.worldbank.org/curated/en/896971468194972881/pdf/102725-PUB-
Replacement-PUBLIC.pdf](http://documents.worldbank.org/curated/en/896971468194972881/pdf/102725-PUB-Replacement-PUBLIC.pdf) (дата звернення 25.11.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Нормативно-правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства України

№	Назва закону або розпорядження КМУ	Мета	Завдання
1	Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР.	Завдяки широкому застосуванню інформаційних технологій створюються необхідні умови для надання громадянам і суспільству своєчасної, достовірної та повної інформації, забезпечується національна інформаційна безпека.	<ul style="list-style-type: none"> - формування правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних і гуманітарних передумов розвитку інформатизації; - застосування та розвиток сучасних інформаційних технологій у сферах, пов'язаних з українським суспільним життям; - створення національної системи інформаційних ресурсів; - створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо; - створити загальнодержавну систему інформаційно-аналітичної підтримки діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування; - підвищення ефективності вітчизняного виробництва на основі широкого використання інформаційних технологій; - формування та підтримка ринку інформаційних продуктів і послуг; - інтеграція України у світовий інформаційний простір. - гармонізувати національне та європейське законодавство та дотримуватися цілей і принципів, проголошених ООН
2	Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V.	Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери суспільного життя та діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування визначаються одним із пріоритетних напрямів державної політики.	<ul style="list-style-type: none"> - прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в усіх сферах суспільного життя, особливо в економіці України та в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; - забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності людей насамперед шляхом створення освітньої системи, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для формування всебічно розвинутої особистості; - розвиток національної інформаційної інфраструктури та її інтеграція зі світовою інфраструктурою, державна підтримка нових «електронних» секторів економіки (торгівля, надання фінансових і банківських послуг тощо);

Продовження таблиці додатку А

№	Назва закону або розпорядження КМУ	Мета	Завдання
			<ul style="list-style-type: none"> - створення національних інформаційних систем, переважно у сферах охорони здоров'я, освіти, науки, культури та охорони навколишнього середовища; - охорона української культурної спадщини через електронні документи; - державна підтримка використання новітніх засобів масової інформації ІКТ;
3	<p>Про схвалення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р.</p>	<p>Створити сприятливі умови для побудови інформаційного суспільства, соціально-економічного, політичного та культурного розвитку країни з ринковою економікою, яка керується європейськими політичними та економічними цінностями, підвищуючи життя створити Задоволення потреб і можливостей вільного розвитку особистості.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пропагувати кожному громадянину принципи широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у створенні, використанні та обміні інформацією та знаннями, виробництво товарів і надання послуг; - забезпечення самовираження та самореалізації громадян в інформаційному суспільстві, а також вільного доступу до інформації та знань, за винятком випадків, обмежених законом; - Україна повністю приєдналася до глобального інформаційного простору; - прискорити розвиток сектору економічної інформації та активно взаємодіяти з іншими секторами економіки для прискорення темпів Економічного зростання; - виконувати останню інформацію-Комунікаційні технології в усіх сферах суспільного життя, діяльності державних установ та місцевого самоврядування, у тому числі в реалізації ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» та електронного урядування.

Джерело: складено автором за даними^{135 136 137}

¹³⁵ Закон України «Про Національну програму інформатизації», URL: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80/ed19980204> (дата звернення 23.11.2022.).

¹³⁶ Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16> (перевірено 5 жовтня 2020 р.).

¹³⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України (2013 р.) «Про затвердження Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text> (дата звернення 23.11.2022.).

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Савченко Юліана Віталіївна

Назва: Савченко_магістр2022.docx

Координатор: Усик Віра Іванівна

Підрозділ: кафедра національної економіки та публічного управління

Коефіцієнт подібності 1:24.1

Коефіцієнт подібності 2:8.3

Тривога: 7

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

виявлені в роботі запозичення є сумлінними і не мають ознак плагіату. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту;

виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання;

виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. У зв'язку з чим, робота не допускається до захисту.

Обґрунтування:

виявлені в роботі запозичення були неналежним чином оформленні, що було враховано здобувачкою при фінальному оформленні роботи. Всі неточності було виправлено _____
_____
_____

08.12.2022

Дата

_____
Підпис Наукового керівника

СТРАТЕГІЯ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

На основі дослідження сутності теоретичних основ цифрового розвитку, зокрема основних понять та етапів їх формування було визначено, що цифровий розвиток - це сукупність процесів які допомагають впровадженню цифрових технологій у всі сфери життя, а саме інтернет речей, роботизація та мережевих кіберсистем, штучний інтелект, великі дані, безпаперова технологія, адитивна технологія (3D- друк), хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні технології, квантові технології, технологія ідентифікації які поширюються від спілкування людей до промислового виробництва, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Цифровий розвиток базується на цифровій трансформації як сучасній тенденції збільшення швидкості взаємного обміну, доступності та безпеки інформації та постійного вдосконалення всіх бізнес-процесів в економічній та пов'язаних із нею соціальних сферах, шляхом перетворення наявних аналогових процесів та бізнес-моделей організації, в основі яких лежить ефективне використання цифрових технологій, що призводить до цифровізації. Цифровізація, в свою чергу, є насиченням фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційної взаємодії між ними.

На основі аналізу цифрового розвитку країн ЄС, а саме показників цифровізації державних послуг, цифрової трансформації бізнесу та інфраструктури, показників кібербезпеки та цифрового захисту населення, показників ІКТ, доступності зв'язку в країнах ЄС та людського капіталу в контексті цифрової економіки, показників «Цифрових державних послуг», «Індексу цифрової економіки та суспільства» та показника ефективності впровадження хмарних технологій, було виявлено:

– Тренд на збір, опис, зберігання та обробку даних дає змогу отримати цінну інформацію для бізнес-процесів, суспільного життя та національної роботи.

Уміння використовувати дані та аналізувати їх - це перша можливість отримати вигідну ринкову ціну, тобто стати більш конкурентоспроможними. Доступ до даних здійснюється через мережу Інтернет та інші мережі. Велика частина даних у світі стає (або вже стала) відкритою.

– Цифрові технологічні тенденції стали базою для створення нових продуктів, цінностей, властивостей та, відповідно, основою отримання конкурентних переваг на більшості ринків, для створення нових продуктів вартості та власності, а отже, для отримання конкурентних переваг на більшості ринків.

– Віртуалізація ІТ-систем фізичної інфраструктури та перехід на сервісну модель, такі тренди надають можливість орендувати обчислювальні сервіси виходячи з потреб конкретного бізнес-процесу де користувачі мають можливість швидко отримати доступ до послуг на безпечній та технічній платформі та орендувати необхідні потужності на необхідний час.

– Цифровізація платформ як джерел формування цінності в цифровій економіці. Основне завдання платформ - об'єднувати користувачів і полегшувати обмін продуктами або соціальною валютою між ними, сприяючи створенню цінності для всіх учасників та призводить до появи нових унікальних систем і процесів, які формують їх нову цінність (наприклад цифрові банки тощо).

Також було проаналізовано наявні стратегії країн ЄС щодо цифрового розвитку і зроблено висновок, що країни прагнуть створення єдиного цифрового ринку, щоб покращити доступ споживачів і бізнесу до цифрових послуг, створити умови для процвітання та функціонування цифрових мереж та інноваційних сервісів, наростити потенціал цифрової економіки задля її потенційного зростання. Всі країни ЄС вже підключені до мережі Інтернет, мобільного зв'язку, використовують сервіс «Цифрові державні послуги» та хмарні технології які допомагають змінювати сучасну економіку шляхом модернізацією ІТ та прискорення цифрових інновацій.

Однак в кожній країні різний ступінь цифрового розвитку, що стає фундаментом для впровадження різноманітних та унікальних цифрових рішень в контексті модернізації економічного сектору. Високий рівень диференціації

показників по різних напрямкам цифровізації підтверджує нерівномірність розвитку країн. Аналіз дозволив виявити розриви між можливостями країн і ефективністю поширення цифровізації.

Передумовами формування цифрового розвитку в Україні, є:

– Удосконалення законодавчої бази у сфері цифровізації та приведення її у відповідність до міжнародних стандартів;

– Розвиток інфраструктури (включаючи інфраструктуру фіксованого широкопasmового Інтернету, а також мобільного Інтернету (4G, 5G) та створення сприятливих умов для приватних ініціатив у цій сфері (запровадження податкових стимулів та пільг);

– Розвиток вітчизняного високотехнологічного ринку виробництва, використання та споживання, залучення інвестицій та його цифрового інноваційного напрямку розвитку; – Приділення уваги питанням кібербезпеки (розробка правових норм для боротьби з кіберзлочинністю, запровадити відповідні стандарти та технічні рішення);

– Сприяння науковому розвитку, поєднання науки з практикою;

– Сприяння та підтримка впровадження широкомасштабної цифрової освіти та вдосконалення системи навчання людини з урахуванням необхідного рівня цифрової компетентності;

– Формування соціальної цифрової культури;

– Сприяння співпраці з країнами ЄС транскордонного співробітництва; та підтримка

Приділення уваги питанням процесу фінансування, залученню вітчизняних та іноземних приватних інвесторів, спеціальних фондів міжнародних організацій, які здійснюють підтримку відповідних структурних реформ. Тобто процесом цифровізації економіки України, є формування концептуального бачення процесу цифровізації, а також стратегій цифрового розвитку та пов'язаних проектів і планів у різних сферах економічного напрямку. Дослідження показало динаміку показників цифрових технологій, а саме що розвиток національної цифрової економіки вимагає адаптації українського законодавства до нових видів відносин

та їх правового оформлення (нових об'єктів і суб'єктів інформаційно-правових відносин, відповідності окремих прав обов'язків і відповідальності).

На основі аналізу розвитку цифрового середовища та його управління було виділено 4 етапи.

Перший етап відбувався в період з 1990 по 2000 рр. В цей період в Україні були прийняті деякі нормативно-правові акти, які поклали початок розвитку та формування необхідної інфраструктури для забезпечення доступу до інформації через Інтернет. Наприклад, Закон України “Про інформацію”, Закон України “Про захист інформації в інформаційно- телекомунікаційних системах”, Закон України “Про Національну програму інформатизації”, наказ «Про створення єдиного інформаційного поля системи охорони здоров'я України №127 від 21 травня 1998р. та Наказ «Про упорядкування статистичної звітності в закладах та установах системи МОЗ України №180 від 30 червня 1998 р.

Другий етап - 2000 – 2010 роки - який характеризується тим, що населення стало активно користуватися створеними програмами та сервісами які прискорюють надання послуг зі сторони держави. Це спровокувало збільшення об'єму накопичуваних даних на серверах або хмарах. Збільшені об'єми цифрової інформації свідчить про те, що населенню стало зручно користуватися цифровими послугами які стали невід'ємною частиною повсякденного життя. Таким чином створені цифрові програми та сервіси стали невід'ємною частиною добробуту населення. В цей же період почали створюватися нові бізнес-моделі, ринки та галузі в результаті інтеграції ІКТ у бізнес-процеси. В цьому періоді були прийняті такі нормативно-правові акти, як Закон “Про електронні документи та електронний документообіг”, “Про електронний цифровий підпис”, “Про захист персональних даних”, постанова Кабміну “Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади з питань захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційних та телекомунікаційних системах”, “Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи “Електронний Уряд””, “Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів”.

Третім етапом стала ера соціальних мереж і месенджерів (додатків для обміну миттєвими повідомленнями) та припала на період з 2010 по 2020 роки. Під час цього періоду почали створюватися нові онлайн робочі місця, активізувалася торгівля в мережі та створилися додаткові можливості доступ яких пролягав через Інтернет. До таких можливостей можна віднести доступ до: онлайн бібліотек; отримання медичних онлайн консультацій та інших видів медичних послуг; онлайн освіти; персонального розвитку; цифрових державних послуг; онлайн консультацій тощо. В цей період був прийнятий закон про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування суб'єктів індустрії інформаційних технологій, який дозволив підвищити рівень конкурентоспроможності сфери ІТ до рівня “найбільш сприятливої у світі”, а також збільшити дохідну частину місцевих бюджетів та соціальних фондів.

Четвертий етап, який розпочався у 2021 і триває досі характеризується появою таких проєктів, як: «ДІЯ»; «Євроінтеграція»; «Віртуальні активи»; «Е-резиденство» та інші сервіси започатковані Міністерством цифрової трансформації України з метою створення прозорої й зрозумілої держави для людей.

Порівняльна характеристика результативності політики цифрового розвитку України та ЄС.

Результати порівняльного аналізу характеристик результативності політики цифрового розвитку між Україною та Європейським Союзом свідчать про те, що виконання Україною деяких цілей та концепцій по імплементації відповідальних виконавців за повномасштабну диджиталізацію цифрової економіки ще не реалізовані. Порівняння різних моделей розвитку цифрового суспільства, що зараз розвиваються у світі, дозволило проілюструвати суттєві відмінності в концептуальних підходах, пріоритетах, механізмах та їх реалізації

Проте, на відміну від інших країн, Україна має досить високий рівень використання ІКТ в економічній діяльності при дуже низькому рівні ВВП на душу населення, що є досить важливою відмінністю від Європейських країн.

Важливою відмінністю у розвитку цифрової економіки України стало створення у 2019 році «Міністерства цифрової трансформації України», головна мета якого – до 2024 року вивести 100% усіх національних державних послуг в онлайн для громадян і бізнесу. З глобальної точки зору державний проєкт «Дія» (Цифрова нація) є амбітним та інноваційним.

На сучасному рівні цифровізації в Україні такої цілісної та уніфікованої моделі державного управління не існує, що вкрай негативно впливає на ефективність державної політики, особливо в практичній реалізації відносин з громадськістю в різних сферах. зворотного зв'язку, заснованого переважно на неточній, неповній і суперечливій статистиці за останні роки, інтуїції та минулому досвіді тих, хто приймає стратегічні рішення. Серед основних внутрішніх проблем впровадження цієї цифрової моделі державного управління в Україні слід відзначити: відсутність офіційно визначеного класифікаційного та концептуального оснащення, нормативно- правового, інформаційно-аналітичного, науково-методичного, фінансового, організаційно-технічного. , людська підтримка тощо недосконалості.

У дослідженні були визначений та запропонований основний ланцюг взаємопов'язаних перспективних дій щодо реалізації цифрового розвитку для ефективного впровадження політики цифровізації національної економіки. Зокрема, було визначено три часові перспективи та три сценарії цифрового розвитку України. Короткострокова перспектива (до кінця 2022 р.) полягає у продовженні наявного тренду щодо розвитку комунікаційної та цифрової інфраструктури аби підтримати та відновити практику віддаленої роботи та доступність цифрових послуг. Середньострокова перспектива (2023–2025 рр.) стосується цифрових інвестицій, підтримки високваліфікованих спеціалістів, програм навчання та скорочення бюрократичних процедур. В довгостроковій перспективі (2026-2032 рр.) мова йде про запровадження та долучення до світових баз даних та створення повноцінної цифрової інфраструктури на всій території країни.

Всі ці заходи корелюються з розробленими сценаріями цифрового розвитку в Україні - реалістичний, песимістичний та оптимістичний.

Реалістичний сценарій цифрового розвитку полягає в розвитку сервісів які спростять надання послуг громадськості, зроблять процеси отримання державних послуг швидкими та простими у використанні. В межах цього сценарію Україна має стати орієнтованою на внутрішній ринок аби заохотити бізнес та громадян споживати та використовувати інформаційні, комунікаційні та цифрові технології, тобто зробити українські технології доступними, цифрову інфраструктуру створити бажання та мотивацію їх підключати та використовувати, модернізувати, оптимізувати, масштабувати. Варто також сфокусувати увагу на програмах, які можуть спростити процес оподаткування, проведення фінансових звітностей тощо. Актуальним буде створення швидкої, зрозумілої процедури по відновленню втрачених документів. Оптимістичний сценарій розвитку цифрового сектору економіки полягає в фундаментальному створенні усіх необхідних установ з чіткими завданнями та обов'язками задля того, щоб впроваджувати цифрові новації в економічному секторі, бо такого органу який 100% відповідав би за результати цифрової політики не існує. Всі процеси передаються з міністерства до міністерства створюючи задовгий процес прийняття рішень та модернізацій. Песимістичний сценарій розвитку цифрового сектору полягає в підтримці вже існуючих сервісів без впровадженням інструментів, що забезпечують удосконалення клієнтського сервісу для громадського користування.

Савченко Ю.В.
*студентка 1-го курсу магістратури, спеціальності 281
Публічне управління та адміністрування
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана», м.Київ*

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Електронна демократія – динамічна сфера, яка перебуває в активному розвитку, та на сьогоднішній час займає одне з ключових місць для нашої країни. Напрямок руху розвитку територіальних громад визначений в бік тотальної діджиталізації. Згідно з цим тенденції розвитку інформаційних технологій, які підвищуватимуть ефективність управлінських процесів, демонструють готовність до нової сторінки розвитку цифрової демократії в Україні.

Зважаючи на вектори розвитку та цілі, які перед собою поставила країна, вкрай важливим є саме активне впровадження е-урядування та електронних послуг, які:

- сприятимуть прозорій та відкритій системі функціонування органів державної влади;
- дозволятимуть підвищувати ефективне надання громадських послуг;
- дозволить розширення можливостей електронних участей;
- допомагатимуть у сфері фінансової діяльності населеного пункту та підвищить його інвестиційну привабливість;
- сприятимуть брендинговому зростанню громади;
- забезпечуватимуть економію ресурсів як матеріальних, так і людських [1, с. 1].

Е-демократія – це одночасно і можливості, і виклики. В Україні вже є територіальні громади, які відкрито використовують нові технології і створюють справжнє Smart City, де є можливості для комфортного життя і праці. На теперішній час утворилася така тенденція, що невеликі сільські ради створюють

максимально ефективні інструменти е-демократії. Шляхом моніторингу та аналізу потреб громадян вони формують в зручному для них форматі е-сервіси.

Спільно з місцевими, регіональними владами та Асоціацією міст України (АМУ) реалізується проект «Підсилення демократії та довіри на місцевому рівні в Україні» [2, с. 1], який в період 2018-2021 рік розвиває е-врядування в містах, селищах, селах, враховуючи локальні проблеми та виклики територіальних громад. Однак, реалії сьогодення показують нам що залишився багатий відсоток громад, які досі не запровадили електронне врядування.

Сучасні територіальні громади мають перед собою безліч різних викликів зв'язаних з імплементацією діджиталізації на місцевому рівні. Основними серед них є:

- відсутність єдиної бази для е-сервісів;
- неналежною є взаємодія між державними та територіальними реєстрами;
- відсутність загальних стандартів е-послуг та шаблонів;
- гострим є питання захист персональних даних громадян під час використання е-сервісів.

Крім того, спостерігаються такі тенденції, що більшість територіальних громад не ввели окремий документ який розвиває е-демократію. Вони не мають а ні стратегій, а ні програм. Водночас прослідковуються ухвалені програми, які мають окремі елементи стратегії впровадження е-урядування, але громадськість нічого не знає про ці програми. Причиною цього явища є погане інформування громадян з приводу останніх законодавчих змін, які направлені у бік розширення можливостей для громадян від місцевого самоврядування.

Як і очікувалось, постає наступне питання фінансового та організаційного характеру поширення інформації серед громадян про вже існуючі та нововведенні інструменти е-демократії. З цього постає ряд проблем: фінансова неможливість впровадження нових систем е-демократії; необізнаність у правильному користуванні наявних інструментів е-демократії; неусвідомленість для чого їм е-сервіси.

Виходом з цього може стати впровадження таких нововведень для територіальних громад як:

- е-документообіг;
- пакет е-сервісів для громадян з боку органів влади;
- е-кабінет мешканця;
- бюджет участі;
- е-петиції [1, с. 3].

Задля активного використання е-сервісів на місцевих рівнях доцільно використовувати такі етапи вирішення цих проблем, а саме: постійно аналізувати кращі практики впровадження е-стратегій на місцевих рівнях; введення освітніх заходів метою яких буде обмін досвідом у впровадженні е-стратегій в територіальних громадах; введення відділу в складі якого будуть ментори та експерти для постійної консультації територіальної громади; ввести постійність зворотнього зв'язку із громадою задля розуміння ефективності впровадження систем е-демократії в територіальних громадах; створити державні програми е-урядування в місцевих громадах та знайти кошти на її реалізацію і імплементацію в повсякденне життя для громадян.

Список використаних джерел:

1. Е-демократія – новий вектор розвитку територіальних громад URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/tezy_slobozhan_e-democr.pdf (дата звернення: 05.11.2021).

2. Розпорядження Кабінету Міністрів Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні від 20 вересня 2017 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR170649.html (дата звернення: 05.11.2021).